

**T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI**

Dulkadiroğlu Belediyesi Somut Olmayan Kültürel Miras İçerisinde Yer Alan El Sanatları Atölyesi Fizibilite Raporu

**T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI**

Dulkadiroğlu Belediyesi Somut Olmayan Kültürel Miras İçerisinde Yer Alan El Sanatları Atölyesi Fizibilite Raporu

2020
KASIM

Dulkadiroğlu Belediyesi Somut Olmayan Kültürel Miras İçerisinde Yer Alan
El Sanatları Atölyesi Fizibilitesi

Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı
2019 Yılı Fizibilite Desteği Kapsamında

DULKADİROĞLU BELEDİYESİ
SOMUT OLMAYAN KÜLTÜREL MİRAS İÇERİSİNDE
YER ALAN EL SANATLARI ATÖLYESİ FİZİBİLİTESİ

DULKADİROĞLU BELEDİYESİ

Alt Yüklenici

ASKON DANIŞMANLIK

KAHRAMANMARAŞ
KASIM 2020

Dulkadiroğlu Belediyesi Somut Olmayan Kültürel Miras İçerisinde Yer Alan
El Sanatları Atölyesi Fizibilitesi

DOĞAKA
T.C. DOĞU AKDENİZ KALKINMA AJANSI
T.R. EASTERN MEDITERRANEAN DEVELOPMENT AGENCY

Yayının Adı: Dulkadiroğlu Belediyesi Somut Olmayan Kültürel Miras
İçerisinde Yer Alan El Sanatları Atölyesi Fizibilitesi

Yayının Konusu: Turizm

Yayını Hazırlayanlar: Sefa Öngel
Aynur Öngel
Burak Günal
Elife Fırtına

Sayfa Sayısı: 120

Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı

İletişim: Haraparası Mah. Yavuz Sultan Selim Cad.
Birinci Tabakhane Sk. No:20 Antakya / HATAY 31060
Tel: +90 (326) 225 14 15
Fax: +90 (326) 225 14 52
e-posta: bilgi@dogaka.gov.tr
web Adres: www.dogaka.gov.tr

Yayın içerisinde kısmen ya da tamamen yayınlanması ve çoğaltılmasının fikri mülkiyet hukukuna tabidir. Kaynak gösterilmek kaydı ile Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı yayınları üçüncü kişilerce kullanılabilir.

A . YÖNETİCİ ÖZETİ

Bu fizibilite raporu çerçevesinde, somut olmayan kültürel miras içerisinde yer alan el sanatlarından, Kahramanmaraş'a özgü sim sırma işleme, keçe işleme, demir (bıçak) işleme, ahşap işleme, bakır işleme, semer işleme, oya işleme ve kalay yapma atölyeleri kurulacaktır. Atölyelerin yanısıra yöresel yiyeceklerin yenebileceği alan ve hediyelik eşya satış alanı da yer alacaktır. Bu proje ile köklü tarihiyle birçok medeniyete beşiklik etmiş olan Kahramanmaraş'ın turizm potansiyelini daha etkin kullanabilmek, saklı turizm değerlerini gün yüzüne çıkarabilmek, kültür turizmini daha etkin kullanabilmek, alternatif turizm çeşitlerini ilde yaygınlaştırabilmek ve turizmin il ekonomisine olan katkısını arttırabilmek amaçlanmıştır.

Söz konusu yatırım çalışmalarının tamamlanmasıyla tarihi alanda el sanatları atölyeleri bölgenin ve ülkenin kültür turizminde en önemli cazibe merkezlerinden biri haline gelebilecektir. Faaliyetlerin çeşitlendirilmesiyle turistlerin geceleme sayıları arttırılacaktır. Böylece, turizm sektöründe faaliyet gösteren oteller, tur acenteleri ve eğlence tesisleri başta olmak üzere bölge esnafı ve yöre halkının turizm gelirlerinden elde ettikleri pay artacaktır.

Kültürel mirasın yaşatılması, korunması ve gelecek nesillere aktarılması süreçlerinde en etkin rol alacak kişiler, unutulmaya yüz tutmuş mesleklerde miras taşıyıcıları olarak tanımlanan kişiler, yani ustalardır. Bu sürecin sağlıklı işleyebilmesi için bu kişilerin miras taşıyıcılığını yaptıkları konuyla ilgili bilgi ve becerilerini genç kuşaklara usta çırak ilişkisiyle aktarmaları gerekmektedir. Oluşturulacak el sanatları atölyelerinde sim sırma, keçe, demir (bıçak), ahşap, bakır, semer, oya işleme ve kalay yapma gibi mesleklerde ustalar vasıtasıyla çırak yetiştirilecek ve mesleklerin gelecek nesillere aktarılması sağlanacaktır. Aynı zamanda bu mesleklerin UNESCO tarafından ilan edilen Türkiye'nin Somut Olmayan Kültürel Miras Listesine eklenmesi için başvuru yapılacaktır.

Somut olmayan kültürel mirasın sektöre uğramasının iki önemli aktörü: Aktarıcılar ve aktarılanlardır. Aktarılanlar, özellikle 'genç kuşak' ve 'yeni nesil' olarak ifade edilen kesimin ilgisizliği aktarıcılar tarafından en çok şikâyet edilen konulardan biridir. Bu durum usta-çırak ilişkisi içerisinde aktarılan el sanatlarında da görülen bir durumdur. Ancak aktaranların yani 'ustaların' bir başka deyişle 'gelenek taşıyıcılarının' da aktardıkları bilginin işlevselliğini kaybetmesi ve yakın gelecekte ihtiyaç duyulmayacağı düşüncesinden hareketle geleneksel bilgileri aktarmakta gönüllü olmadıkları durumlar da söz konusu olmaktadır.

Bütün insanlığın ortak mirası olarak kabul edilen evrensel değerlere sahip kültürel ve doğal varlıkları dünyaya tanıtmak, toplumda söz konusu evrensel mirasa sahip çıkacak bilinci oluşturmak ve çeşitli sebeplerle bozulan, yok olan kültürel ve doğal değerlerin yaşatılması için gerekli işbirliğini sağlamak amacıyla UNESCO'nun 17. Genel Konferansı kapsamında, 16 Kasım 1972 tarihinde "Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşme" kabul edilmiştir.

2019 yılı itibarıyla Dünya genelinde UNESCO Dünya Miras Listesi'ne kayıtlı 1.121 kültürel ve doğal varlık bulunmaktadır olup bunların 869 tanesi kültürel, 213 tanesi doğal, 39 tanesi ise karma (kültürel/doğal) varlıktır. Her yıl gerçekleşen Dünya Miras Komitesi toplantıları ile bu sayı artmaktadır.

Türkiye, UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Listelerine kaydettirdiği 18 unsur ile 178 ülke içinde en çok kültürel değer kaydettiren ilk 5 ülke arasında yer almaktadır.

Kurulması planlanan atölyeler ve tesis ile turistik anlamda kalıcı etki bırakılması hedeflenmektedir. Bu anlamda tesisi ziyaret eden turistlerin el sanatları yapımını deneyimlemesi sağlanacaktır.

Deneyimsel turizmde asıl amaç, diğer geleneksel turizm stratejilerinden farklı olarak ürün ve fayda odaklı reklamcılıktan ziyade müşteri ile ürün arasında duygusal bir bağ oluşturabilmeyi de sağlamaktır. Bu amaç doğrultusunda turistlere gittiği destinasyonlarda farklı bir deneyim yaşatmak, onları tekrar destinasyona çekmek ve çevrelerindeki diğer potansiyel turistlere olumlu yönde tanıtımını yapması konusunda etkili bir yol olarak ifade edilebilir.

Deneyimsel turizm, insanların gezip görülen bölgelerin tarihine, kültürüne, coğrafyasına dahil olmasına olanak sağlayan yükselen bir trenddir. Bu anlamda tarihi bedestene gelen ziyaretçilerin atölyelerde yapılan ürünlerin üretimini seyredebileceği ortamın oluşturulması, istedikleri takdirde yapımına kendilerinin de eşlik etmesi ve beğendikleri ürünlerin alımını sağlayacak tezgahların kurulması şeklinde dizayn edilecektir.

6360 sayılı Kanunun 14 İlde Büyükşehir Belediyesi ve 27 İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 06.12.2012 tarih ve 28489 sayılı Resmi Gazete 'de yayımlanması ile birlikte Dulkadiroğlu İlçesi kurulmuş ve 30.03.2014 tarihinde yapılan Mahalli İdareler Seçimleri ile tüzel kişiliğine kavuşmuştur.

Dulkadiroğlu ilçesi 222.938 nüfusu ile Kahramanmaraş'ın ikinci büyük ilçesidir. Nüfusun 114.173 kişisi erkek olup 108.765 kişisi kadın nüfustur. Dulkadiroğlu Belediyesi Kahramanmaraş'ın merkez ilçesi olup 103 mahallesi bulunmaktadır. Yüzölçümü olarak 1.313.58 km² yüzölçümüne sahiptir. İlçenin güneyinde Türkoğlu, güneydoğusunda Pazarcık, doğusunda Çağlayancerit ve kuzeyinde Ekinözü ile Nurhak ilçeleri ile sınırdır.

Bölgede küçüklü büyüklü birçok turizm alt yapı çalışması Dulkadiroğlu Belediyesi tarafından yapılmıştır. Belediye bu tip projeleri hayata geçirme konusunda gerekli yeterliliğe ve tecrübeye sahiptir.

Kurulacak bedesteni yıllık ziyaretçi sayısının tahmin edilebilmesi için çeşitli varsayımlar ve hesaplamalar yapılmıştır. Bunlara göre şehre gelen ve kapalı çarşı bölgesini gezen günübirlik ziyaretçi sayısının 120.000 kişi olduğu tahmin edilmektedir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı istatistikleri incelendiğinde her yıl otel konaklama sayısında değişiklik olsa da ortalama yıllık 320.000 kişinin Kahramanmaraş'ta otellerde konakladığı görülmektedir. İlçelerde konaklama oranının düşük olduğu, tahminen ilde yapılan toplam konaklamanın %20'sinin ilçelerde olduğu söylenebilir. Buna göre ortalama yıllık 256.000 kişinin şehir merkezinde otelde konakladığı düşünülmektedir.

Bu bilgiler doğrultusunda kurulması planlanan tesise gelecek kişi sayısı tahmin edilmeye çalışılmıştır. 124.000 kişinin Şehre günübirlik gelenlerden, 256.000 kişinin şehir konaklamalı gelenlerden olmak üzere yıllık Kapalıçarşı ve civarını toplam 380.000 kişinin ziyaret ettiği tahmin edilmektedir. Bunlardan %80'inin kurulacak merkezi de ziyaret edeceği

ve merkezi ziyaret eden yıllık 304.000 kişinin de %10'nu olan 30.400 kişinin merkezden ürün ve hizmet satın alacağı varsayılmaktadır.

Ürün satışlarından ve ürün imalatına eşlik edecek turistlerden elde edilecek gelirler düşünüldüğünde ortalama her bir kişinin bedestende 100 TL harcama yapacağı varsayılmaktadır.

Bedestende yer alan 12 dükkandan 8'i atölye, 2'si hediyelik eşya satış dükkanı olarak faaliyet gösterecektir. Kalan 2 dükkan ise tatlıcı ve restorana kiraya verilecektir. Her bir dükkandan yıllık 60.000 TL kira geliri elde edileceği düşünülmektedir.

İlk yıl yaklaşık %33, ikinci yıl %66 kapasite ile çalışması öngörülmektedir. atölyelerin üçüncü yıldan itibaren tam kapasitede çalışacağı hedeflenmektedir. Kapasite kullanımına paralel olarak satış gelir tahmini verilmektedir. Satış gelirin ek olarak iki dükkanın kira getirisi de hesaplanmaktadır. Buna göre ilk yıl toplam gelirin 1.120.000 TL olması ve üçüncü yıl tam kapasiteye ulaşılması ile birlikte yıllık gelirin 3.160.000 TL olması beklenmektedir.

Yapılan piyasa araştırmalarına göre ortalama bir ürünün maliyetinin ne kadar olacağı belirlenmiştir. Buna göre bakır atölyesinde bir ürünün ortalama maliyeti 50 TL olurken, kalay atölyesinde bir ürünün maliyeti 40 TL olacağı tahmin edilmektedir. Diğer atölyeler için de değerler belirlenmiştir. Tesis tam kapasite çalışmaya başladığında 75.000 TL si yardımcı maddeler olmak üzere toplam yıllık 1.275.000 TL lik girdi maliyeti oluşacağı düşünülmektedir. Yine tam kapasitede direk işçilik giderinin yıllık 1.440.000 TL ve elektrik, su, diğer gider gibi genel üretim giderlerinin de yıllık 48.000 TL olacağı öngörülmektedir.

Tesisin yönetiminin Dulkadiroğlu Belediyesinin yetkilileri tarafından yapılacağı düşünüldükçe her hangi bir yönetim gideri öngörülmemiştir. İki dükkanda hediyelik eşya satışı yapılacak olup her birinde ikişer kişi çalışacaktır. Bu çerçevede pazarlama ve satış giderlerinin yıllık 252.000 TL olması beklenmektedir.

Alanda toplamda 28 personel çalışacak olup, bunlardan 8 tanesi usta, 8 tanesi çırak ,8 tanesi kalfa ve 4 tanesi de hediyelik eşya satış noktasında istihdam edilecektir. 8 farklı el sanat atölyesinin her biri için bir usta ve yanına yetiştirilmek üzere bir kalfa ile bir çırak görevlendirilecektir.

Dulkadiroğlu Belediyesi sahip olduğu proje yürütme kapasitesiyle bu projeyi de başarıyla yönetecektir. Kurulacak tesisin ve alanın yönetimi tamamen belediyede olacaktır. Başkanın görevlendireceği başında bir başkan yardımcısının olacağı kurul ile yönetim gerçekleştirilecektir. İnşaat sürecinden başlayarak, insan kaynağının yönetimine ve seçimine kadar, tesisin tanıtım faaliyetlerinden gelecek turistlere ilgi gösterilmesine kadar tüm faaliyetler bu kurul tarafından koordine edilecektir.

El sanatları atölyelerinin yatırımlarının kamu bütçesinden karşılanması planlanmakta olup, her hangi bir finansman maliyeti öngörülmemektedir.

Alanın bir kısmı halen kamulaştırılmış olup bir kısmının ise kamulaştırma süreci devam etmektedir. Bu sebeple el sanatları atölyelerine özel her hangi bir arazi maliyeti öngörülmemiştir.

Proje yatırım büyüklüğü 6.582.675,44 TL olup sadece yeni satın alınması gereken yatırım harcamaları değil, alanın işletilebilmesi için gereken hammadde maliyetiyle birlikte hesaplanmaktadır. Bu yatırımın 1.200.000 TL'lik kısmı atölyeler için gerekli makine ve ekipmanlar olup, 4.800.000 TL'si de atölyelerin restorasyonu için öngörülmüştür. Bu doğrultuda toplam 6.582.675,44 TL lik yatırım harcamasının yaklaşık %24'ü 1.582.648,03 TL'si özkaynaklar ile karşılanacak olup, kalan %76'lık yaklaşık 5.000.000 TL'nin güdümlü proje kapsamında DOĞAKA kaynaklarından karşılanması öngörülmektedir.

Kurulması planlanan el sanatları atölyeleri bir kar merkezi olmayıp, kamu ve toplum faydası hedeflenen, sosyal faydası olan bir yatırımdır. Merkezde esas amaç bölge turizminin gelişmesi ve kaybolmaya yüz tutan mesleklerin yaşatılarak, somut olmayan kültürel mirasa sahip çıkılmasıdır. Bu sebeple atölyelerin bir kar merkezi olması söz konusu değildir. Atölyelerin çalışmaları sonucu elde edilecek gelirin sadece merkezin sürdürülebilirliği anlamında hammadde ve çalışanların maliyetlerini karşılaması hedeflenmektedir. Yatırım maliyetinin karşılanması ve geri dönüşü planlanmamaktadır. Bu sebeple bir kısım ekonomik ve finansal analizler bu proje için geçersiz hale gelmektedir.

Yatırımın yıllık nakit getirisi sadece tesisin işletme giderlerini karşılamayı hedeflemektedir. Yatırım maliyetinin karşılanması hedeflenmediğinden "iç karlılık oranı" ve "geri ödeme süresi" gibi bir takım fayda maliyet analizleri bu proje için uygulanabilir değildir.

Planlanan tesisin yatırımı geri kazanmasından çok faaliyetlerini sürdürebilmesi için yıllık işletme giderlerinin ve hammadde maliyetlerinin karşılanarak hayatını devam ettirmesi hedeflenmektedir. Nitekim yapılan hesaplamalarda da tam kapasiteye ulaştıktan sonra tesisin kendi dinamikleri ile çalışmaya devam edebileceği görülmektedir. Net nakit akış tablosu incelendiğinde üçüncü yıldan itibaren pozitif nakit akış oluşmaya başladığı ve dördüncü yıldan itibaren de tesisin tam kapasite çalışmaya başladığından düzenli sabit pozitif net nakit akış sağlayacağı öngörülmektedir.

Gelir ve giderlerin yıllık enflasyon oranında artacağı, aynı oranın da indirgenme oranı olarak kullanılacağı düşünüldüğünden iki unsurun etkisinin de birbirini götürdüğü kabul edildiğinden her hangi bir indirgenme oranı uygulanmamaktadır. Bunun sonucunda yatırımın NBD'i -5.590.964,91 TL (eksi) çıkmaktadır.

Tesisin gerek kurulum aşamasında gerekse faaliyete geçtikten sonra yapacağı harcamalar şehrin ekonomisine katkı sağlayacak olup, tesiste çalışanlar adına yapılacak vergi ve sigorta ödemeleri de devlet bütçesine pozitif etki sağlayacaktır. Yatırımın istihdam etkisi 235.095,55 TL olarak hesaplanmaktadır.

Duyarlılık analizi amacıyla birinci senaryo olarak tesis çalışmaya başladığında turist sayısı ve/veya turist başına yapılan satınalma harcaması öngörüldüğü gibi artış göstermeyip ana senaryodan %20 düşük kalması ve atölyelerde imalatı yapılacak ürünlerin hammadde ve

yardımcı madde maliyetlerinin öngörülenden %20 fazla artış göstermesi durumları analiz edilmiştir. Her iki durumda da yıllık net nakit akışın hiç bir yıl artıya dönmediği sürekli negatifte kaldığı ve nakit açığı oluştuğu görülmektedir.

Atölyelerin kurulumunun ardından turistlerin tesisi beklendiği kadar ziyaret etmemesi bir risk oluşturmaktadır. Bu kapsamda yerel ve ulusal medya ile sosyal medya aktif kullanılacaktır. Ziyaretçilerin yaptıkları sosyal medya paylaşımları ve anlattıkları ile bedestenin tanıtılması hedeflenecektir. Bunun yanında ulusal ölçekte faaliyet gösteren tur şirketleri ile görüşülerek yeni kurulan tesis anlatılacak, hatta bazı tur rehberleri şehre davet edilerek hem tesisi hem de şehri görmeleri sağlanacaktır.

B. ANA RAPOR

1. İÇİNDEKİLER

A . YÖNETİCİ ÖZETİ	III
B. ANA RAPOR.....	VIII
1. İÇİNDEKİLER	VIII
KISALTMALAR	X
TABLolar	XI
2. GİRİŞ.....	1
3. PROJENİN TANIMI VE KAPSAMI	2
4. PROJENİN ARKA PLANI	7
4.i. Sosyo-ekonomik Durum	7
ii. Sektörel ve/veya Bölgesel Politikalar ve Programlar.....	21
iii. Kurumsal Yapılar ve Yasal Mevzuat	24
iv. Proje Fikrinin Kaynağı ve Uygunluğu	27
5. PROJENİN GEREKÇESİ.....	41
i. Ulusal ve Bölgesel Düzeyde Talep Analizi.....	41
ii. Ulusal ve Bölgesel Düzeyde Gelecekteki Talebin Tahmini.....	45
6. MAL VE/VEYA HİZMETLERİN SATIŞ-ÜRETİM PROGRAMI.....	47
i.Satış Programı	47
ii.Üretim Programı	48
iii. Pazarlama Stratejisi.....	50
7. PROJE YERİ/UYGULAMA ALANI.....	50
i. Fiziksel ve Coğrafi Özellikler	50
ii. Ekonomik ve Fiziksel Altyapı.....	52
iii. Sosyal Altyapı.....	53
iv. Kurumsal Yapılar	54
v. Çevresel Etkilerin Ön-değerlendirmesi	54
vi. Alternatifler, Yer Seçimi ve Arazi Maliyeti.....	55
8. TEKNİK ANALİZ VE TASARIM	58
i.Kapasite Analizi ve Seçimi	58
ii. Alternatif Teknolojilerin Analizi ve Teknoloji Seçimi	62
iii.Seçilen Teknolojinin Çevresel Etkileri, Koruma Önlemleri ve Maliyeti.....	68
iv.Teknik Tasarım	68

v. Yatırım Maliyetleri.....	84
9. PROJE GİRDİLERİ	84
i. Girdi İhtiyacı	84
ii. Girdi Fiyatları ve Harcama Tahmini	84
10. ORGANİZASYON YAPISI, YÖNETİM VE İNSAN KAYNAKLARI	85
i.Kuruluşun Organizasyon Yapısı ve Yönetimi.....	85
ii.Organizasyon ve Yönetim Giderleri	86
iii. İnsan gücü İhtiyacı ve Tahmini Giderler	86
11. PROJE YÖNETİMİ VE UYGULAMA PROGRAMI.....	86
i.Proje Yürütücüsü Kuruluşlar ve Teknik Kapasiteleri	86
ii. Proje Organizasyonu ve Yönetim	87
iii Proje Uygulama Programı.....	87
12. İŞLETME DÖNEMİ GELİR VE GİDERLERİ.....	88
i.Üretimin ve/veya Hizmetin Fiyatlandırılması	88
ii.İşletme Gelir ve Giderlerinin Tahmin Edilmesi	89
13. TOPLAM YATIRIM TUTARI VE YILLARA DAĞILIMI	93
i.Toplam Yatırım Tutarı	93
ii.Yatırımın Yıllara Dağılımı	98
14. PROJENİN FİNANSMANI.....	98
i.Yürütücü ve İşletmeci Kuruluşların Mali Yapısı	98
ii.Finansman Yöntemi	98
iii.Finansman Kaynakları ve Koşulları.....	99
iv.Finansman Maliyeti.....	99
v. Finansman Planı	99
15. PROJE ANALİZİ.....	100
i. Finansal Analiz.....	101
ii. Ekonomik Analiz	105
iii. Sosyal Analiz	107
vi. Risk Analizi.....	113
16. EKLER.....	115

KISALTMALAR

Ar-Ge: Araştırma Geliştirme

EPDK: Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu

DMK: Dünya Mirası Komitesi

DOĞAKA: Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı

GSYH: Gayri Safi Yurtiçi Hasıla

GZFT: Güçlü Zayıf Fırsat Tehdit

İŞKUR: Türkiye İş Kurumu

KAMEK: Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi Meslek Edindirme ve Sanat Eğitimi Kursları

KİTSEP: Kahramanmaraş İli Turizm Strateji Ve Eylem Planı

KMTSO: Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası

KMESOB: Kahramanmaraş Esnaf Odaları Birliği

KSÜ: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

Kwh: Kilowatt

MW: Megawatt

MWH: Megawatt Saat

NBD: Net Bugünkü Değer

SEGE: Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi Sıralaması

SOKÜM: Somut Olmayan Kültürel Miras

STK: Sivil Toplum Kuruluşu

TİM: Türkiye İhracatçılar Meclisi

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

UNESCO: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu

USD: Amerikan Doları

YİH: Yaşayan İnsan Hazineleleri

TABLolar

Tablo 1 SEGE Sıralaması.....	7
Tablo 2 Kahramanmaraş Nüfus, Cinsiyet ve Yaş Dağılımı	9
Tablo 3 Kahramanmaraş İlçe Nüfus Sayımları	10
Tablo 4 Kahramanmaraş Nüfus ve Yıllık Artış Oranı.....	10
Tablo 5 Kahramanmaraş Nüfus Tahmini	11
Tablo 6 Kahramanmaraş Göç Verileri	11
Tablo 7 Kahramanmaraş Yaş Bağımlılık Oranları.....	12
Tablo 8 Kahramanmaraş Nüfusu Eğitim Durumu Dağılımı	13
Tablo 9 Kahramanmaraş'taki İşyerlerinin ve Çalışanların Faaliyet Grupları	13
Tablo 10 Kahramanmaraş'daki İşyerlerinin Büyüklükleri	16
Tablo 11 Kahramanmaraş 2010-2019 İhracat Karşılaştırması	17
Tablo 12 Kahramanmaraş Son 5 Yıl İhracat	17
Tablo 13 Kahramanmaraş'tan En Yüksek İhracat Yapılan 20 Ülke.....	18
Tablo 14 Kahramanmaraş İhracat Sektörel Dağılımı	19
Tablo 15 On Bin Kişiye Düşen Hekim, Diş Hekimi ve Eczacı Sayıları	21
Tablo 16 Kahramanmaraş Merkez Anket Sonuçları - Turizm Türlerinin Puanlaması.....	41
Tablo 17 Paydaş Görüşmeleri Sonuçları - "Kahramanmaraş'a Gelen Turistin En Çok Gittiği Yerler"	43
Tablo 18 Kahramanmaraş Turizm Belgeli Konaklama Tesisleri Yıllara Göre Gelişim Tablosu.....	44
Tablo 19 Turizm İşletme Belgeli Konaklama Tesislerinde Tesislere Geliş ve Geceleme İstatistikleri (Kahramanmaraş - 2013 / 2017).....	44
Tablo 20 Yıllık Şehir Merkezi Turla Gelen Ziyaretçi Sayısı Tahmini.....	46
Tablo 21 Kahramanmaraş Konaklama İstatistikleri	46
Tablo 22 Merkez Yıllık Ziyaretçi Sayısı Tahmini	47
Tablo 23 Girdi Maliyet Analizi	85
Tablo 24 Kapasite Kullanım Oranları	89
Tablo 25 Satış Gelirleri	90
Tablo 26 Üretim Giderleri	91
Tablo 27 Amortisman Giderleri	91
Tablo 28 Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri	92
Tablo 29 Sabit Yatırım Harcamaları	93
Tablo 30 Makine Ekipman Yatırımı	95
Tablo 31 Tam Kapasitede İşletme Sermayesi İhtiyacı	96
Tablo 32 İşletme Sermayesi Değişimi.....	97

Tablo 33 Toplam Yatırım Finansman Planı	100
Tablo 34 Tahmini Gelir Tablosu	102
Tablo 35 Tahmini Nakit Akış Tablosu.....	103
Tablo 36 Net Bugünkü Değer (NBD) Tablosu.....	104
Tablo 37 İstihdam Etkisi	105
Tablo 38 Duyarlılık Analizi Senaryo 1 - Tahmini Nakit Akış Tablosu	111
Tablo 39 Tahmini Nakit Akış Tablosu.....	112

2. GİRİŞ

Kahramanmaraş eşsiz doğal değerlere ve tarihten gelen önemli bir kültüre sahiptir. Tarih boyunca çeşitli uygarlıklar tarafından sık sık el değiştiren Kahramanmaraş, bu uygarlıkların izlerini günümüze kadar taşıyarak pek çok tarihî ve kültürel varlıkla, turizm alanında misafirlerine görsel bir şölen sunmaktadır.

Kahramanmaraş'ın el sanatları, geniş ve derin tarihi sebebiyle büyük zenginliğe sahiptir. Aradan geçen binlerce yıla rağmen, Kahramanmaraş'lı ustaların büyük emek ve sabırla sürdürdükleri el sanatları ile bugün de çeşitli alanlarda birbirinden güzel eserler verilmektedir.

Kahramanmaraş'ta il merkezinde bulunan Saraçhane, Bakırcılar, Semerciler, Mazmanlar, Kapalı Çarşı, Kazzazlar, Demirciler Çarşısı ve bu çarşıların etrafında toplanmış, geleneksel el sanatları alanında hizmet veren ve üretim yapılan çok sayıda atölye ve dükkanla Türkiye'de geleneksel el sanatlarının geçmişten günümüze en yoğun şekilde icra edildiği merkezlerden biri olarak varlığını sürdürmektedir. Şehir olarak, sim sırma işlemeciliği, bakırcılık, köşkerlik, keçecilik, külekçilik, ahşap oymacılığı, saraçlık, semercilik, bıçakçılık, kuyumculuk, demircilik, gibi geleneksel el sanatlarının birçok çeşidinin doğal ortamında sergilendiği, temelleri Dulkadiroğulları dönemine dayanan tarihî çarşılar hâlâ ayakta olmakla birlikte ekonomik açıdan canlılığını korumaktadır.

Bu fizibilite ile somut olmayan kültürel miras içerisinde yer alan el sanatlarının ve kültürel mirasın yaşatılması, korunması ve aktarılması süreçlerinin önemi ortaya konulmuştur. Somut olmayan kültürel mirasın yaşatılmasında en etkin rol alan kişiler, unutulmaya yüz tutmuş mesleklerin de miras taşıyıcıları olarak tanımlanan kişiler yani ustalardır. Bu sürecin sağlıklı işleyebilmesi için bu kişilerin miras taşıyıcılığını yaptıkları konuyla ilgili bilgi ve becerilerini genç kuşaklara usta çırak ilişkisiyle aktarmaları gerekmektedir. Oluşturulacak el sanatları atölyelerinde Sim sırma, Keçe, Demir (bıçak) , Ahşap , Bakır, Seme , Oya işleme ve Kalay yapma gibi mesleklerde ustalar vasıtasıyla çırak yetiştirilecek ve mesleklerin gelecek nesillere aktarılması sağlanacaktır. Aynı zamanda bu mesleklerin UNESCO tarafından ilan edilen Türkiye'nin Somut Olmayan Kültürel Miras Listesine eklenmesi için başvuru yapılacaktır.

Fizibilite çalışması kapsamında proje, Dulkadiroğlu İlçesinde bulunan Kahramanmaraş'ın Tarihi Kapalı çarşısı ile Demirciler çarşısı arasında yer alan, Kasap Halinin arka sokağında bulunan tarihi bedestende uygulanacaktır. Alanda, Kahramanmaraş'a özgü Sim sırma işleme, Keçe yapımı, Demir (bıçak) işleme, Ahşap işleme, Bakır işleme, Seme yapımı, Oya işleme ve Kalay yapımı gibi yöresel el sanatları atölyeleri ve yöresel yiyeceklerin ve hediyelik eşya satış alanlarının oluşturulması yatırımının yapılması planlanmaktadır. Çalışmada El sanatları atölyelerinde ürün üretiminde kullanılan malzemeler, mesleklerin UNESCO tarafından ilan edilen Türkiye'nin Somut Olmayan Kültürel Miras Listesine eklenmesi için başvuru yapılması, finansal maliyet hesaplamaları, literatür taramaları fizibilitenin temel bileşenlerini oluşturmaktadır. Yapılan çalışmayla, mevcut durumda ve gelecek taleplerin ölçülmesi, finansal hesaplama araçları ile yatırımın karlılığı ve yatırımın geri dönüş süresinin hesaplanması ile yatırımcıların yatırım yapma kararına altlık oluşturulması amaçlanmaktadır.

Rapor içerisinde öncelikle tarihi kültür turizm, deneyimsel turizm, unutulmaya yüz tutmuş meslek konularında literatür taraması ve üst ölçek planlarda ilgili konuların incelemesi

yapılmaktadır. Ardından Kahramanmaraş'ın genel sosyo-ekonomik durumu detaylıca analiz edilmektedir. Daha sonra projenin gerekliliği ve sağlayacağı faydalar incelenmektedir.

Toplanan bilgiler ve yapılan analizler ışığında kurulması planlanan el sanatları atölyelerinin maliyetleri, işleyiş şekilleri, gider ve gelirleri, işlem hacimleri öngörülmektedir. Bu şekilde el sanatları atölyelerinin tesis yatırımının uygulanabilirliği çok yönlü olarak analiz edilmektedir. Tesislerin işletilebilmesi için gereken insan kaynağı da bu rapor içerisinde öngörülmektedir.

Fizibilite raporu kapsamında yatırımın finansal, ekonomik ve sosyal faydaları analiz edilerek muhtemel riskler incelenmektedir.

3. PROJENİN TANIMI VE KAPSAMI

Proje Adı:

Dulkadiroğlu Belediyesi Somut Olmayan Kültürel Miras İçerisinde Yer Alan El Sanatları Atölyesi Fizibilitesi'dir

Proje Hakkında:

İnsanoğlunun yaşamsal faaliyetlerini devam ettirebilmesi için doğadan yararlanması söz konusudur. Bunun sonucunda ise insanlar taş, toprak, ağaç, maden, kemik vb. kullanabileceği her şeyi kullanarak temel ihtiyaçlarını karşılarken toplumda çeşitli iş bölümlerinin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Efsanevi olarak birçok meslek/iş kolunun bir piri olduğu düşünülse de bu mesleklerin devamını sağlayan en önemli unsur ustalardır. Ustalar, maharetlerini ve bilgilerini yetiştirdikleri çıraklarına vererek geleneği devam ettiren kişilerdir. Sosyo-kültürel, ekonomik gelişmelerle zamanla geçmişte “gözde” olarak kabul edilen mesleklerden çoğunluğu önemini ve kendisine gösterilen ilgiyi kaybetmiş olsa da günümüzde bu mesleklerin son ustaları bulunabilmektedir. Bu ustalar UNESCO tarafından yaşayan insan hazineleri olarak da adlandırılmaktadır. UNESCO'nun tanımına göre “Yaşayan İnsan Hazinesi, somut olmayan kültürel mirasın spesifik elemanlarını yeniden yaratmak veya yorumlamak açısından gerekli bilgi ve becerilere yüksek düzeyde sahip kişilerdir.”¹

Küreselleşme, dijitalleşme gibi olgular dünya düzenini değiştirmektedir. Yüzü geleceğe dönük olan geleneğin bu değişime ayak uydurması ise kaçınılmazdır. Geleneksel el sanatlarına dayalı bazı mesleklerin bu değişim ve dönüşüm içerisinde unutulması veya dönüşerek devam etmesi söz konusudur. Geleneksel sanatların ve mesleklerin birçoğu Türkiye genelinde yok olma tehlikesi yaşamaktadır. Bu raporda Kahramanmaraş Dulkadiroğlu İlçesi içerisinde bulunan Kahramanmaraş'ın tarihi kapalı çarşı ile demirciler çarşısı arasında, kasap halinin arka sokağında bulunan tarihi bedesten de Somut Olmayan Kültürel Miras İçerisinde Yer Alan El Sanatları Atölyeleri kurulması hedeflenmektedir.

Kahramanmaraş, Kapalı Çarşı, Saraçhane, Bakırcılar, Semerciler, Mazmanlar, Kazzazlar, Demirciler Çarşısı ve bu çarşılar etrafında toplanmış geleneksel el sanatları alanında hizmet veren çok sayıda atölye ve dükkânla Türkiye'de geleneksel el sanatlarının en yoğun şekilde icra edildiği merkezlerden biri konumundadır. Şehir olarak, sim sırma işlemeciliği, bakırcılık,

¹ <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1145557>

köşkerlik, keçecilik, külekçilik, ahşap oymacılığı, saraçlık, semercilik, bıçakçılık, kuyumculuk, demircilik, gibi geleneksel el sanatlarının birçok çeşidinin doğal ortamında sergilendiği, temelleri Dulkadiroğulları dönemine dayanan tarihî çarşılar hâlâ ayakta olmakla birlikte ekonomik açıdan canlılığını korumaktadır.²

Deneyimsel turizm, insanların gezip görülen bölgelerin tarihine, kültürüne, coğrafyasına dahil olmasına olanak sağlayan yükselen bir trenddir. Bu anlamda tarihi bedesten de Kahramanmaraş'a özgü Sim sırma işleme, Keçe işleme, Demir (bıçak) işleme, Ahşap işleme, Bakır işleme, Semer işleme, Oya işleme ve Kalay yapma gibi yöresel el sanatları atölyeleri ve

yöresel ürünlerin üretimine ilişkin atölyeler, yöresel yiyeceklerin yeneceği alan ve hediyelik eşya satış alanı kurulacaktır. Gelen ziyaretçilerin atölyelerde yapılan ürünlerin yapımını seyredebileceği ortamın oluşturulması, istedikleri takdirde yapımına kendilerinin de eşlik etmesi ve beğendikleri ürünlerin alımını sağlayacak tezgahların kurulması şeklinde dizayn edilecektir.

Projenin Amacı:

Somut olmayan kültürel miras, toplumların yaşayış biçimleri etrafında şekillenmiş özgün kültürel uygulamalardır. Kültürel mirasın bu boyutu aktararak ve yaşanarak korunabilmektedir. Turizm sektöründe kültürün her biçimi turistik bir ürün niteliği taşımaktadır. Bu durumun oluşmasının nedeni ise turistlerin farklı yerel kültürlerle olan merakıyla yakından ilişkilidir.³

Hızlı bir kentleşme, endüstrileşme, iç göç ve toplumsal değişimin yaşandığı ülkemizde geleneksel meslek, sanat ve zanaatlar küreselleşmenin de etkisiyle büyük bir hızla yok olmakta ya da kullanım alanı gittikçe daralmaktadır. Bu meslek ve sanatların yaşatılarak korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması kültürel açıdan son derece büyük bir önem taşımaktadır.

Kültürel mirasın yaşatılması, korunması ve aktarılması süreçlerinde en etkin rol alacak kişiler ise unutulmaya yüz tutmuş mesleklerde miras taşıyıcıları olarak tanımlanan kişiler yani ustalardır. Bu sürecin sağlıklı işleyebilmesi için bu kişilerin miras taşıyıcılığını yaptıkları konuyla ilgili bilgi ve becerilerini genç kuşaklara usta çırak ilişkisiyle aktarmaları gerekmektedir. Oluşturulacak el sanatları atölyelerinde sim sırma, keçe, demir (bıçak) , ahşap , bakır, semer, oya işleme ve kalay yapma gibi mesleklerde ustalar vasıtasıyla çırak yetiştirilecek ve mesleklerin gelecek nesillere aktarılması sağlanacaktır. Aynı zamanda bu mesleklerin UNESCO tarafından ilan edilen Türkiye'nin Somut Olmayan Kültürel Miras Listesine eklenmesi için başvuru yapılacaktır.

Oluşturulacak el sanatları atölyelerinde sim sırma, keçe, demir (bıçak), ahşap, bakır, semer, oya işleme ve kalay yapma gibi mesleklerde ustalar vasıtasıyla çırak yetiştirilecek ve mesleklerin gelecek nesillere aktarılması sağlanacaktır. Aynı zamanda bu mesleklerin UNESCO tarafından ilan edilen Türkiye'nin Somut Olmayan Kültürel Miras Listesine eklenmesi için başvuru yapılacaktır.

² Akdeniz'in Altın Şehri Kahramanmaraş, Sayfa 299

³ Ar H.ve Çelik S.(2015), Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunmasında Turist Rehberlerinin Rolü, Sayfa, 4

Fizibilite ile köklü tarihiyle birçok medeniyete beşiklik etmiş olan Kahramanmaraş'ın turizm potansiyelini daha etkin kullanabilmek, saklı turizm değerlerini gün yüzüne çıkarabilmek, kültür turizmini daha etkin kullanabilmek, alternatif turizm çeşitlerini ilde yaygınlaştırabilmek ve turizmin il ekonomisine olan katkısını arttırabilmek amaçlanmıştır.

Aynı zamanda bu proje ile aşağıdaki konularda katkı sağlanması da amaçlanmıştır.

- Kahramanmaraş ta tarihi turistik mekanda geleneksel el sanatları atölyeleri kurulması,
- Atölyelerde el sanatlarının yapım aşamasını görsel anlamda gelen ziyaretçilere sunarak somut olmayan kültürümüzün gelecek kuşaklara aktarılması ve gelen ziyaretçilere tanıtılmasının sağlanması,
- Kurulacak alanda el sanatlarından hediyelik eşya satışı yapılarak bölgesel anlamda ekonomik kazanç elde edilerek bölgesel kalkınmaya katkı sağlanması,
- Projenin uygulanacağı Kahramanmaraş'ın Tarihi Kapalı çarşı ile Demirciler çarşısı arasında bulunan Kasap Halinin arka sokağında bulunan tarihi bedesten de kullanılmayan bir alandır. Alanın bölgenin tarihi dokusu ile özdeşleştirilmiş bir mimari şekilde inşa ederek bölgeye yeni bir turizm alanı kazandırılmasının sağlanması,
- Alternatif turizm olanaklarının turizm değeri olarak kazandırılması ile Kahramanmaraş'ın turizmde marka şehir olmasının alt yapısı oluşturulmasının sağlanması,
- Somut olmayan kültürel miras içerisinde bulunan el sanatları ustalığının unutulmamasının sağlanması,
- Şehre gelen yerli ve yabancı turist sayısında artışların gerçekleşmesi,
- Şehre gelen turistlerin geceleme konaklama sayısında artış sağlanması,
- Şehrin istihdam oranında artış sağlaması ve işsizlik oranının azaltılmasına etki etmesi
- Yöresel ürün üretimi alanında yatırımların artırılmasının sağlanması,
- Özellikle Batı'dan turistlerin şehrimize gelmesi ve Kahramanmaraş'ın yöresel ürün bazında turizm değerlerinin bilinirliğinin artırılması sağlanması,

Projenin Türü:

Proje, Dulkadiroğlu İlçesinde bulunan Kahramanmaraş'ın Tarihi Kapalı çarşısı ile Demirciler çarşısı arasında yer alan, Kasap Halinin arka sokağında bulunan tarihi bedestende uygulanacaktır. Alanda, Kahramanmaraş'a özgü Sim sırma işleme, Keçe yapımı, Demir (bıçak) işleme, Ahşap işleme, Bakır işleme, Semer yapımı, Oya işleme ve Kalay yapımı gibi yöresel el sanatları atölyeleri ve yöresel yiyeceklerin ve hediyelik eşya satış alanlarının oluşturulması yatırımının yapılması.

Projenin Teknik İçeriği ve Bileşenleri:

Turizm alanlarında faaliyet gösteren yöresel ürün atölyelerinin genel olarak 4 bileşeni bulunmaktadır:

- 1-Yöresel ürünlerinin yapımının gerçekleştiği atölyeler,
- 2-Yöresel ürünlerin satışının gerçekleştiği satış stantları,
- 3-Gelen turistlerin ürünlerin yapım aşamasını seyredebileceği oturma alanı,
- 4-Gelen turistlere yöresel gıdaların sunulacağı kafeteryalar.

Proje Büyüklüğü:

Proje, Dulkadiroğlu İlçesi içerisinde bulunan Kahramanmaraş'ın Tarihi Kapalı çarşı ile Demirciler çarşısı arasında bulunan Kasap Halinin arka sokağında bulunan tarihi bedestende yaklaşık 300 m² alanda yer alacaktır. Alanda 8 adet atölye, 1 adet tatlı dondurma ve 1 adet yöresel sıcak yemek yeme alanı, 2 hediyelik eşya satış alanı ve 1 adet seyir yer alacaktır.

Atölyelerde 28 kişi çalışması ön görülmüştür.

Yapılan analiz ve varsayımlara göre yıllık Kapalıçarşısı ve dolayısıyla kurulacak bedesteni dolaşması beklenen kişi sayısı 304.000 olarak düşünülmektedir. Bunların %10'nunun bedestenden alış verişi yapacağı varsayılmaktadır.

Proje Uygulama Süresi:

Proje, atölyelerin yapımının gerçekleşme süresi 1 yıl olarak öngörülmektedir.

Projenin Uygulama Yeri:

Proje, Dulkadiroğlu İlçesi içerisinde bulunan Kahramanmaraş'ın Tarihi Kapalı çarşı ile Demirciler çarşısı arasında yer alan Kasap Halinin arka sokağında bulunan tarihi bedestende uygulanacaktır.

Proje Alanı Tarihi Bedesten

Proje Çıktıları:

Proje sonunda Dulkadiroğlu Belediyesi bünyesinde, Somut Olmayan Kültürel Miras İçerisinde Yer Alan El Sanatları atölyeleri kapsamında Kahramanmaraş'a özgü sim sırma işleme, keçe yapma, demir (bıçak) işleme, ahşap işleme, bakır işleme, semer yapma, oya işleme ve kalay yapma gibi yöresel el sanatları atölyeleri ve yöresel ürünlerin üretimine ilişkin atölyeler, yöresel yiyeceklerin yeneceği alan ve hediyelik eşya satış alanı kurulacaktır.

Kültürel mirasın yaşatılması, korunması ve aktarılması süreçlerinde en etkin rol alacak kişiler ise unutulmaya yüz tutmuş mesleklerde miras taşıyıcıları olarak tanımlanan kişiler yani ustalardır.

Bu sürecin sağlıklı işleyebilmesi için bu kişilerin miras taşıyıcılığını yaptıkları konuyla ilgili bilgi ve becerilerini genç kuşaklara usta çırak ilişkisiyle aktarmaları gerekmektedir. Oluşturulacak el sanatları atölyelerinde sim sırma, keçe, demir (bıçak), ahşap, bakır, semer, oya işleme ve kalay yapma gibi mesleklerde ustalar vasıtasıyla çırak yetiştirilecek ve mesleklerin gelecek nesillere aktarılması sağlanacaktır. Aynı zamanda bu mesleklerin UNESCO tarafından ilan edilen Türkiye'nin Somut Olmayan Kültürel Miras Listesine eklenmesi için başvuru yapılacaktır.

Projenin Hedef Kitlesi ve Bölgesi:

Kurulacak el sanatları atölyeler ile, yöresel ürünleri işleyerek imalatını yapan el sanatları ustaları, Kahramanmaraş esnafı, yerli ve yabancı turistler ve yerel halk hedeflenmektedir.

Kurulacak el sanatları atölyeler ile;

- Kahramanmaraş'a yeni bir turizm değerinin kazandırılması,
- Kültür turizminin geliştirilmesine öncülük edilmesi,
- Unutulmaya yüz tutmuş mesleklere usta yetiştirilmesi,
- Yeni istihdam alanlarının oluşturulması,
- Yöresel ürünlerin tanıtımının ve satışının yapılması,
- Şehre gelen yerli ve yabancı turist sayısında artışların gerçekleşmesi,
- Şehrin ekonomik anlamda gelişmesine katkı sağlanması,
- Şehrin elde ettiği ekonomik gelirlerde turizm payının artırılması,
- Şehre gelen turistlerin geceleme konaklama sayısında artış gerçekleşmesi gibi faydalar sağlanması beklenmektedir.

Proje Sahibi Kuruluş ve Yasal Statüsü:

“6360 sayılı Kanunun 14 İlde Büyükşehir Belediyesi ve 27 İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 06.12.2012 tarih ve 28489 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanması ile birlikte Dulkadiroğlu İlçesi kurulmuş ve 30.03.2014 tarihinde yapılan Mahalli İdareler Seçimleri ile tüzel kişiliğine kavuşmuştur.”

İçerisinde 14 birim müdürü, 7 müdür yardımcısı, 31 belediye meclis üyesi (Başkan yardımcıları dâhil olmak üzere), 51 memur, 64 kadrolu işçi, 12 sözleşmeli personel ve 300 den fazla işçi istihdam eden bir belediyedir.

4. PROJENİN ARKA PLANI

4.i. Sosyo-ekonomik Durum

Ekonomik ve sosyal alanda ilerleme kavramı bünyesinde birçok unsuru barındırmakta olup, nitelikli insan gücü, güçlü kurumsal kapasite, çevreye duyarlılık ve bireysel refahın yükselmesi gibi alt değişkenleri içermektedir.

Bir bölgenin gelişmişlik düzeyi ise benzer şekilde ekonomik büyüme, gelir dağılımı, sağlık hizmetleri, kadın statüsü, eğitim düzeyi gibi birçok alt bileşenden oluşmaktadır. Gelişmişlik düzeyi son yıllarda çok sayıda ekonomik, kültürel ve sosyal değişkenin kullanıldığı, coğrafi bazda karşılaştırma olanağı sağlayan sosyo-ekonomik gelişmişlik endeksleri oluşturularak ölçülmektedir.

Kalkınma Bakanlığı tarafından 2011 yılında hazırlanan "İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi Sıralaması" (SEGE 2011) çalışması incelendiğinde Kahramanmaraş'ın 60. sırada olduğu görülmektedir. 2017 yılında ise Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından hazırlanan "İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması" (SEGE 2017) incelendiğinde Kahramanmaraş'ın 58. Sırada olduğu görülmektedir. Her iki çalışmada da Kahramanmaraş 5. Kademe iller arasında yer almaktadır. Kahramanmaraş'ın 2 sıra birden yükselmesi, ilin sosyo-ekonomik düzeyinin gelişme içinde olduğunu göstermektedir. Tablo 1'de 5. Kademe illerin 2011 ve 2017 yılların için SEGE sıralaması gösterilmektedir.

Kahramanmaraş'ın 2 sıra birden yükselmesi, ilin sosyo-ekonomik düzeyinin gelişme içinde olduğunu göstermektedir

Tablo 1 SEGE Sıralaması

İller	SEGE 2017 Sırası	SEGE 2011 Sırası
Sinop	52	51
Giresun	53	52
Osmaniye	54	53
Çankırı	55	54
Tokat	56	57
Niğde	57	56
Kahramanmaraş	58	60
Tunceli	59	58
Ordu	60	61
Erzurum	61	59
Kilis	62	63
Yozgat	63	65
Gümüşhane	64	62
Bayburt	65	64
Aksaray		55
Adıyaman		66

Kahramanmaraş imalat sanayii göstergeleri itibarıyla belirli bir gelişmişlik seviyesine ulaşmakla birlikte, rekabet gücünü uluslararası düzeyde geliştirememiştir. Kahramanmaraş'taki imalat sanayii işyerlerinin Türkiye içindeki payı yüzde 1,1 olmakla birlikte ilin ihracattan aldığı pay yüzde 0,5'te kalmıştır. İlin teşvik belgeli yatırım tutarının Türkiye içerisindeki payının yüzde 2,3 olduğu göz önüne alındığında, sanayide önemli bir ilerlemenin olduğu ancak bunun ihracata yeterli yansımadağı görülmektedir.

Bunun yanında, Kahramanmaraş'ta gelişmenin genel olarak ülke ortalamasının gerisinde kaldığı gözlemlenmektedir. İnternet bankacılığının çok az kullanıldığı ilde kişi başına banka mevduatı tutarı ülke ortalamasının yüzde 20'si düzeyinde kalmıştır. Eğitim ve sağlık göstergelerinde ülke ortalamalarının altında yer alan Kahramanmaraş'ta yeşil kart sahibi nüfusun il nüfusu içerisindeki payı yüzde 24,4 ile ülke ortalamasının iki katıdır. Buna karşın, sosyal güvenlik kapsamı dışında kalan nüfus oranının yüzde 4,8 ile ülke ortalamasından (yüzde 5,7) düşük düzeyde olması olumlu bir durum olarak görülmektedir.⁴

Türkiye'de toplam teşvik belgeli yatırım tutarının yüzde 2,5'ine sahip olan Kahramanmaraş, bu değeriyle on birinci sırada yer almaktadır. Toplam istihdamın yaklaşık yüzde 40'ının imalat sanayiinde istihdam edildiği Kahramanmaraş'ta, imalat sanayii işyerlerinin Türkiye içindeki payı yüzde 0,9 düzeyindedir. Bunun yanında, hane başına geniş bant aboneliği oranının ülke ortalaması 0,32 iken bu değer Kahramanmaraş'ta 0,19 düzeyinde kalmaktadır.

Eğitim değişkenlerinde genel olarak ülke ortalamasının altında yer alan Kahramanmaraş'ta yirmi iki yaş ve üzeri her yüz kişiden on biri yükseköğretim veya fakülte mezunudur.⁵

"İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi Sıralaması" (SEGE) çalışmasında 8 başlık (Demografik, İstihdam, Eğitim, Sağlık, Rekabetçi ve yenilikçi kapasite, Mali, Erişilebilirlik, Yaşam kalitesi) altında 61 tane gösterge kullanılmıştır. 2017 yılında yapılan "İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırmasında" (SEGE) ise yine aynı 8 başlık altında 52 gösterge kullanılmıştır. Bu anlamda Kahramanmaraş'ın sosyo-ekonomik durumunu analiz edebilmek için bu çalışmalarda kullanılan göstergelerden bir kısmının güncel değerleri alınarak, karşılaştırmalı bir şekilde incelenmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

TÜİK verilerine göre Kahramanmaraş'ın 2019 yılı nüfusu 1.154.102 kişidir. Bu sayının yaşlara ve cinsiyetlere göre kılımı Tablo 2'de verilmektedir.

⁴ İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi Sıralaması, Kalkınma Bakanlığı, 2011, s.68

⁵ İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması, 2017, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, s.58

Tablo 2 Kahramanmaraş Nüfus, Cinsiyet ve Yaş Dağılımı

YAŞ	ERKEK	KADIN
0-4	52.377	49.639
5-9	56.410	53.556
10-14	57.126	53.662
15-19	53.537	49.802
20-24	45.041	43.487
25-29	39.985	40.746
30-34	42.141	41.456
35-39	45.253	42.965
40-44	39.701	37.026
45-49	35.702	34.670
50-54	28.333	26.381
55-59	26.405	24.682
60-64	20.824	19.604
65-69	15.892	16.453
70-74	12.227	13.188
75-79	8.032	9.052
80-84	3.980	6.035
85-90	2.935	3.212
90+	715	1.870
	586.616	567.486
TOPLAM	1.154.102	

Kahramanmaraş'ın 11 tane ilçesi olup TÜİK 2019 verilerine göre nüfusları Tablo 3'te verilmektedir. Buna göre en büyük ilçe 431.848'lik nüfusu ile Onikişubat ilçesi olup il nüfusunun %37,42'si burada yaşamaktadır. Onikişubat ilçesinin ardından Dulkadiroğlu ve

Elbistan ilçeleri gelmektedir. Ekinözü ve Nurhak ilçelerinin de en küçük ilçeler olduğu görülmektedir. Her iki ilçede de il nüfusunun yaklaşık sadece %1'i yaşamaktadır.

Tablo 3 Kahramanmaraş İlçe Nüfus Sayımları

İlçe	İlçe Nüfusu	Nüfus Yüzdesi
Onikişubat	431.848	37,42
Dulkadiroğlu	222.673	19,29
Elbistan	141.534	12,26
Afşin	80.447	6,97
Türkoğlu	77.112	6,68
Pazarcık	69.097	5,99
Göksun	52.255	4,53
Andırın	32.503	2,82
Çağlayancerit	23.133	2,00
Nurhak	12.279	1,06
Ekinözü	11.221	0,97
Toplam	1.154.102	100

2010- 2019 yılları için Kahramanmaraş nüfus ve yıllık artış oranları Tablo 4’te verilmektedir. Aynı tabloda nüfus yoğunluk (kilometrekareye düşen kişi sayısı) değerleri de gösterilmektedir. Buna göre ilin her yıl nüfusu % 0,7 – 1,5 arasında arttığı görülmektedir. 2010 yılında nüfus yoğunluğu 73 kişi iken 2019 yılında bu rakam 80 kişiye çıkmıştır.

Tablo 4 Kahramanmaraş Nüfus ve Yıllık Artış Oranı

Yıl	Nüfus	Yıllık Artış Oranı (%)	Nüfus Yoğunluğu (kilometrekareye düşen kişi sayısı)
2010	1.044.816		73
2011	1.054.210	0,9	73
2012	1.063.174	0,9	74
2013	1.075.706	1,2	75
2014	1.089.038	1,2	76
2015	1.096.610	0,7	76
2016	1.112.634	1,5	78
2017	1.127.623	1,3	79
2018	1.144.851	1,5	80
2019	1.154.102	0,8	80

TÜİK dönem dönem ülke geneli ve iller için nüfus tahmini yapmaktadır. Son olarak 2017 yılında yapılan çalışmaya göre Kahramanmaraş’ın 2020 yılı sonu itibariyle nüfusunun 1.167.505 olması, 2025 yılında da 1.229.712 olması öngörülmektedir. (Tablo 5)

Tablo 5 Kahramanmaraş Nüfus Tahmini

Yıl	Nüfus
2020	1.167.505
2021	1.180.215
2022	1.192.876
2023	1.205.444
2024	1.217.734
2025	1.229.712

SEGE çalışmalarında kullanılan göstergelerden birisi de "Net Göç Hızı" olup nüfusa göre binde oran olarak ifade edilmektedir. Bu oranın yüksek olması ilde istihdam başta olmak üzere, eğitim, sosyal yaşam gibi koşulların iyi olmasından dolayı diğer illerden göç alması anlamına geldiğinden bu gösterge endeksi ve sıralamayı pozitif etkilemektedir. Kahramanmaraş'ın 2010-2019 yılları arası aldığı göç, verdiği göç, net göç ve net göç hızı Tablo 6'da verilmektedir. Buna göre 2018 yılında ilin göç vermediği, diğer yıllarda ise binde 3 ile 9 arası göç verdiği görülmektedir. 2018 yılına kadar genel olarak düşüş eğiliminde olan net göç hızının 2019 yılında tekrar yükseldiği görülmektedir.

TÜİK 2019 yılı "İkamet edilen il ve doğum yeri durumuna göre nüfus" verisine göre Kahramanmaraş'ta yaşayanların %88,9'u bu ilde doğmuştur. Bu oran Türkiye genelindeki en yüksek orandır.

TÜİK 2019 yılı "İkamet edilen il ve doğum yeri durumuna göre nüfus" verisine göre Kahramanmaraş'ta yaşayanların %88,9'u bu ilde doğmuştur. Bu oran Türkiye genelindeki en yüksek orandır.

Tablo 6 Kahramanmaraş Göç Verileri

Yıl	Toplam nüfus	Aldığı göç	Verdiği göç	Net göç	Net göç hızı(Binde)
2019	1.154.102	27.676	36.700	- 9.024	-7,8
2018	1.144.851	33.619	33.661	- 42	0,0
2017	1.127.623	26.874	30.314	- 3.440	-3,0
2016	1.112.634	27.307	28.971	- 1.664	-1,5
2015	1.096.610	26.856	32.272	- 5.416	-4,9
2014	1.089.038	27.619	30.903	- 3.284	-3,0
2013	1.075.706	24.560	29.322	- 4.762	-4,4
2012	1.063.174	19.908	29.467	- 9.559	-9,0
2011	1.054.210	21.716	31.005	- 9.289	-8,8
2010	1.044.816	21.182	28.592	- 7.410	-7,1

SEGE çalışmalarında kullanılan göstergelerden birisi olan "Genç Bağımlı Nüfus Oranı" yüzde olarak ifade edilmekte olup, oran değerinin yüksek olması, il nüfusunun önemli bir bölümünün genç olmaması nedeniyle işgücü içerisinde yer almaması ve bu nedenle ilin ekonomik potansiyelinin olumsuz etkilenmesi anlamına geldiği için endeksi ve sıralamayı olumsuz yönde etkilemektedir.

Kahramanmaraş yaş bağımlılık oranları 2010 ile 2019 yılları arası için Tablo 7’de verilmektedir. 14 yaş altı ve 65 yaş üstü çalışmayan nüfusun, 15-64 yaş aralığı çalışma çağındaki nüfusa oranı “toplam yaş bağımlılık oranı” olarak gösterilmektedir. 14 yaş altı nüfusun, 15-64 yaş aralığı çalışma çağındaki nüfusa oranı “çocuk bağımlılık oranı”; 65 yaş üstü çalışmayan nüfusun, 15-64 yaş aralığı çalışma çağındaki nüfusa oranı “yaşlı bağımlılık oranı” olarak gösterilmektedir. Toplam yaş bağımlılık oranı 2010 yılında %60,1 iken 2019 yılında bu oran %56,4’e düşmüştür. Bu da ilde çalışma çağındaki kişi sayısının arttığını göstermektedir. Bu gelişme SEGE endeks değerine olumlu katkı sağlamıştır.

Çocuk bağımlılık oranı 2010 yılında %50 iken 2019 yılında bu oran %43,8’e düşmüştür. Ancak yaşlı bağımlılık oranı 2010 yılında %10,1 iken 2019 yılında %12,7’ye yükselmiştir.

Tablo 7 Kahramanmaraş Yaş Bağımlılık Oranları

Yıl	Toplam nüfus Total population	Yaş grubu			Toplam yaş bağımlılık oranı (%)	Çocuk bağımlılık oranı (%)	Yaşlı bağımlılık oranı (%)
		0-14	15-64	65 +			
2019	1.154.102	322.770	737.741	93.591	56,4	43,8	12,7
2018	1.144.851	326.950	728.783	89.118	57,1	44,9	12,2
2017	1.127.623	327.140	715.412	85.071	57,6	45,7	11,9
2016	1.112.634	324.517	706.119	81.998	57,6	46,0	11,6
2015	1.096.610	324.485	691.970	80.155	58,5	46,9	11,6
2014	1.089.038	325.550	686.156	77.332	58,7	47,4	11,3
2013	1.075.706	325.856	676.583	73.267	59,0	48,2	10,8
2012	1.063.174	326.034	666.272	70.868	59,6	48,9	10,6
2011	1.054.210	326.654	659.743	67.813	59,8	49,5	10,3
2010	1.044.816	326.395	652.586	65.835	60,1	50,0	10,1

Sosyo-ekonomik göstergelerin en önemlilerinden birisi olan "Okuma Yazma Bilen Oranı" toplam nüfusa göre yüzde olarak ifade edilmekte olup, bu değer yüksek olması ilde temel eğitim altyapısının gelişmiş olduğu anlamına gelmektedir. Endekse ve sıralamaya olumlu katkı yapmaktadır. TÜİK verilerine göre Türkiye geneli okuma yazma bilme oranı 2010 yılında %93,96 iken 2019 yılında bu oran %97,26’ya yükselmiştir. Kahramanmaraş ilinde ise okuma yazma bilme oranı 2010 yılında %91,33 iken 2019 yılında bu oran %95,53’e yükselmiştir. Her iki yılda da Kahramanmaraş oranlarının Türkiye geneli oranlardan düşük olduğu anlaşılmaktadır.

2019 TUIK verilerine göre Kahramanmaraş nüfusunun eğitim durumu dağılımı Tablo 8’de gösterilmektedir. Yüksek lisans ve doktora mezunu olan kişi sayısının 10.916 olması il gelişimi için olumlu olarak değerlendirilmektedir.

Tablo 8 Kahramanmaraş Nüfusu Eğitim Durumu Dağılımı

Eğitim Durumu	Kişi
Okuma yazma bilmeyen	45.888
Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen	126.337
İlkokul	250.269
İlköğretim	92.883
Ortaokul ve dengi meslek okulu	208.463
Lise ve dengi meslek okulu	179.409
Yüksekokul veya fakülte	101.841
Yüksek lisans	9.359
Doktora	1.557
Bilinmeyen	9.610

SEGE çalışmalarında kullanılan göstergelerden birisi olan "Sosyal Güvenlik Kapsamındaki Aktif Çalışanların Nüfusa Oranı" yüzde olarak ifade edilmekte olup, değerinin yüksek olması ilde kayıtlı istihdamın yaygın olduğunu göstermektedir. Endekse ve sıralamaya olumlu katkı sağlamaktadır. Sosyal Güvenlik Kurumu verilerine göre Kahramanmaraş’ta 2019 yılında 238.175 kişi sosyal güvenlik kapsamında aktif çalışmıştır. Bunun toplam nüfusa oranı da %20,64 olarak hesaplanmaktadır.

Yine 2019 yılı Sosyal Güvenlik Kurumu verileri incelendiğinde, Kahramanmaraş’ta çalışanların ortalama günlük kazançlarının 113,74 TL olduğu görülmektedir. "Ortalama Günlük Kazanç" da SEGE göstergelerinden olup, değerinin yüksek olması ilde katma değer yüksek olduğu, sektörlerde kayıtlı istihdamın yaygın ve işgücü niteliğinin yüksek olduğu anlamına geldiği için sonuca pozitif etki eden bir göstergedir. Kadınlar için bu tutarın 109,06 TL olduğu görülmektedir.

Kahramanmaraş’ta 5510 Sayılı Kanunun 4-1/a Maddesi Kapsamında faaliyet gösteren işyerlerinin NACE gruplamasına göre çalıştıkları faaliyet grupları ve çalışan sayıları 2019 yılı Sosyal Güvenlik Kurumu verilerine göre Tablo 9’da verilmektedir.

Kahramanmaraş’ta 2019 yılında 16.281 iş yerinde toplam 144.710 sigortalı çalışan olduğu görülmektedir. Bu noktada 34.991 sigortalı ile en yüksek çalışan “Tekstil Ürünleri İmalatı” sektöründe yer aldığı dikkat çekmektedir.

Tablo 9 Kahramanmaraş’taki İşyerlerinin ve Çalışanların Faaliyet Grupları

Faaliyet kodu	Faaliyet Grupları (NACE Rev.2 Sınıflandırmasına Göre)	İş yeri	Sigortalı
01	Bitkisel Ve Hayvansal Üretim	196	1.139
02	Ormancılık Ve Tomrukçuluk	83	589
03	Balıkçılık Ve Su Ürünleri Yetiştir.	25	285
05	Kömür Ve Linyit Çıkartılması	6	1.283

TABLO DEVAMI

06	Ham Petrol Ve Doğalgaz Çıkarımı	0	0
07	Metal Cevheri Madenciliği	7	37
08	Diğer Madencilik Ve Taş Ocak.	61	575
09	Madenciliği Destekleyici Hizmet	5	35
10	Gıda Ürünleri İmalatı	561	4.846
11	İçecek İmalatı	8	90
12	Tütün Ürünleri İmalatı	0	0
13	Tekstil Ürünleri İmalatı	310	34.991
14	Giyim Eşyaları İmalatı	155	3.434
15	Deri Ve İlgili Ürünler İmalatı	21	89
16	Ağaç,Ağaç Ürünleri Ve Mantar Ür.	94	338
17	Kağıt Ve Kağıt Ürünleri İmalatı	13	1.208
18	Kayıtlı Medyanın Basılması Ve Çoğ.	40	103
19	Kok Kömürü Ve Petrol Ürün. İm.	0	0
20	Kimyasal Ürünleri İmalatı	31	824
21	Eczacılık Ve Ecz.İlişkin Mal.İm..	2	28
22	Kauçuk Ve Plastik Ürünler İm.	103	761
23	Metalik Olmayan Ürünler İma.	147	1.866
24	Ana Metal Sanayi	99	731
25	Fabrik.Metal Ürün.(Mak.Tec.Har)	464	5.331
26	Bilgisayar, Elektronik Ve Optik Ür.	6	20
27	Elektrikli Techizat İmalatı	20	100
28	Makine Ve Ekipman İmalatı	61	486
29	Motorlu Kara Taşıtı Ve Römork İm.	8	36
30	Diğer Ulaşım Araçları İmalatı	0	0
31	Mobilya İmalatı	118	673
32	Diğer İmalatlar	208	936
33	Makine Ve Ekipman.Kurulumu Ve On.	138	994
35	Elk.Gaz,Buhar Ve Hava.Sis.Üret.Da.	224	4.827
36	Suyun Toplanması Arıtılması Ve Dağıt.	5	455
37	Kanalizasyon	4	25
38	Atık Maddelerin Değerlendirilmesi	52	647
39	İyileştirme Ve Diğer Atık Yön.Hiz.	0	0
41	Bina İnşaatı	1.200	9.242
42	Bina Dışı Yapıların İnşaatı	126	1.873
43	Özel İnşaat Faaliyetleri	409	2.339
45	Toptan Ve Per.Tic.Ve Mot.Taşıt.On.	514	1.452
46	Toptan Tic.(Mot.Taşıt.Onar.Hariç)	845	3.534
47	Perakende Tic.(Mot.Taşıt.Onar.Har)	3.202	11.013
49	Kara Taşıma.Ve Boru Hattı Taşıma.	1.275	4.424
50	Su Yolu Taşımacılığı	0	0
51	Havayolu Taşımacılığı	2	29
52	Taşıma.İçin Depolama Ve Destek.Fa.	94	551
53	Posta Ve Kurye Faaliyetleri	21	227

TABLO DEVAMI

55	Konaklama	119	701
56	Yiyecek Ve İçecek Hizmeti Faal.	861	4.314
58	Yayımcılık Faaliyetleri	13	74
59	Sinema Filmi Ve Ses Kaydı Yayımcılığı	3	21
60	Programcılık Ve Yayıncılık Faal.	3	35
61	Telekomünikasyon	31	89
62	Bilgisayar Programlama Ve Danış.	43	228
63	Bilgi Hizmet Faaliyetleri	19	947
64	Finansal Hizmet.(Sig.Ve Emek.Har.)	47	305
65	Sigorta Reas.Emek.Fonl(Zor.S.G.Hariç)	35	101
66	Finans.Ve Sig.Hiz.İçin Yard.Faal.	100	244
68	Gayrimenkul Faaliyetleri	1.051	1.501
69	Hukuki Ve Muhasebe Faaliyetleri	398	904
70	İdari Danışmanlık Faaliyetleri	46	314
71	Mimarlık Ve Mühendislik Faaliyeti	226	1.062
72	Bilimsel Araştırma Ve Geliş.Faal.	6	26
73	Reklamcılık Ve Pazar Araştırması	28	78
74	Diğer Mesleki,Bilim.Ve Tek.Faal.	44	208
75	Veterinerlik Hizmetleri	37	60
77	Kiralama Ve Leasing Faaliyetleri	22	46
78	İstihdam Faaliyetleri	24	462
79	Seyahat Acentesi,Tur Oper.Rez.Hiz	31	88
80	Güvenlik Ve Soruşturma Faaliyet.	130	2.931
81	Bina Ve Çevre Düzenleme Faaliyet.	253	5.195
82	Büro Yönetimi,Büro Desteği Faal.	241	3.881
84	Kamu Yön.Ve Savunma,Zor.Sos.Güv.	72	3.893
85	Eğitim	392	5.827
86	İnsan Sağlığı Hizmetleri	271	5.433
87	Yatılı Bakım Faaliyetleri	17	307
88	Sosyal Hizmetler	65	630
90	Yaratıcı Sanatlar,Eğlence Faal.	4	19
91	Kütüphane,Arşiv Ve Müzeler	7	18
92	Kumar Ve Müşterek Bahis Faal	13	18
93	Spor, Eğlence Ve Dinlence Faal.	64	323
94	Üye Olunan Kuruluş Faaliyetleri	130	546
95	Bilgisayar Ve Kişisel Ev Eşya.Onar.	94	340
96	Diğer Hizmet Faaliyetleri	240	911
97	Ev İçi Çalışanların Faaliyetleri	8	8
98	Hanehalkları Tar.Kendi İht.Faal.	3	5
99	Uluslararası Örgüt Ve Tems.Faal.	1	21
	Ek-9 Ev Hizmetlerinde 10 Günden Fazla Çalışanlar	126	130
TOPLAM		16.281	144.710

Yine 2019 yılı Sosyal Güvenlik Kurumu verilerine göre Tablo 10'da da Kahramanmaraş'ta işyerlerinde çalışan sayısına göre büyüklükler ve işyeri sayıları gösterilmektedir. Buna göre 250 ve üzeri çalışanı olan işyeri sayısı 79 olarak görülmektedir.

Tablo 10 Kahramanmaraş'daki İşyerlerinin Büyüklükleri

İşyerinde Çalışan Sayısı	İş Yeri Sayısı
1	6.388
2-3	4.435
4-6	2.475
7-9	894
10-19	1.069
20-29	317
30-49	264
50-99	199
100-249	161
250-499	55
500-749	16
750-999	4
1000+	4
TOPLAM	16.281

SEGE çalışmalarında "Rekabetçi ve Yenilikçi Kapasite" kategorisindeki göstergelerden birisi olan "İl İhracatının Türkiye İçindeki Payı" yüzde olarak ifade edilmekte olup, illerin üretim seviyesi, özellikle ihraç edilebilecek kalitede üretim yapabilme gücü, döviz girdisi sağlama potansiyeli bakımından sosyo-ekonomik gelişmeye pozitif etki eden bir göstergedir. İhracat ile ilgili bir diğer gösterge de "Kişi Başı Düşen İhracat Tutarı" olup ilin uluslararası piyasada ne kadar rekabet gücü olduğunu gösteren ve nüfustan arındırılmış olarak kişi bazında üretim ve rekabet kapasitesini gösteren bir veridir.

Türkiye İhracatçıları Meclisinden alınan bilgiler ışığında her iki verinin 2010 ve 2019 yılları değerleri Tablo 11'de gösterilmektedir. Buna göre Kahramanmaraş ihracatının ülke ihracatındaki payı 2010 yılında Binde 4,85 iken 2019 yılında bu oran Binde 5,59'a yükselmiştir. Toplam ihracat tutarının da 10 yılda %70 artış gösterdiği anlaşılmaktadır. Kişi başı ihracat tutarı 2010 yılında 520,44 USD iken %54 artış ile 2019 yılında 803,05 USD'ye çıktığı görülmektedir. İlin ihracatta olumlu gelişmeler gösterdiği anlaşılmaktadır.

Kişi başı ihracat tutarı 2010 yılında 520,44 USD iken %54 artış ile 2019 yılında 803,05 USD'ye çıktığı görülmektedir. İlin ihracatta olumlu gelişmeler gösterdiği anlaşılmaktadır.

Tablo 11 Kahramanmaraş 2010-2019 İhracat Karşılaştırması

Yıl	İhracat (Bin Usd)	Artış Oranı (%)	Ülke İhracatındaki Pay (Binde)	Nüfus	Kişi Başı ihracat Tutarı (USD)	Artış Oranı (%)
2010	543.759		4,85	1.044.816	520,44	
2019	926.806	70	5,59	1.154.102	803,05	54

Türkiye İhracatçılar Meclisi verilerine göre son beş yıllık Kahramanmaraş ihracat tutarları Tablo 12’de gösterilmektedir.

Tablo 12 Kahramanmaraş Son 5 Yıl İhracat

Yıl	İhracat (Bin Usd)
2015	776.993
2016	850.106
2017	948.047
2018	1.005.499
2019	926.806

Türkiye İhracatçılar Meclisi verilerine göre 2019 yılı Kahramanmaraş’tan en yüksek ihracat yapılan ilk 20 ülke Tablo 13’de gösterilmektedir. Buna göre en yüksek ihracatın İtalya’ya yapıldığı, ardından Mısır ve Almanya’nın geldiği anlaşılmaktadır. Bu üç ülke ihracatının, toplam ihracatın yaklaşık üçte biri seviyelerinde olduğu görülmektedir.

Kahramanmaraş’tan en yüksek ihracatın İtalya’ya yapıldığı, ardından Mısır ve Almanya’nın geldiği anlaşılmaktadır. Bu üç ülke ihracatının, toplam ihracatın yaklaşık üçte biri seviyelerinde olduğu görülmektedir.

Tablo 13 Kahramanmaraş'tan En Yüksek İhracat Yapılan 20 Ülke

Ülke	Bin USD
İTALYA	191.091,06
MISIR	105.360,78
ALMANYA	77.904,21
PORTEKİZ	34.796,53
YUNANİSTAN	31.565,17
RUSYA FEDERASYONU	28.326,83
İSPANYA	27.575,33
BANGLADEŞ	27.119,91
BULGARİSTAN	24.049,15
TUNUS	22.981,60
ÇİN	19.737,86
ÖZBEKİSTAN	17.968,98
FRANSA	16.356,54
FAS	15.571,26
IRAK	14.793,54
PAKİSTAN	13.232,29
POLONYA	12.836,25
SUUDİ ARABİSTAN	12.661,12
BİRLEŞİK KRALLIK	11.754,12
ROMANYA	11.606,67

Kahramanmaraş en yüksek ihracat rakamı tekstil ve hammaddeleri sektöründe olup, ikinci sırada demir ve demir dışı metaller sektörü gelmektedir. Bu iki sektörün toplam ihracat tutarı ilin toplam ihracat tutarının yaklaşık %75'ine denk gelmektedir. Kahramanmaraş'ın bir tekstil ve metal sanayi şehri olduğu anlaşılmaktadır

Türkiye İhracatçılar Meclisi verilerine göre 2019 yılı Kahramanmaraş ihracatının sektörel dağılımı Tablo 14'de gösterilmektedir. Buna göre en yüksek ihracat rakamı tekstil ve hammaddeleri sektöründe olup, ikinci sırada demir ve demir dışı metaller sektörü gelmektedir. Bu iki sektörün toplam ihracat tutarı ilin toplam ihracat tutarının yaklaşık %75'ine denk gelmektedir. Kahramanmaraş'ın bir tekstil ve metal sanayi şehri olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 14 Kahramanmaraş İhracat Sektörel Dağılımı

SEKTÖR	Bin USD
Tekstil ve Hammaddeleri	552.500,67
Demir ve Demir Dışı Metaller	157.033,40
Hazırgiyim ve Konfeksiyon	82.867,42
Mobilya, Kağıt ve Orman Ürünleri	47.339,07
Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri	25.152,11
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	18.378,75
İklimlendirme Sanayii	15.868,06
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	10.633,12
Makine ve Aksamları	10.049,20
Elektrik Elektronik	2.138,06
Meyve Sebze Mamulleri	1.405,90
Çelik	837,60
Mücevher	737,35
Halı	498,47
Madencilik Ürünleri	436,29
Deri ve Deri Mamulleri	305,02
Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	177,06
Savunma ve Havacılık Sanayii	111,93
Otomotiv Endüstrisi	111,55
Kuru Meyve ve Mamulleri	96,44
Zeytin ve Zeytinyağı	63,66
Yaş Meyve ve Sebze	56,39
Diğer Sanayi Ürünleri	7,44
Süs Bitkileri ve Mam.	1,57
TOPLAM	926.806,54

Bir ilde üretilen ve tüketilen elektrik değerleri de sosyo-ekonomik düzey hakkında bilgi vermektedir. EPDK tarafından hazırlanan 2019 yılı Elektrik Piyasası Gelişim Raporu'na göre elektrik üretiminde lisanslı kurulu güç Kahramanmaraş'ta 4.347,39 MW olup, Türkiye toplamının % 5,12'lik payı ile 2. sırada yer almaktadır. Aynı rapora göre Kahramanmaraş lisanssız kurulu güçte 220,19 MW ile Türkiye toplamında %3,49'luk payı ile 7. sırada yer almaktadır. 2019 rakamlarına göre şehrin kendi iç ihtiyacını karşıladıktan sonra sisteme verdiği elektrik üretimi 314.882,98 MWH olup ülke genelindeki payının %3,20 olduğu anlaşılmaktadır. Bu değerlere göre Kahramanmaraş elektrik üretiminde önemli bir oyuncu olarak öne çıkmaktadır.

İldeki elektrik tüketimi 2019 yılında 3.902.863,86 MWH olup ülke genelindeki tüketim payı %1,70'dir. Bu tüketim değeri ve nüfusa göre, kişi başı yıllık elektrik tüketimi 3.381,73 kwh olarak hesaplanmaktadır.

Yüz bin kişiye düşen marka ve patent başvuru sayıları önemli sosyo-ekonomik göstergelerdendir. Marka başvuru sayısı ekonomideki canlılığa ve yeniliklere açıklığa işaret

ettiği için ilin toplam ekonomik gücünü belirttiği gibi, ilde yaşayan bireylerin de yenilikçi iş yapma kapasitesini, verimliliğini ve dinamizmini ifade eder. Patent başvuru sayısı da sanayi sektöründeki canlılığı ve yeniliklere açıklığı ifade ettiği için ilin toplam ekonomik gücünü olduğu kadar, ilde yaşayan bireylerin yaratıcılığını ve yeniliklere açıklığını da ortaya koymaktadır.

Türk Patent ve Marka Kurumu'ndan alınan verilere göre Kahramanmaraş'tan 2010 yılında kuruma başvurusu yapılan 302 marka ve 7 patent bulunmaktadır. 2010 yılı nüfusuna (1.044.816) göre yüz bin kişiye düşen marka başvuru sayısı 28,90, patent başvuru sayısı 0,66 olarak hesaplanmaktadır. Kurum istatistiklerinde 2019 verileri yer almadığından 2018 verileri kullanılmıştır. 2018 yılında Kahramanmaraş'tan kuruma başvurusu yapılan 513 marka ve 35 patent bulunmaktadır. Yine 2018 yılı nüfusuna (1.144.851) göre yüz bin kişiye düşen marka başvuru sayısı 44,81, patent başvuru sayısı 3,06 olarak hesaplanmaktadır. 2018 yılı içerisinde ayrıca 13 faydalı model ve 190 tasarım başvurusu yapılmıştır. Kahramanmaraş ilinden 2010-2018 yılları arasında toplam yapılan patent başvurusu ise 164'dür.

Mali kategoride yer alan bir diğer sosyo-ekonomik gösterge de "İl Vergi Gelirlerinin Türkiye İçindeki Payı" olup İldeki kayıtlı ekonomiyi ve katma değer yaratabilme kapasitesini göstermekte ve yüzde olarak ifade edilmektedir. Gelir İdaresi Başkanlığı'ndan alınan verilere göre Kahramanmaraş vergi gelirlerinin ülke genelindeki yüzdesel payının 2010 yılındaki 0,28'den 2019 yılında 0,32'ye çıktığı görülmektedir.

Ekonomik seviyenin önemli bir göstergesi olan "Kişi Başına Düşen Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH)" iller için de bir karşılaştırma göstergesi niteliğindedir. TÜİK yıllık olarak illerin "Kişi Başına Düşen GSYH" göstergesini açıklamaktadır. Kahramanmaraş 2010 yılı kişi başına düşen GSYH 9.875,92 TL iken yaklaşık %172'lik bir artış ile 2018 yılında 26.921,99 TL'ye çıkmıştır.

"Yüz Bin Kişiye Düşen Hastane Yatak Sayısı" göstergesi SEGE çalışmalarında sağlık kategorisinde yer alan ve yüksek olması illerin sağlık hizmeti sunum seviyesini ortaya koyması nedeniyle sonuca pozitif etki eden bir göstergedir. TÜİK verilerine göre 2010 yılında Kahramanmaraş'ta Yüz Bin Kişiye Düşen Hastane Yatak Sayısı 179 iken 2018 yılında yaklaşık %44 artış ile 257 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 15'de de yine sağlık kategorisi göstergelerinden olan "On Bin Kişiye Düşen Hekim Sayısı", "On Bin Kişiye Düşen Diş Hekimi Sayısı" ve "On Bin Kişiye Düşen Eczacı Sayısı" verilmektedir. 2018 yılı TÜİK verileri kullanılmıştır. Her üç gösterge de illerde bireylerin ilaca, sağlık hizmetlerine erişimini ifade etmekte ve sosyo-ekonomik gelişime olumlu katkı sağlamaktadır. Buna göre Kahramanmaraş'ta 2010 yılında on bin kişiye düşen hekim sayısı 11,52 iken yaklaşık %23 artış ile 2018 yılında bu rakam 14,14 olmuştur. Oysa hekim sayısı 2010 yılında 1.204 iken 2018 yılında yaklaşık %35 artış ile 1.619'a çıkmıştır. Buradan hekim sayısı artışının nüfus artışından geride kaldığı anlaşılmaktadır.

Benzer şekilde on bin kişiye düşen diş hekimi sayısının 161’den 238’e çıktığı görülmektedir. 2010 yılında diş hekimi sayısı 161 iken 2018 yılında 238’e artmıştır. Eczacı sayısı ise 2010 yılında 254 iken 2018 yılında 364’e çıkmıştır.

Tablo 15 On Bin Kişiye Düşen Hekim, Diş Hekimi ve Eczacı Sayıları

Yıl	2010	2018
Nüfus	1.044.816	1.144.851
Hekim Sayısı	1.204	1.619
On Bin Kişiye Düşen Hekim Sayısı	11,52	14,14
Diş Hekimi Sayısı	161	238
On Bin Kişiye Düşen Diş Hekimi Sayısı	1,54	2,08
Eczacı Sayısı	254	364
On Bin Kişiye Düşen Eczacı Sayısı	2,43	3,18

ii. Sektörel ve/veya Bölgesel Politikalar ve Programlar

Kurulması planlanan somut olmayan kültürel miras içerisinde yer alan el sanat atölyeleri için bölgesel ve il düzeyinde üst ölçek planlarında araştırmalar yapılarak mevcut belge, rapor, plan ve stratejiler ile bunların Kahramanmaraş ilindeki turizme olan yansımaları incelenmektedir. Aynı zamanda Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Örgütü olan UNESCO tarafından, 17 Ekim 2003 tarihli sözleşmesi imzalanan Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi kapsamında da incelemelerde bulunulmuştur.

1.Türkiye Turizm Stratejisi 2023

Türkiye Turizm Stratejisi 2023 ve Eylem Planı 2013’te, “Ülkemizin doğal, kültürel, tarihi ve coğrafi değerlerini koruma-kullanma dengesi içinde kullanmayı ve turizm alternatiflerini geliştirerek ülkemizin turizmden alacağı payı arttırmayı hedef almaktadır.”⁶ denilmektedir. Kahramanmaraş turizminin gelişimi için de özellikle alternatif turizm olanaklarının yaygınlaştırılması gerekmektedir. Bu anlamda Dulkadiroğlu Belediyesi tarafından Kapalı Çarşı bölgesinde Kasap Hali’nin arka sokağında tarihi bedestende kurulacak somut olmayan kültürel miras içerisinde yer alan el sanat atölyeleri (Sim sırma, Keçe, Çarık, Ahşap, Bakır işleme vb.) Türkiye Turizm Stratejisi 2023 raporu ile uyumlu olduğu görülmektedir.

Türkiye Turizm Stratejisi 2023 raporunun 3.4 İç Turizm bölümünde “İç turizm pazarının başarısına yönelik olarak kamu, özel sektör ve turizmdeki sektör kuruluşları ve STK’lar arasında güçlü bir işbirliği ve eşgüdüm sağlanacaktır. Bu doğrultuda, ulusal ve yerel ölçekte tarih, doğa ve kültür bilincinin gelişmesi için medya, eğitim ve öğretim kurumları ile çeşitli programlar ve kampanyalar düzenlenerek yerli turistlerin tatile özendirilmesi sağlanacaktır. Bu faaliyetler, turizm gelirlerinde iç turizmin payının yükselmesine yol açmakla kalmayıp, tarihi ve kültürel değerlerin tanınıp, korunmasında da büyük rol oynayacaktır.” denilmektedir. Bu madde Kahramanmaraş’ın şehir içi turizm potansiyelinin ve Kahramanmaraş’a özgü olan

⁶ Türkiye Turizm Stratejisi 2023 ve Türkiye Turizm Stratejisi Eylem Planı (2007-2013), s. 1

sim sırma, bakır işleme gibi somut olmayan kültürel mirasımızın öncelikle yeni nesillerimize ve gelen turistlere tanıtılması gerektiğine işaret etmektedir.

Türkiye Turizm Stratejisi 2023 raporunun 3.10. Kentsel Ölçekte Markalaşma Stratejisi bölümünün 2023 hedeflerinde “Yerel halkın soyut ve somut kültürel mirasın değeri ve korunması konusunda bilinçlendirilmesi sağlanacaktır.” denilmektedir. Bu anlamda belirtilen tarihi bestende kurulacak somut olmayan kültürel miras içerisinde yer alan el sanat atölyeleri ile geleneksel meslekleri icra eden zanaatkarlara dikkat çekilerek bu mesleklerin kaybolmasının önüne geçilmeye çalışılacak günümüzdeki sosyo-kültürel değişim ve dönüşüm bazı mesleklerin kaybolmasının engellenerek ustaların yeni çıraklar yetiştirmesi sağlanacaktır. Aynı zamanda gelen yabancı ve yerel turistlere de kültürel miraslarımızın tanıtımının yapılması ve kendilerinin de eşlik etmelerine olanak verilecektir.

2.Onbirinci Kalkınma Planı 2019-2023

Onbirinci Kalkınma Planı 2019-2023 423. Maddesinde “Değişen tüketici eğilimleri ile teknolojik gelişmeler doğrultusunda turizmin çeşitlendirilmesi ve geliştirilmesi, sezon süresinin uzatılması, hizmet kalitesinin yükseltilmesi ve daha fazla harcama eğilimi olan ziyaretçinin ülkemize çekilmesi ile konaklama süresi ve konaklama dışı harcamaların artırılması, her bir destinasyon özelinde ve odaklı anlayış çerçevesinde sektörde dönüşümün gerçekleştirilmesi ve koruma-kullanma dengesi gözetilerek ekonomik ve sosyal kalkınmaya katkı sağlanması temel amaçtır” ve 425. Maddesinde “Daha fazla gelir bırakan turizm çeşitlerinin geliştirilmesi, konaklama süresinin uzatılması, konaklama dışı harcama alanlarının yaratılması ve harcama eğilimi yüksek ziyaretçilere ulaşılması yoluyla kişi başı harcama artırılabilecektir.” denilmektedir. Bölgemizde kurulması planlanan el sanat sanatları ve yöresel ürün üretimine yönelik atölyeler ile gelen turistlerin kalış süresi uzaması ve il ekonomisine katkı sağlaması beklenmektedir.

3.TR63 Bölge Planı (2014 - 2023)

TR63 Bölge Planı (2014 - 2023)Planın 1.5 Turizm Potansiyelinin Ekonomiye kazandırılması bölümünde “Ulusal ölçekli bu temel yaklaşıma yönelik hedeflerin gerçekleştirilmesine katkı sağlayacak alternatif turizm kaynakları olan TR63 Bölgesi’nde, turizm sektörü, hem ulusal ekonomiye katkı sağlaması hem de bölgesel kalkınmada kaynak çeşitliliği oluşturması bakımından önemli görülmektedir.” Bahsedildiği gibi alternatif turizm kaynakları belirlenerek kültürümüzün tanıtılması ve ekonomiye kazandırılması Kahramanmaraş için de büyük önem arz etmektedir.

TR63 Bölge planında yer alan hedeflerle uyumlu olarak Somut Olmayan Kültürel Miras İçerisinde Yer Alan El Sanatları Atölyesi projesi ile hem Kahramanmaraş’ta hem de TR63 Bölgesinde alternatif turizm faaliyetlerinin artması, bölgenin turizmden elde ettiği gelirlerin artırılması, turizm de yer alan kişilerin elde ettiği gelirler ile yaşam kalitelerinde iyileşmelerin sağlanması, bölgesel gelişmişlik düzey farklarının azaltılmasına katkı sağlanması hedeflenmektedir.

4. Bölgesel Gelişim Ulusal Stratejisi 2014-2023

Bölgesel Gelişim Ulusal Stratejisi 2014-2023 incelendiğinde; “ 400. Ülke genelinde turizmin coğrafi ve tür bakımından çeşitlendirilmesinde bölgesel çekim merkezlerinin doğal ve kültürel özellikleri temel alınarak, bu şehirlerde kültür, inanç, gastronomi, doğa ve kış turizmi gibi turizm çeşitleri geliştirilecektir.”⁷ maddesi ile ve alternatif turizm değerlerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Somut Olmayan Kültürel Miras İçerisinde Yer Alan El Sanatları Atölyesi yapılması ile Kahramanmaraş’ta kültür turizminin geliştirilmesi hedeflenmektedir.

5.Kahramanmaraş İli Turizm Strateji ve Eylem Planı 2020-2024

KİTSEP 2020-2024 Kahramanmaraş İli Turizm Sektörü Öncelikli Alanları 1. Gelişme Eksen: İdari ve Tanıtım Eksikliklerinin Giderilmesi bölümünde, madde 1.10 de “Hediyelik eşya ve diğer ürünlerin alış veriş imkanlarının geliştirilmesi” denilmektedir.⁸ Yapılması planlanan Somut Olmayan Kültürel Miras İçerisinde Yer Alan El Sanatları Atölyeleri, Kahramanmaraş’a özgü hediyelik eşya ve ürünlerin satış alanları ile kültürümüzün tanıtımı ve yöresel ürünlerin satışının yapılması hedeflenmektedir.

KİTSEP 2020-2024 Kahramanmaraş İli Turizm Sektörü Eylem ve Yatırım bölümünde, Öncelik 3.5: Kültürel Değerlerin Tanıtılması kısmında “Yöreye ait geleneksel el sanatlarının (çarık, sim sırma, ahşap oymacılık, bakır, kuyumculuk, vb.) imalatının gelen turistlere görsel gösteri şeklinde yapılabileceği yerlerin düzenlenmesi.” denilmektedir.⁹Proje ile, kapalı çarşı ile demirciler çarşısı arasında kasap halinin arka sokağında bulunan tarihi bedestende el sanatları atölyeleri kurulması planlanmaktadır. Alanda Kahramanmaraş’a özgü Sim sırma işleme, Keçe işleme, Demir (bıçak) işleme, Ahşap işleme, Bakır işleme, Semer işleme, Oya işleme ve Kalay yapma gibi yöresel el sanatları atölyeleri ve yöresel yiyeceklerin yeneceği alan ve hediyelik eşya satış alanı oluşturulacaktır. Alan, gelen ziyaretçilerin atölyelerde yapılan ürünlerin yapımını seyredebileceği, istedikleri takdirde yapımına kendilerinin de eşlik etmesi ve beğendikleri ürünlerin alımını sağlayacak tezgahların kurulması şeklinde dizayn edilecektir.

KİTSEP 2020-2024 Kahramanmaraş İli Turizm Sektörü Öncelikli Alanları 1. Gelişme Eksen: İdari ve Tanıtım Eksikliklerinin Giderilmesi bölümünde, madde 1.11 de “EXPO 2023 için şehre gelecek olan yerli ve yabancı turistlerin şehir içindeki tematik turlara katılabilmesi için EXPO alanı ile şehir merkezi arasında sürekli ring otobüs seferlerinin yapılması.” denilmektedir.¹⁰ EXPO 2023 Uluslararası organizasyon kapsamında şehrimize gelen turistlere yapılması planlanan Somut Olmayan Kültürel Miras İçerisinde Yer Alan El Sanatları Atölyeleri, ile kültürümüzün ve yöresel ürünlerimizin tanıtımı yapılacaktır. Aynı zamanda atölyelerde yapımına eşlik edebilecekleri ürünler sayesinde kültürümüzü yaşayarak tanımlarına fırsat verilecektir.

⁷ Bölgesel Gelişim Ulusal Stratejisi (2014-2023), Sayfa 109

⁸ Kahramanmaraş İli Turizm Strateji Ve Eylem Planı 2020-2024, Sayfa 133

⁹ Kahramanmaraş İli Turizm Strateji Ve Eylem Planı 2020-2024, Sayfa 156

¹⁰ Kahramanmaraş İli Turizm Strateji Ve Eylem Planı 2020-2024, Sayfa 151

KİTSEP 2020-2024 Kahramanmaraş İli Turizm Sektörü Öncelikli Alanları 1. Gelişme Eksen: İdari ve Tanıtım Eksikliklerinin Giderilmesi bölümünde, madde 1.10 de “Hediyelik eşya ve diğer ürünlerin alış veriş imkanlarının geliştirilmesi” kısmında “Belirlenecek hediyelik eşyaların imalatı için yerel imalatçılara ve esnafa destek olunması. Hediyelik eşya imalatının teşvik edilmesi”denilmektedir.¹¹ Yapılması planlanan Somut Olmayan Kültürel Miras İçerisinde Yer Alan El Sanatları Atölyeleri ve Kahramanmaraş’a özgü hediyelik eşya satış noktaları kurulması planlanmaktadır. El sanatları ve hediyelik eşya üretimine yönelik ustalar tarafından çırak yetiştirilerek unutulmaya yüz tutmuş mesleklere canlılık getirilecek ve devamlılığı sağlanacaktır.

6. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültürel Miras ve Müzecilik Konulu Çalışma Raporu, 2009

Kültür ve Turizm Bakanlığının 2009 yılında yayınladığı Kültürel Miras ve Müzecilik Konulu Çalışma Raporunda “Somut olmayan kültürel miras, elle tutulamayan, gözle görülemeyen ancak bir toplumu var eden değerlerdir. Kayıt altına alınmayan somut olmayan kültürel miras eserleri onları bilen kişilerin ölümüyle unutulmaya yüz tutmuştur.”¹² denilmektedir. Tarihi bedestende oluşturulması planlanan el sanatları atölyelerinde Sim sırma, Keçe, Demir (bıçak), Ahşap , Bakır, Semer , Oya işleme ve Kalay yapma gibi mesleklerde ustalar vasıtasıyla çırak yetiştirilecek ve mesleklerin gelecek nesillere aktarılması sağlanacaktır. Aynı zamanda bu mesleklerin kayıt altına alınması amacıyla UNESCO tarafından ilan edilen Türkiye’nin Somut Olmayan Kültürel Miras Listesine eklenmesi için başvuru yapılacaktır.

7. Kahramanmaraş İlinde Doğa Turizmi Master Planı 2013 - 2023

Kahramanmaraş İlinde Doğa Turizmi Master Planı 2013 – 2023 Planının 1.4 Sürdürülebilir Doğa Turizmi Gelişme Stratejisi bölümünde ise “Günübirlik ziyaretçiler yerine uzun süreli konaklamaya lüzum duyan turistler hedefleniyorsa, doğal ve kültürel mirasa dayalı çekim noktaları, el sanatları gibi faaliyetler ortaya konmalıdır.” denilmektedir. Alana yapılacak el sanatları atölyeleri ve yöresel ürün satış noktaları yatırımı ile şehir dışından ve yurt dışından gelen ziyaretçilerin şehirde kalma süreleri artacaktır. Böylelikle konaklamaya yapılan yatırımlar artarak konaklama sayılarında artışlar sağlanacaktır.

iii. Kurumsal Yapılar ve Yasal Mevzuat

Somut Olmayan Kültür Mirası Daire Başkanlığı: Kültür ve Turizm Bakanlığı, Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü altında faaliyet göstermektedir. Dairenin görevlerinden bazıları şunlardır:

- Somut olmayan kültürel mirasın yurt içinde ve yurt dışında kayıt altına alınması, korunması ve farkındalığın artırılması amacıyla düzenlenen faaliyetlere yönelik iş ve işlemlerin yürütülmesini sağlamak,

¹¹ Kahramanmaraş İli Turizm Strateji Ve Eylem Planı 2020-2024, Sayfa 133

¹² Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültürel Miras ve Müzecilik Konulu Çalışma Raporu, 2009, Sayfa 1

- Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi çerçevesinde; Türkiye'nin somut olmayan kültürel miras envanterlerinin ve uluslararası listelerin hazırlanması ile ilgili çalışmaların yürütülmesini sağlamak,
- Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi kapsamındaki alanlarda Sözleşme'nin öngördüğü perspektif çerçevesinde araştırmaların yapılması ve koruma sistemlerinin geliştirilmesine yönelik faaliyetlerin gerçekleştirilmesini sağlamak,
- Somut olmayan kültürel mirasın korunmasına ilişkin yurt içindeki ve yurt dışındaki çalışma ve projeleri takip edilmesini ve desteklenmesini sağlamak,
- UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Listeleri için dosya hazırlık, gönderim ve sonuçlandırma çalışmalarının yapılmasını sağlamak, UNESCO Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi gereğince her taraf devlet, korumak için tespit amacıyla kendi toprağı üzerindeki somut olmayan kültürel miras envanterini, kendi durumuna uygun olacak biçimde hazırlar ve güncelleştirir. Türkiye'nin; iki çeşit ulusal envanteri bulunmaktadır¹³:

1- Yaşayan İnsan Hazine (YİH) Ulusal Envanteri

2- Somut Olmayan Kültürel Miras (SOKÜM) Ulusal Envanteri

Somut olmayan kültürel miras ulusal envanterlerinin temelini il envanterleri oluşturmaktadır. İllerde envanter çalışmaları, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğünün koordinasyonunda yürütülmektedir.

Envanterle ilgili işlem basamakları şunlardır¹⁴:

1. İllerde öncelikle ilgili kurum/kuruluş, araştırma merkezi/enstitü, sivil toplum kuruluşu temsilcileri ile uzmanlar ve gerekli durumlarda somut olmayan kültürel miras taşıyıcılarının katılımı ile İl Tespit Kurulları oluşturulur.

2. Bu Kurullar kendi illerindeki somut olmayan kültürel miras unsurları ile yaşayan insan hazinesi aday önerilerini, gerekli tespit formlarını doldurmuş halde periyodik olarak yılda iki kez Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğüne gönderir.

3. Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü, illerden gelen verileri kendi bünyesinde ilgili kurum/kuruluş, araştırma merkezi/enstitü, sivil toplum kuruluşu temsilcileri ile uzmanlar ve gerekli durumlarda somut olmayan kültürel miras taşıyıcılarının katılımı ile oluşturduğu Uzmanlar Komisyonunda değerlendirerek, envantere alınacak unsurları belirler ve makam onayına sunar.

4. Envantere alınması kararlaştırılan unsurlar, envanter sistemine kaydedilir ve Genel Müdürlüğün web sitesinden kamuoyuyla paylaşılır.

Bu işlemler Kültür ve Turizm Bakanlığı Makamının 24/04/2014 tarih ve 80021 sayılı onayı ile yürürlüğe giren ve ardından 15/03/2020 tarihinde revize edilen "Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespit ve Kayıt İşlemlerine İlişkin Yönerge" ile belirlenmektedir.

Geleneksel El ve Türk Süsleme Sanatları Sanatkarları Değerlendirme Kurulu Başvuru Belgeleri ve Değerlendirme Şartları Ek 3'te verilmektedir.

¹³ <https://aregem.ktb.gov.tr/TR-50839/somut-olmayan-kulturel-miras-envanter-calismalari.html>

¹⁴ <https://aregem.ktb.gov.tr/TR-50839/somut-olmayan-kulturel-miras-envanter-calismalari.html>

Dulkadiroğlu Belediyesi: “6360 sayılı Kanunun 14 İlde Büyükşehir Belediyesi ve 27 İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 06.12.2012 tarih ve 28489 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanması ile birlikte Dulkadiroğlu İlçesi kurulmuş ve 30.03.2014 tarihinde yapılan Mahalli İdareler Seçimleri ile tüzel kişiliğine kavuşmuştur.” Kurum olarak yerel yöneticisi olunan Dulkadiroğlu ilçesinin zenginliklerin gün yüzüne çıkarılarak korunması ve alternatif turizme kazandırılması aşamasında yeni oluşumların çalışması içerisindeyler. Bu kapsamda belediye olarak bu zamana kadar DOĞAKA desteği ile Bahtiyar Yokuşu Sağlıklaştırma Projesi ve mutfak müzesi projeleri yapılmıştır. Somut olmayan kültürel miras içerisinde yer alan el sanatları projesiyle ise yapılan projelerin devamlılığı niteliğinde olup bundan sonraki birçok projeye kapı açması beklenmektedir.

Dulkadiroğlu Konağı: Kahramanmaraş’ın kültürel mirasını gelecek nesillere aktarmayı hedefleyen Dulkadiroğlu Belediyesi, restorasyonunu tamamladığı konağı el sanatları merkezi haline getirdi. Tarihi dokusuyla Kahramanmaraş’ın en büyük ve güzel konaklarından biri olan Dulkadiroğlu Konağı, Sim sırma, Halı dokuma ve Ahşap yakma kurslarıyla kursiyerlere hizmet vermektedir.

Kapalı Çarşı: İl merkezinde bulunan kapalı çarşının 16. yüzyılın sonlarında inşa edildiği sanılmaktadır. Kapalı çarşı, bedesten ile bakırcılar çarşısı arasına kuzey-güney doğrultusunda yerleştirilmiştir. Biri bedestene ait olmak üzere 8 giriş açıklığına sahiptir. Osmanlı kapalı çarşılarının en erken örneklerinden biri olup ortasındaki dua kubbesi ile dikkat çekmektedir. Günümüzde içeride 98, doğu ve güney cephelerde de 18 adet olmak üzere 116 dükkân mevcuttur. Kapalı çarşı etrafında yer alan diğer tarihi çarşılarından olan Bakırcılar çarşısı, semerciler çarşısı, saraçlar çarşısı, belediye çarşısı, mazmanlar çarşısı, kazzazlar çarşısı, demirciler çarşısı, Alacacılar çarşısı ile birlikte geçmişten günümüze yörenin ticari hayatına şekil vererek günümüze kadar gelmiştir.¹⁵ Unutulmaya yüz tutmuş bir çok meslek grubunu içerisinde barındıran yapıda, kaybolma yolunda ilerleyen bir çok mesleğe usta yetiştirilmektedir.

Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi Meslek Edindirme ve Sanat Eğitimi Kursları (KAMEK): Kurslarla vatandaşların mesleki ve sanat bilgilerini geliştirmelerine, gelir elde etmelerine, iş sahibi olmalarına da katkıda bulunmak ve aynı zamanda sanatsal anlamında bazı mesleklerin devam etmesi amacıyla sim sırma, ahşap boyama gibi bir çok alanda kurslar verilmektedir.

İŞKUR: Türkiye İş Kurumu tarafından istihdamın korunmasına ve artırılmasına, işsizlerin mesleki niteliklerinin geliştirilmesine, işsizliğin azaltılmasına ve özel politika gerektiren kişi ve grupların işgücü piyasasına kazandırılmasına yardımcı olmak amacıyla düzenlenen mesleki eğitim kursları; mesleği olmayan vatandaşlara meslek öğretmek, mesleği olan vatandaşların nitelikleri geliştirmek ve mesleği olup iş bulamayan vatandaşların istihdam garantili kurslar aracılığıyla istihdam edilmesini sağlamak amacıyla düzenlenmektedir.

¹⁵ <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/kahramanmaras/gezilecekyer/kapali-carsi183508>

Halk Eğitim Merkezleri Kursları: Kurslarla vatandaşların boş zamanlarını değerlendirmeleri, meslek öğrenmeleri ve unutulmaya yüz tutmuş mesleklerin yaşatılması sağlanmaktadır. Halk eğitim merkezlerinde 73 alanda, 3566 farklı kurs (çeyiz ürünleri hazırlama, geleneksel el nakışları, bilgisayar işletmenliği, türk işaret dili vb.) taleplere göre açılabilir. Halk eğitim merkezi tarafından bir kursun açılması için en az 12 kişilik bir grup oluşması, usta öğreticinin temin edilmesi gerekmektedir.

İş Bankası “Bir Usta Bin Usta” Projesi: Proje ile, kamuoyunun ilgisini kaybolmaya yüz tutan mesleklerle ve yerel değerlere çekmek, bu mesleklerin yeniden canlanmasını ve meslek ustalarının deneyimlerinin geleceğe taşınması amaçlanmıştır. Kültür Bakanlığı Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü’nün teknik danışmanlığında sürdürülen Bir Usta Bin Usta süresince Bakanlık, iller ve illerdeki kaybolma riski olan meslekleri önerdi ve o illerde projenin başarılı bir şekilde idare edilmesinde yardım sağlayacak sivil toplum kuruluşlarını (STK) belirlemekte ve İl Kültür Müdürlükleri tarafından proje yürütülmektedir. Proje ile 10 yıl boyunca 50 farklı meslekte, toplam 1000 usta adayı yetiştirilmiştir.

iv. Proje Fikrinin Kaynağı ve Uygunluğu

Türkiye, farklı medeniyetleri birbirine bağlayan geçiş yolları üzerinde bulunmasından kaynaklanan stratejik coğrafi konumu itibarıyla, geçmişten günümüze birçok insan topluluğuna kucak açmış, bu topluluklardan kalan kültürel mirasları kendi bünyesinde yoğurup, geleneksel Türk el sanatlarına dönüştürerek Anadolu’ya özgü zengin sanatsal bir sentez ortaya çıkarmıştır. Ancak zamanla unutilan veya unutulmaya yüz tutan bu kültürel zenginlikler etkin bir şekilde değerlendirilememekte ve hak ettiği değeri görememektedir. Geleneksel Türk el sanatları üretim sürecinde ihtiyaç duyulan zarif el işçiliğinin ürünlere kattığı kültürel ve sanatsal öğeler, yok olmaları durumunda geri döndürülemeyecek kadar büyük maddi ve manevi öneme ve yüksek bir değere sahiptir.¹⁶

Geleneksel el sanatlarının korunarak ve dönemin gerekliliklerine ayak uydurarak kuşaktan kuşağa aktarılması gerekmektedir. Ülke turizminin gelişmesinde, kültürel değerlerin yaşatılmasında önemli payı olan, günümüzde müzelerde sergilenen geleneksel Türk el sanatları kültür turizmi potansiyeli açısından yüksektir. Bu noktada, geleneksel Türk el sanatlarının korunması, tanıtılması, sergilenmesi ve pazarlanması faaliyetlerinin yaygınlaşması önem kazanmaktadır.

Kültür, bir toplumu diğer toplumlardan farklı kılan, geçmişten beri değişerek devam eden, kendine özgü, sanatı, inançları, örf ve adetleri, anlayış ve davranışları ile onun kimliğini oluşturan yaşayış ve düşünüş tarzıdır. Topluma bir kimlik kazandıran, dayanışma ve birlik duygusu verdiği toplumda düzeni de sağlayan maddi ve manevi değerlerin bütünüdür. Birçok medeniyete ev sahipliği yapmış ve kökeni binlerce yıl öncesine dayanan Anadolu’ya yerleşen Türkler, kendilerinden önce yerleştikleri coğrafyayı paylaşmış olan farklı kültürlerin

¹⁶ Kültür Turizmi Bağlamında Geleneksel Türk El Sanatları Ürünlerinin Coğrafi İşaretlerle Korunması, 2019, Cilt 12, Sayfa 1537

değerleriyle kendi öz kültürel değerlerini harmanlayarak zengin bir birleşim oluşturmuşlardır.¹⁷

Türkiye’deki zengin turizm kaynaklarına rağmen kültür turizmi için gelen turistlerin sayısına ve buna bağlı olarak elde edilen turizm gelirlerine bakıldığında; bu turizm türünün hak ettiği yerde olmadığı görülmektedir. Sağlayacağı ekonomik ve sosyo-kültürel yararlar dikkate alındığında kültür turizmi öncelikli olarak geliştirilmesi gereken bir turizm türüdür.

Turistler seyahatleri esnasında kültürel anlamda keşfetme isteği içinde bulunduklarından, kültür turizmi giderek gelişmektedir.¹⁸

Geleneksel el sanatları ürünleri, turizmin kültürel bakımdan gelişmesine katkı sağlayabilecek önemli desteklerdendir. Turistlerin seyahat ettiği yerlere satın aldıkları o yere özgü ürünler, deneyimledikleri kültürel tecrübenin bir kanıtı anlamına gelmektedir. Son yıllarda geleneksel el sanatları turistlerin alışverişlerinde önemli bir yer tutmaktadır. Geçmişten günümüze yaşamaya ve yaşatılmaya devam eden geleneksel Türk el sanatları özellikle kültürel ve tarihsel anlamı nedeniyle günümüzde çok daha fazla ilgi görmektedir. Bu ilginin doğru yönlendirilmesi, kültür turizmine büyük katkı sağlayacaktır.

Toplumların kimliği niteliğinde olan el sanatları, geçmiş ile günümüz arasında güçlü ve önemli bir bağın kurulmasını sağlamaktadır. Teknolojinin getirdiği yeniliklerle birlikte, üreticilerin ve tüketicilerin değişen tercihlerine bağlı olarak günümüz koşullarında hayatta kalmaya çalışan geleneksel Türk el sanatları, bu zorlayıcı dönüşüm sürecine ayak uyduramayarak kaybolmuşlar veya kaybolmaya yüz tutmuşlardır. Yani, üretim süreci çok kısa olan ve buna rağmen çok çeşitlilikte üretilen soğuk ve ruhsuz seri üretim ürünlere yenik düşmüşlerdir.¹⁹

UNESCO Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi’nin ikinci maddesi Somut Olmayan Kültürel Miras’ı şu şekilde tanımlamaktadır: “Somut Olmayan Kültürel Miras”, toplulukların, grupların ve kimi durumlarda bireylerin, kültürel miraslarının bir parçası olarak tanımladıkları uygulamalar, temsiller, anlatımlar, bilgiler, beceriler ve bunlara ilişkin araçlar, gereçler ve kültürel mekanlar anlamına gelir. Kuşaktan kuşağa aktarılan bu somut olmayan miras, toplulukların ve grupların çevreleriyle, doğayla ve tarihleriyle etkileşimlerine bağlı olarak, sürekli biçimde yeniden yaratılır ve bu onlara kimlik ve devamlılık duygusu verir; böylece kültürel çeşitliliğe ve insan yaratıcılığına duyulan saygıya katkıda bulunur.

¹⁷ <https://www.ktb.gov.tr/TR-96254/kultur.html>

¹⁸ Kültür Turizmi Bağlamında Geleneksel Türk El Sanatları Ürünlerinin Coğrafi İşaretlerle Korunması, 2019, Cilt 12, Sayfa 1537

¹⁹ Kültür Turizmi Bağlamında Geleneksel Türk El Sanatları Ürünlerinin Coğrafi İşaretlerle Korunması, 2019, Cilt 12, Sayfa 1538

Özellikle kültür ve tabiat varlıkların korunması ve müzeciliğin geliştirilmesi anlamında son yıllarda gerçekleştirilen çalışmalar, günümüz modern toplumlarında kültüre ve kültürel etkinliklere olan ilginin artmasından kaynaklanmaktadır. Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Örgütü olan UNESCO, 17 Ekim 2003 tarihli 32. Genel Konferansı'nda Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşme'sini kabul etmiştir. Sözleşme'nin ikinci maddesi Somut Olmayan Kültürel Miras'ı şu şekilde tanımlamaktadır: "Somut Olmayan Kültürel Miras", toplulukların, grupların ve kimi durumlarda bireylerin, kültürel miraslarının bir parçası olarak tanımladıkları uygulamalar, temsiller, anlatımlar, bilgiler, beceriler ve bunlara ilişkin araçlar, gereçler ve kültürel mekanlar anlamına gelir. Kuşaktan kuşağa aktarılan bu somut olmayan miras, toplulukların ve grupların çevreleriyle, doğayla ve tarihleriyle etkileşimlerine bağlı olarak, sürekli biçimde yeniden yaratılır ve bu onlara kimlik ve devamlılık duygusu verir; böylece kültürel çeşitliliğe ve insan yaratıcılığına duyulan saygıya katkıda bulunur.

Somut Olmayan Kültürel Miras Ulusal Envanterinin oluşturulmasında şu temel ölçütler dikkate alınır:

- * SOKÜM alanlarından birine girmesi,
- * İnsan yaratıcılığının bir kanıtı olarak değeri,
- * Kültürel ve toplumsal gelenekler içerisindeki köklülüğü ve önemi,
- * Belirtilen topluluk ya da grubu temsil niteliği,
- * Belirtilen topluluk ya da grubun rızası,
- * Kaybolma riski,
- * Önerilen koruma eylemlerinin yeterliliği.

UNESCO Dünya Miras Listesi'ne Alınma Kriterleri EK-1 de ve UNESCO Dünya Miras Listesi'ne alınma süreci EK-2' de yer almaktadır.

Türkiye, UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Listelerine kaydettirdiğimiz 18 unsur ile 178 ülke içinde en çok kültürel değer kaydettiren ilk 5 ülke arasında yer almaktadır.

Aralık 2019 tarihi itibarıyla Türkiye'nin Somut Olmayan Kültürel Miras Listelerine kayıtlı 18 adet unsuru bulunmaktadır:

İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Temsilî Listesi

1. Meddahlık Geleneği (2008)
2. Mevlevi Sema Törenleri (2008)
3. Âşıklık Geleneği (2009)
4. Karagöz (2009)
5. Nevruz (Azerbaycan, Hindistan, İran, Kırgızistan, Özbekistan ve Pakistan ile ortak dosya (2009) (2016 yılında dosya Afganistan, Azerbaycan, Hindistan, Irak, İran, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Pakistan, Tacikistan ve Türkmenistan katılımı ile genişletilmiştir)
6. Geleneksel Sohbet Toplantıları (Yaren, Barana, Sıra Geceleri ve diğer, 2010)
7. Alevi-Bektaşî Ritüeli Semah (2010)
8. Kırkpınar Yağlı Güreş Festivali (2010)
9. Geleneksel Tören Keşkeği (2011)
10. Mesir Macunu Festivali (2012)

11. Türk Kahvesi ve Geleneği (2013)
12. Ebru: Türk Kâğıt Süsleme Sanatı (2014)
13. İnce Ekmek Yapımı ve Paylaşımı Geleneği: Lavaş, Katırma, Jupka, Yufka (Azerbaycan, İran, Kazakistan, Kırgızistan ve Türkiye ile ortak dosya) (2016)
14. Geleneksel Çini Sanatı (2016)
15. Bahar Bayramı Hıdırellez (Makedonya ile ortak dosya) (2017)
16. Dede Korkut-Korkut Ata Mirası: Kültürü, Efsaneleri ve Müziği (Azerbaycan ve Kazakistan ile Ortak Dosya, 2018)
17. Geleneksel Türk Okçuluğu (2019)

Acil Koruma Gerektiren Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi

18. Işık Dili (2017)²⁰

UNESCO tarafından İnsanlığın Sözlü ve Somut Olmayan Mirası Başyapıtları İlanı ile geleneksel kültüre ve bunun en seçkin örneklerine karşı bir duyarlılık oluşturulmaya çalışılmış, toplumların farkındalık düzeyleri artırılarak koruma kavramına dikkat çekilmeye çalışılmıştır. Kültürel mirasın yaşatılması, korunması ve aktarılması süreçlerinde en etkin rol alacak kişiler ise miras taşıyıcıları olarak tanımlanan kişiler yani ustalardır. Bu sürecin sağlıklı işleyebilmesi için bu kişilerin miras taşıyıcılığını yaptıkları konuyla ilgili bilgi ve becerilerini genç kuşaklara aktarmaları gerekmektedir. Bu doğrultuda yürütülen çalışmalar sonucunda Yaşayan İnsan Hazine Sistemi ortaya çıkarılmıştır .

Yaşayan İnsan Hazine Sistemi, bu yönergede, “somut olmayan kültürel mirasın belirli unsurlarının icra edilmesi ve yeniden yaratılması için gerekli olan bilgi ve becerilere yüksek derecede haiz olan kişileri” ifade etmektedir. Yaşayan Ulusal İnsan Hazine Sistemi’nin kurulmasındaki başlıca amaç ise yönergede, “somut olmayan kültürel miras unsurlarının, yüksek bir tarihsel, sanatsal ve kültürel değer dâhilinde; icra edilmesi, canlandırılması veya yeniden yaratılması konusunda gerekli bilgi ve becerilerin korunması” olarak belirtilmiştir. Buna ek olarak, kültürel mirasın korunması ve aktarılması aşamasında rol oynayan ustaların tanınmasını ve bu sanatçıların sanatlarını iyi ortamlarda sürdürmelerini sağlamak, bu sanatçıları ödüllendirmek ve çirak yetiştirmeye özendirmek, örgün ve yaygın eğitim süreçlerine dâhil ederek kitlelerle buluşmalarına öncülük etmek de amaçlar arasında sayılabilir.²¹

1972 Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunması Sözleşmesi’ne göre oluşturulan ve Dünya Mirası Komitesi (DMK) tarafından belirlenen Dünya Mirası Listesi’nde Dünya Miras Alanı olarak ilan edilen 1121 miras yer almaktadır. Bunlardan 869’u kültürel, 213’ü doğal ve 39’u karma (doğal ve kültürel) miraslardır. Türkiye’nin bu listede 16’sı kültürel, 2’si karma olmak üzere 18 miras alanı bulunmaktadır:

1. Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası (Sivas) 1985
2. İstanbul’un Tarihi Alanları (İstanbul) 1985
3. Göreme Millî Parkı ve Kapadokya (Nevşehir) 1985 (Karma Miras Alanı)
4. Hattuşa: Hitit Başkenti (Çorum) 1986

²⁰ <https://www.unesco.org.tr/Pages/126/123/UNESCO-%C4%B0nsanl%C4%B1%C4%9F%C4%B1n-Somut-Olmayan-K%C3%BClt%C3%BCrel-Miras%C4%B1-Temsil%C3%AE-Listesi>

²¹ Somut Olmayan Kültürel Mirasın Geleceği Türkiye Deneyimi, Sayfa 183

5. Nemrut Dağı (Adıyaman) 1987
6. Hieropolis-Pamukkale (Denizli) 1988 (Karma Miras Alanı)
7. Xanthos-Letoon (Antalya-Muğla) 1988
8. Safranbolu Şehri (Karabük) 1994
9. Truva Arkeolojik Alanı (Çanakkale) 1998
10. Edirne Selimiye Camii ve Külliyesi (Edirne) 2011
11. Çatalhöyük Neolitik Alanı (Konya) 2012
12. Bursa ve Cumalıkızık: Osmanlı İmparatorluğunun Doğuşu (Bursa) 2014
13. Bergama Çok Katmanlı Kültürel Peyzaj Alanı (İzmir) 2014
14. Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri Kültürel Peyzajı (Diyarbakır) 2015
15. Efes (İzmir) 2015
16. Ani Arkeolojik Alanı (Kars) 2016
17. Aphrodisias (Aydın) 2017
18. Göbekli Tepe (Şanlıurfa) 2018²²

Kahramanmaraş tarihin en eski yerleşim yerlerinden biri olması ve birçok medeniyete ev sahipliği yapmasından dolayı zengin bir kültürel mirasa sahiptir. Kahramanmaraş kültürel, tarihi, geleneksel el sanatları, doğası, sağlık, inanç, yöresel mutfak kültürü açısından birçok değeri bünyesinde barındırmakta ve nesiller arası aktarımda önemli rol üstlenmektedir. Bu açıdan bakıldığında sahip olduğu zenginliklerin farkına varılması, bu değerlerin ortaya çıkarılması ve korunması önem arz etmektedir.

Kahramanmaraş Onikişubat ve Dulkadiroğlu ilçeleri tarihi dokusu itibariyle kültür turizm potansiyeli açısından oldukça zengindir. Yöredeki kale, cami, hamamlar, kapalı çarşı ve geleneksel el sanatları, yöresel yemekler, dondurma, tarhana ve kırmızı biber üretimi, karakucak güreş festivali, şair, yazar ve ozan kültürü yönüyle de kültür ve inanç turizmi açısından zengindir.

Kahramanmaraş'ta el sanatları geniş ve zengin bir muhteviyata sahiptir. Başta ağaç oyma sanatı, bakırcılık, sim-sırma işlemciliği, kuyumculuk ve dericilik (köşkerlik) eskiden günümüze yaşaya gelen belli başlı el sanatlarıdır. Özellikle ağaç oymacılığı, bakırcılık ve altın işlemciliği (kuyumculuk) çok ünlüdür. İlin yoğun imalat ve ticaret potansiyeli içerisinde el sanatları önemli bir yer işgal eder.²³

Deneyimsel turizm, insanların gezip görülen bölgelerin tarihine, kültürüne, coğrafyasına dahil olmasına olanak sağlayan yükselen bir trenddir. Köklü tarihiyle birçok medeniyete beşiklik etmiş olan Kahramanmaraş'ın turizm potansiyelini daha etkin kullanabilmek, saklı turizm değerlerini gün yüzüne çıkarabilmek, alternatif turizm çeşitlerini ilde yaygınlaştırmak ve turizmin il ekonomisine olan katkısını arttırabilmek önem taşımaktadır. Bu anlamda tarihi bedesten de Kahramanmaraş'a özgü Sim sırma işleme, Keçe işleme, Demir (bıçak) işleme, Ahşap işleme, Bakır işleme, Semer işleme, Oya işleme ve Kalay yapma gibi yöresel el sanatları atölyeleri ve yöresel ürünlerin üretimine ilişkin atölyeler, yöresel yiyeceklerin yeneceği alan ve hediyelik eşya satış alanı kurulacaktır. Gelen ziyaretçilerin atölyelerde

²² <https://www.unesco.org.tr/Pages/125/122/UNESCO-D%C3%BCnya-Miras%C4%B1-Listesi>

²³ Kahramanmaraş İli 2018 Yılı Çevre Durum Raporu, Sayfa 2

yapılan ürünlerin yapımını seyredebileceği ortamın oluşturulması, istedikleri takdirde yapımına kendilerinin de eşlik etmesi ve beğendikleri ürünlerin alımını sağlayacak tezgahların kurulması şeklinde dizayn edilecektir.

Kahramanmaraş'ın el sanatları, geniş ve derin tarihi sebebiyle büyük zenginliğe sahiptir. Aradan geçen binlerce yıla rağmen bugün de çeşitli alanlarda birbirinden güzel eserler veren Kahramanmaraş'lı ustaların büyük emek ve sabırla sürdürdükleri el sanatları Türk el sanatlarının binlerce yıllık sürekliliğini de gözler önüne sermektedir. İşte bütün bu çarpıcı özelliklerden dolayı Kahramanmaraş'ın Türk el sanatları tarihinde önemli bir yeri vardır.²⁴

Köklü tarihiyle birçok medeniyete beşiklik etmiş olan Kahramanmaraş'ın el sanatları GZFT Analizi aşağıdaki gibidir;

Kahramanmaraş İli El Sanatlarının Güçlü Yönleri

- İl sınırları içerisinde unutulmaya yüz tutmuş mesleklerden birçok ustanın yaşıyor olması,
- Kahramanmaraş; Saraçhane, Bakırcılar, Semerciler, Mazmanlar, Kapalı Çarşı, Kazzazlar, Demirciler Çarşısı ve bu çarşıların etrafında toplanmış geleneksel el sanatları alanında hizmet veren ve üretim yapılan çok sayıda atölye ve dükkanın olması,
- El sanatları ile ilgili olarak gerek kamu kurum ve kuruluşlarını gerekse özel sektör temsilcilerinin yoğun ilgisi,
- Ziyaret edilebilir, güvenli ve huzurlu bir il olması,
- Coğrafi bölge olarak önemli bir kavşakta yer alması,
- Maraş dondurması, Maraş çarığı, Maraş biberi gibi ismi il ile bütünleşmiş ürünlerin olması,
- Bakır, deri ve metal ürünlerinin imalatında ilerlemiş olması,
- İlin ulusal ve uluslararası pazarlar için keşfedilmemiş bir destinasyon olması,
- Geleneksel Türk Misafirperverliğine sahip olması,
- İlin ticari olarak güçlü ekonomik yapıya sahip olması,

Kahramanmaraş İli El Sanatlarının Zayıf Yönleri

- Doğal ve kültürel değerlerin yeterince korunamıyor olması.
- Turizm paydaşları yerel yöneticiler, sektör yöneticileri, sivil toplum örgütleri, yerel halk, vb. arasında işbirliğinin yetersiz olması ve katılım eksikliği,
- Dağıtım ve pazarlama faaliyetlerinin yetersiz olması,
- Geleneksel el sanatlarından bazılarının giderek yok olması,
- Bölge halkında turizm bilincinin yeterince gelişmemiş olması,
- Turizm konusunda yeterli düzeyde tanıtımının yapılmaması,

Kahramanmaraş İli El Sanatlarının Fırsatları

- İlde kültür turizmin henüz yeni bir sektör olması, turizm pazarının doyuma ulaşmamış olması ve rekabetin şiddetli olmaması nedeniyle yeni yatırımcılara açık olması ve birçok yatırımlara uygun alanın olması.
- 2023 EXPO nun ilde yapılacak olması,

²⁴ www.k-maras.com

- Dünyada ve Türkiye’de el sanatları öneminin giderek artması,
- Geleneksel El Sanatlarının son yıllarda çeşitli projelerle desteklenmesi,

Kahramanmaraş İli El Sanatlarının Tehditleri

- Rakip destinasyon merkezlerinin bazı alanlarda rekabet üstünlüğüne sahip olmaları,
- Turizm konusunda yetişmiş personelin çalışmak için batıda veya deniz kenarındaki turistik şehirleri tercih etmesi,
- Uzak doğudan gelen ucuz yapay el sanatlarına talebin artması nedeniyle geleneksel el sanatlarına olan ilginin azalması, bazı el sanatların neredeyse yok olması,
- Kahramanmaraş’ta ilerlemiş olan özellikle bakırcılık gibi bazı el sanatı dallarının şehrin yakınında komşusu olan Gaziantep ilinde yapılıyor olması.

- Projenin Sektörel ve/veya Bölgesel Kalkınma Amaçlarına (politika, plan ve programlar) Uygunluğu

Turizm sektörü birçok turizm hizmetinin tüketim noktasında üretilmesi ve servis edilmesi zorunluluğu nedeniyle yerel bir sektör olarak değerlendirilmektedir. Turizm bu yönüyle yerel ekonomilerin kalkındırılmasında özel bir paya sahiptir. Kültür turizmi, bir toplumun alışkanlıklarını, kendi yaşam alanlarındaki soyut ve somut özelliklerini deneyimlemek için yapılan seyahatlerdir. Bu açıdan bir toplumun kültürünün korunması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması için turizm sektörü aktörleri büyük önem arz etmektedir.

Tarihi ve kültürel miras ise, bir ülkeye uluslararası toplum içinde kimlikli bir yer, kentlere kendine özgü bir özellik kazandıran, kentlilere de aidiyet, sahiplik ve güven duygusu aşıl原因 bir özelliğe sahiptir. Kültürel mirasın yaşatılması, korunması ve aktarılması süreçlerinde en etkin rol alacak kişiler ise miras taşıyıcıları olarak tanımlanan kişiler yani ustalardır. Bu sürecin sağlıklı işleyebilmesi için bu kişilerin miras taşıyıcılığını yaptıkları konuyla ilgili bilgi ve becerilerini genç kuşaklara aktarmaları gerekmektedir.

TR63 Bölge Planı (2014 - 2023) Planın 1.5 Turizm Potansiyelinin Ekonomiye kazandırılması bölümünde “Ulusal ölçekli bu temel yaklaşıma yönelik hedeflerin gerçekleştirilmesine katkı sağlayacak alternatif turizm kaynakları olan TR63 Bölgesi’nde, turizm sektörü, hem ulusal ekonomiye katkı sağlaması hem de bölgesel kalkınmada kaynak çeşitliliği oluşturması bakımından önemli görülmektedir.” Bahsedildiği gibi alternatif turizm kaynakları belirlenerek kültürümüzün tanıtılması ve ekonomiye kazandırılması Kahramanmaraş için de büyük önem arz etmektedir.

KİTSEP 2020-2024 Kahramanmaraş İli Turizm Sektörü Öncelikli Alanları 1. Gelişme Eksen: İdari ve Tanıtım Eksikliklerinin Giderilmesi bölümünde, madde 1.10 de “Hediyelik eşya ve diğer ürünlerin alış veriş imkanlarının geliştirilmesi” denilmektedir. Yapılması planlanan Somut Olmayan Kültürel Miras İçerisinde Yer Alan El Sanatları Atölyeleri,

Kahramanmaraş'a özgü hediyelik eşya ve ürünlerin satış alanları ile kültürümüzün tanıtımı ve yöresel ürünlerin satışının yapılması hedeflenmektedir.

KİTSEP 2020-2024 Kahramanmaraş İli Turizm Sektörü Öncelikli Alanları 1. Gelişme Eksen: İdari ve Tanıtım Eksikliklerinin Giderilmesi bölümünde, madde 1.11 de "EXPO 2023 için şehre gelecek olan yerli ve yabancı turistlerin şehir içindeki tematik turlara katılabilmesi için EXPO alanı ile şehir merkezi arasında sürekli ring otobüs seferlerinin yapılması." denilmektedir. EXPO 2023 Uluslararası organizasyon kapsamında şehrimize gelen turistlere yapılması planlanan Somut Olmayan Kültürel Miras İçerisinde Yer Alan El Sanatları Atölyeleri, ile kültürümüzün ve yöresel ürünlerimizin tanıtımı yapılacaktır. Aynı zamanda atölyelerde yapımına eşlik edebilecekleri ürünler sayesinde kültürümüzü yaşayarak tanımlarına fırsat verilecektir.

KİTSEP 2020-2024 Kahramanmaraş İli Turizm Sektörü Eylem ve Yatırım bölümünde, Öncelik 3.5: Kültürel Değerlerin Tanıtılması kısmında "Yöreyle ait geleneksel el sanatlarının (çarık, sim sırma, ahşap oymacılık, bakır, kuyumculuk, vb.) imalatının gelen turistlere görsel gösteri şeklinde yapılabileceği yerlerin düzenlenmesi." denilmektedir.

Proje ile, kapalı çarşı ile demirciler çarşısı arasında kasap halinin arka sokağında bulunan tarihi bedestende el sanatları atölyeleri kurulması planlanmaktadır. Alanda Kahramanmaraş'a özgü Sim sırma işleme, Keçe işleme, Demir (bıçak) işleme, Ahşap işleme, Bakır işleme, Semer işleme, Oya işleme ve Kalay yapma gibi yöresel el sanatları atölyeleri ve yöresel yiyeceklerin yeneceği alan ve hediyelik eşya satış alanı oluşturulacaktır. Alan, gelen ziyaretçilerin atölyelerde yapılan ürünlerin yapımını seyredebileceği, istedikleri takdirde yapımına kendilerinin de eşlik etmesi ve beğendikleri ürünlerin alımını sağlayacak tezgahların kurulması şeklinde dizayn edilecektir.

KİTSEP 2020-2024 Kahramanmaraş İli Turizm Sektörü Öncelikli Alanları 1. Gelişme Eksen: İdari ve Tanıtım Eksikliklerinin Giderilmesi bölümünde, madde 1.10 da "Hediyelik eşya ve diğer ürünlerin alış veriş imkanlarının geliştirilmesi" kısmında "Belirlenecek hediyelik eşyaların imalatı için yerel imalatçılara ve esnafa destek olunması, hediyelik eşya imalatının teşvik edilmesi"denilmektedir. Yapılması planlanan Somut Olmayan Kültürel Miras İçerisinde Yer Alan El Sanatları Atölyeleri ve Kahramanmaraş'a özgü hediyelik eşya satış noktaları kurulması planlanmaktadır. El sanatları ve hediyelik eşya üretimine yönelik ustalar tarafından çırak yetiştirilerek unutulmaya yüz tutmuş mesleklere canlılık getirilecek ve devamlılığı sağlanacaktır.

Kahramanmaraş İlinde Doğa Turizmi Master Planı 2013 – 2023 Planının 1.4 Sürdürülebilir Doğa Turizmi Gelişme Stratejisi bölümünde ise "Günübirlik ziyaretçiler yerine uzun süreli konaklamaya lüzum duyan turistler hedefleniyorsa, doğal ve kültürel mirasa dayalı çekim noktaları, el sanatları gibi faaliyetler ortaya konmalıdır." denilmektedir. Alana yapılacak el sanatları atölyeleri ve yöresel ürün satış noktaları yatırımı ile şehir dışından ve yurt dışından

gelen ziyaretçilerin şehirde kalma süreleri artacaktır. Böylelikle konaklamaya yapılan yatırımlar artarak konaklama sayılarında artışlar sağlanacaktır.

- Projenin Geçmiş, Yürüyen ve Planlanan Diğer Projelerle İlişkisi

Kahramanmaraş'ta turist çeken merkezlerin başında kültürel tarihi değerlerin geldiği dikkat çekmektedir. Tarih boyunca çeşitli uygarlıklar tarafından sık sık el değiştiren Kahramanmaraş, bu uygarlıkların izlerini günümüze kadar taşıyarak, sinesinde barındırdığı insanlığın ortak mirası olan pek çok tarihî ve kültürel varlıklarla turizm alanında misafirlerine görsel bir şölen sunmaktadır.

Kurum olarak Dulkadiroğlu ilçesinin zenginliklerin gün yüzüne çıkarılarak korunması ve alternatif turizme kazandırılması çalışmalarına önem verilmektedir. Bu kapsamda kurum olarak bu zamana kadar DOĞAKA desteği ile sokak sağlıklılaştırma projesi ve mutfak müzesi projeleri yapılmıştır. Somut olmayan kültürel miras içerisinde yer alan el sanatları atölyeleri projesi geçmiş projelerin devamı niteliğinde olup ilçeye daha çok turist çekmesi hedeflenmektedir.

“Kahramanmaraş Tematik Mutfak Müzesi ile Kültürel Mirasımız Olan Zahire Geleneğinin Yaşatılması” Projesi kapsamında Kahramanmaraşın en eski ve tarihi yapıları açısından zengin mahallesi Kurtuluş Mahallesi'nde, Dulkadiroğlu Belediyesi tarafından kamulaştırılması gerçekleştirilerek; rölöve, restitüsyon ve restorasyon projeleri hazırlanmış olan; 42014. Sokakta 1758 ada 103 parselde Kentsel Sit Alanı içerisinde olan ve Adana Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu 26.01.2012 tarih ve 524 sayılı kararıyla 2. Grup yapı olarak belirlenen binanın restorasyon çalışmaları yapılmıştır. Unutulmaya yüz tutmuş Kahramanmaraş mutfak kültürünün, yemek ve lezzetlerinin gelecek nesillere doğru kaynaklardan aktarılması için bir tematik mutfak müzesi kurulmuştur. Toplumun sahip olduğu kültürel değerlerin korunmasına, sahiplenmesine yönelik olarak bilinçlendirmesi, yöresel lezzetlerin hazırlanması ve sunumunun yapılması amacıyla “Tematik Mutfak Müzesi” kimliğinin kazandırılmasıyla kültürel turizm hizmetine açılması hedeflenmiştir. Bu hedeflerin yanında tematik müzede zahire kültürü bilgilerinin sunulması ile sadece genç kuşaklara değil yerli ve yabancı turistlere de aktarılması sağlanmaktadır.

Köklü tarihiyle birçok medeniyete beşiklik etmiş olan Kahramanmaraş'ın turizm potansiyelini daha etkin kullanabilmek, saklı turizm değerlerini gün yüzüne çıkarabilmek, alternatif turizm çeşitlerini ilde yaygınlaştırmak ve turizmin il ekonomisine olan katkısını arttırabilmek için “Divanlı Mahallesi Kentsel Tasarım ve Sokak Sağıklaştırma Projesi (Hacı Osman Sokağı)” projesi hayata geçirilmiştir. Projede “Yukarı Divanlı Mahallesi” sınırları içerisinde olan “Hacı

Osman Sokağı” üzerinde 2863 sayılı kentsel sit alanları ve koruma kanunu kapsamında Tescilli ve tescilsiz taşınmaz kültür varlıklarının sokaga bakan cepheleri ile birlikte özgün sokak dokusunun oluşturulması, korunması, sağlıklılaştırılacak yaşatılması, yapılar üzerinde rölöve, restorasyon, restitüsyon çalışmalarının mimari ve mühendislik anlamında oluşturulması sağlanarak yeni sokak dokusunun elde edilmesine yönelik bir çalışma yapılmıştır.

-Projenin Diğer Kurum Projeleri İle İlişkisi

Turizmin geliştirilmesi ve kültürümüzün tanıtılması alanında hem ülke düzeyinde hem de bölgesel düzeylerde projeler ve çalışmalar kamu kurumları ve özel teşebbüsler tarafından farklı şekillerde hayata geçirilmektedir.

Bir bütün olarak değerlendirildiğinde yapılan çalışmaların temelinde turizmin geliştirilmesi ve kültürümüzün gelecek kuşaklara aktarılması ana amaçtır. Bundan dolayı yapılan projeler, planlar birbirinden bağımsız olarak değerlendirilse de ortak payda kültürümüzün tanıtılması ve devam ettirilmesi, turizmin geliştirilmesi, turizmden elde edilen gelirlerin artırılması, turizmin ülke ekonomisindeki payının artırılmasıdır.

Proje, Dulkadiroğlu İlçesi içerisinde bulunan Kahramanmaraş’ın Tarihi Kapalı çarşı ile Demirciler çarşısı arasında bulunan Kasap Hali’nin arka sokağında bulunan tarihi bedestende uygulanacaktır. Aynı zamanda alan çevresinde Demirciler Çarşısı, Zabunoğlu Konağı ve Mutfak Müzesi de yer almaktadır. Projenin uygulanacağı alan ile mutfak müzesine bağlantı yolları yapılarak turizm mekanları arasında bağlantı kurularak bölgeye yeni bir turizm alanı kazandırılacaktır.

Kapalı Çarşı: Kahramanmaraş’ta yer alan tarihi Kapalı Çarşı, yaklaşık yarım asırdır canlılığını koruyarak ayakta durmaya devam etmektedir. Yaklaşık 480 iş yerinin bulunduğu tarihi kapalı çarşı 2014 yılında Kahramanmaraş Belediyesi tarafından restore edilmiştir.

Demirciler Çarşısı: Kahramanmaraş’ın tarihten bu yana ticari hayatın merkezi olan Tarihi Kapalı Çarşı’nın güney ucundan başlayıp doğuya doğru uzanan yaklaşık 250 m² uzunluğunda karşılıklı yaklaşık 91 iş yerinin bulunduğu tarihi Demirciler Çarşısı 2017 yılında Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi tarafından restore edilmiştir.

Zabunoğlu Konağı: Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası (KMTSO) tarafından 2010 yılında satın alınarak Girişimci Kadınlar Kurulu’na tahsis edilen konak, Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı’nın (DOĞAKA) desteğiyle restore edildi. Kent merkezinde, tarihi kapalı çarşının hemen yanı başında bulunan konak, 2013 yılında restorasyonu başlatılarak tarihi ve mimari dokusuna uygun bir şekilde restore edilerek girişimci kadınların el sanatları ve yöresel ürünlerin satış ve tanıtımının yapılması amaçlanmıştır.

Tematik Mutfak Müzesi: DOĞAKA ve Dulkadiroğlu Belediyesi işbirliğinde yapımı 2018 yılında tamamlanan Tarihi Mutfak Müzesi, Maraş mutfağının geleneksel lezzetlerinin gelecek nesillere aktarılması amacıyla atölye çalışmalarına ev sahipliği yapmaktadır. Dulkadiroğlu Belediyesi tarafından ücretsiz olarak ziyarete açılan müzede unutulmaya yüz tutan lezzetlerin tarif ve tatları gelen ziyaretçilere sergilenmektedir.

Bahtiyar Yokuşu Sokak Sağıklaştırma Projesi: Bahtiyar yokuşu, Kurtuluş İlkokulu'ndan başlayıp tarihi kentin en yüksek tepelerinden birinde bulunan Divanlı'ya kadar uzanır. Dulkadiroğlu Belediyesi tarafından sokak sağıklaştırma ve cephe iyileştirme çalışmaları tamamlanarak tarihi kimliği ortaya çıkarılan Bahtiyar Yokuşu, gelen ziyaretçilere kentin tarihi kültürel dokusunu yansıtmaktadır.

Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesi: Tarihi ve kültürel değerleri ön plana çıkarma adına adeta seferberlik başlatan Dulkadiroğlu Belediyesi, Kahramanmaraş Valiliği SODES projeleri kapsamında somut olmayan kültürel miras müzesini açarak kültürel el sanatlarımızın tanıtımına katkı sağlamıştır.

Kahramanmaraş tarihin en eski yerleşim yerlerinden biri olması ve birçok medeniyete ev sahipliği yapmasından dolayı zengin bir kültürel mirasa sahiptir. Proje alanı çevresinde Demirciler Çarşısı, Zabunoğlu Konağı ve Mutfak Müzesi de yer almaktadır. Projenin uygulanacağı alan ile belirtilen tarihi mekanlar arasına sokak sağıklaştırma proje ile bağlantılı yollar yapılmaktadır. Böylece şehir dışından ve şehir içinden gelen ziyaretçiler aynı güzergahta tüm tarihi mekanları ziyaret ederek Kahramanmaraş kültürünü tanıma fırsatı bulacaklardır.

- Proje ile eşzamanlı götürülmesi gereken diğer kurum projeleri

Projenin diğer kurumlar ile eş zamanlı olarak götürülmesi gereken proje niteliğinde değildir.

- Projede başka kurum projesi ile fiziki çakışma oluşmamasına yönelik tedbirler

Proje, Dulkadiroğlu İlçesi içerisinde bulunan Kahramanmaraş'ın Tarihi Kapalı çarşı ile Demirciler Çarşısı arasında bulunan Kasap Hali'nin arka sokağında bulunan tarihi bedestende uygulanacaktır. Tarihi bedestende 12 dükkan, şu anda kamulaştırma sürecinde olup yakın zamanda Dulkadiroğlu Belediyesi bünyesine katılması beklenmektedir. Burada yapılacak tüm faaliyetler yine Dulkadiroğlu Belediyesi iznine tabidir. Dolayısıyla burada yapılacak çalışmalar kapsamında tüm yetkiler belediye nezdinde değerlendirilerek yetkiler tanımlanmaktadır. Somut olmayan kültürel miras içerisinde yer alan el sanatları atölyeleri için yapılacak çalışmalarda başka bir kurum projesi ile fiziki bir çakışma söz konusu olmayacaktır.

- Projenin İdarenin Stratejik Planı ve Performans Programına Uygunluğu

Dulkadiroğlu Belediyesi 2020-2024 Stratejik Planının Amaç ve Hedefler bölümünün 3.2 maddesinde "Tarihi ve kültürel mirasın yaşatılmasına yönelik projelerin hayata geçirilmesini sağlamak." denilmektedir. Proje, Dulkadiroğlu İlçesinde bulunan Kahramanmaraş'ın Tarihi Kapalı çarşısı ile Demirciler çarşısı arasında yer alan, Kasap Halinin arka sokağında bulunan tarihi bedesten de uygulanacaktır. Alanda, Kahramanmaraş'a özgü Sim sırma , Keçe, Demir (bıçak), Ahşap, Bakır, Semer, Oya işleme ve Kalay yapma gibi yöresel el sanatları atölyeleri ve yöresel yiyeceklerin yeneceği alan ve hediyelik eşya satış alanı oluşturulacaktır.

Proje, bölgenin kültür ve turizm açısından cazibe merkezi haline dönüştürülmesine katkı sağlanmasıyla da örtüşmektedir. Program içeriğinde yer alan bölgenin tarihi ve kültürel dokusunun korunup iyileştirilmesine yönelik bir çalışma olacaktır. Alanın bölgenin tarihi dokusu ile özdeşleştirilmiş bir mimari şekilde inşa ederek bölgeye yeni bir turizm alanı kazandırılacaktır. Aynı zamanda somut olmayan kültürel miras içerisinde yer alan geleneksel el sanatları ustalığının gelecek kuşaklara aktarılması bu mesleklerin unutulmaması ve ürünlerin yapım aşamalarının sergilenerek gelen misafirlere tanıtılması sağlanacaktır.

Dulkadiroğlu Belediyesi misyonu, "Halktan aldığı gücü hizmete dönüştüren, kültürel değerleri, çevreyi, sağlıklı kentleşmeyi ve insani değerleri temel alan bu yönde kendini yenileyen, geliştiren adil bir hizmet modeli sunmak."tır. Bu misyon çerçevesinde proje ile ulaşılmak istenen, turizmin çeşitlendirilmesi ve yörelerdeki turizm potansiyelinin açığa çıkarılmasının bir ayağı da kültürel anlamda somut olmayan kültürel mirasımızın korunması ve turizme kazandırılmasıdır. Bu sayede, unutulmaya yüz tutmuş yöresel ürün ustalıkları gelecek kuşaklara aktararak kültürel mirasımız yaşaması ve aynı zamanda meslek kapsamında istihdamın artması ve ekonomiye kazandırılması amaçlanmaktadır. Aynı zamanda yöresel ürün üretiminin artması ile bölgesel anlamda üretim artarak bölgesel anlamda kalkınmaya destek olması amaçlanmaktadır.

- Proje Fikrinin Ortaya Çıkışı

Kahramanmaraş tarihin en eski yerleşim yerlerinden biri olması ve birçok medeniyete ev sahipliği yapmasından dolayı zengin bir kültürel mirasa sahiptir. Kahramanmaraş kültürel, tarihi, geleneksel el sanatları, doğası, sağlık, inanç, yöresel mutfak kültürü açısından birçok değeri bünyesinde barındırmakta ve nesiller arası aktarımda önemli rol üstlenmektedir. Bu açıdan bakıldığında sahip olduğu zenginliklerin farkına varılması, bu değerlerin ortaya çıkarılması ve korunması önem arz etmektedir.

Yerel yönetim uygulayıcıları olarak Dulkadiroğlu Belediyesi ilçe sınırları içerisinde yer alan turizm değerlerinin ortaya çıkarılması, turizme kazandırılması ve ekonomik kalkınmaya etki edilmesi açısından bugüne kadar birçok çalışma hayata geçirilmiş olup bu çalışmaların devamı içinde planlama çalışmalarını sürdürmektedir.

Proje Alanı Tarihi Bedesten

Kurum olarak yerel yöneticisi olunan Dulkadiroğlu ilçesinin zenginliklerin gün yüzüne çıkarılarak korunması ve alternatif turizme kazandırılması aşamasında yeni oluşumların çalışması içerisindedirler. Bu oluşumlardan bir tanesi de proje ile hayata geçirmeyi planlanan Somut Olmayan Kültürel Mirasımızın İçerisinde Yer Alan El Sanatları Atölyeleridir. Proje, Dulkadiroğlu İlçesi içerisinde bulunan Kahramanmaraş'ın Tarihi Kapalı çarşı ile Demirciler çarşısı arasında bulunan Kasap Halinin arka sokağında bulunan tarihi bedestende uygulanacaktır. Alanda, Kahramanmaraş'a özgü sim sırma, keçe, demir (bıçak), ahşap, bakır, semer, oya işleme ve kalay yapma gibi yöresel el sanatları atölyeleri yer alacaktır. Aynı zamanda alanda, yöresel yiyeceklerin yeneceği alan ve hediyelik eşya satış alanı gibi yöresel ürünlerin tanıtılacağı ve satış yapılacağı alan yer alacaktır.

Proje, bölgenin kültür ve turizm açısından cazibe merkezi haline dönüştürülmesine katkı sağlanmasıyla da örtüşmektedir. Program içeriğinde yer alan bölgenin tarihi ve kültürel dokusunun korunup iyileştirilmesine yönelik bir çalışma olacaktır. Aynı zamanda somut olmayan kültürel miras içerisinde yer alan geleneksel el sanatları ustalığının gelecek kuşaklara aktarılması bu mesleklerin unutulmaması ve ürünlerin yapım aşamalarının sergilenerek gelen misafirlere tanıtılması sağlanacaktır.

- Projeyle İlgili Geçmişte Yapılmış Etüt, Araştırma ve Diğer Çalışmalar

Proje, Dulkadiroğlu İlçesi içerisinde bulunan Kahramanmaraş'ın Tarihi Kapalı çarşı ile Demirciler çarşısı arasında bulunan Kasap Hali'nin arka sokağında bulunan tarihi bedestende uygulanacaktır. Aynı zamanda alan çevresinde demirciler çarşısı, zabunoğlu konağı ve mutfak müzesi de yer almaktadır. Projenin uygulanacağı alan ile mutfak müzesine bağlantı yolları yapılarak turizm mekanları arasında bağlantı kurularak bölgeye yeni bir turizm alanı kazandırılacaktır.

Kapalı Çarşı: Kahramanmaraş'ta yer alan tarihi kapalı çarşı, yaklaşık yarım asırdır canlılığını koruyarak ayakta durmaya devam etmektedir. Yaklaşık 480 iş yerinin bulunduğu tarihi kapalı çarşı 2014 yılında Kahramanmaraş Belediyesi tarafından restore edilmiştir.

Demirciler Çarşısı: Kahramanmaraş'ın tarihten bu yana ticari hayatın merkezi olan Tarihi kapalı çarşının güney ucundan başlayıp doğuya doğru uzanan yaklaşık 250 m² uzunluğunda karşılıklı yaklaşık 91 iş yerinin bulunduğu tarihi demirciler çarşısı 2017 yılında Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi tarafından restore edilmiştir.

Zabunoğlu Konağı: Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası (KMTSO) tarafından 2010 yılında satın alınarak Girişimci Kadınlar Kurulu'na tahsis edilen konak, Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansının (DOĞAKA) desteğiyle restore edildi. Kent merkezinde, tarihi kapalı çarşının hemen yanı başında bulunan konak, 2013 yılında restorasyonu başlatılarak tarihi ve mimari dokusuna uygun bir şekilde restore edilerek girişimci kadınların el sanatları ve yöresel ürünlerin satış ve tanıtımının yapılması amaçlanmıştır.

Tematik Mutfak Müzesi: DOĞAKA ve Dulkadiroğlu Belediyesi işbirliğinde yapımı 2018 yılında tamamlanan Tarihi Mutfak Müzesi, Maraş mutfağının geleneksel lezzetlerinin gelecek nesillere aktarılması amacıyla atölye çalışmalarına ev sahipliği yapmaktadır. Dulkadiroğlu Belediyesi tarafından ücretsiz olarak ziyarete açılan müzede unutulmaya yüz tutan lezzetlerin tarif ve tatları gelen ziyaretçilere sergilenmektedir.

Bahtiyar Yokuşu Sokak Sağıklaştırma Projesi: Bahtiyar yokuşu, Kurtuluş İlkokulu'ndan başlayıp tarihi kentin en yüksek tepelerinden birinde bulunan Divanlı'ya kadar uzanır. Dulkadiroğlu Belediyesi tarafından sokak sağıklaştırma ve cephe iyileştirme çalışmaları tamamlanarak tarihi kimliği ortaya çıkarılan bahtiyar yokuşu, gelen ziyaretçilere kentin tarihi kültürel dokusunu yansıtmaktadır.

Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesi: Tarihi ve kültürel değerleri ön plana çıkarma adına adeta seferberlik başlatan Dulkadiroğlu Belediyesi, Kahramanmaraş Valiliği SODES projeleri kapsamında somut olmayan kültürel miras müzesini açarak kültürel el sanatlarımızın tanıtımına katkı sağlamıştır.

5. PROJENİN GEREKÇESİ

i. Ulusal ve Bölgesel Düzeyde Talep Analizi

Kahramanmaraş İli Turizm Strateji ve Eylem Planı 2020-2024 (KİTSEP 2019-2023) "Kahramanmaraş ili turizm sektörü mevcut durum analizi", "Kahramanmaraş ili turizm sektörü potansiyel analizi", "Kahramanmaraş ili turizm sektörü gelişme eksenleri ve öncelik alanlarının tespiti" ve "Kahramanmaraş ili turizm sektörü eylem ve yatırım önerilerinin geliştirilmesi" bölümlerinden oluşmaktadır. Kitabın hazırlanma aşamasında verilerin elde edilmesi amacıyla anket çalışmaları yapılmıştır.

KİTSEP 2019-2023 de yapılan ankette katılımcılara "Kahramanmaraş'ın özellikle hangi turizm türlerinde daha başarılı olabileceğini düşünüyorsunuz?" sorusu da sorulmuş ve verilen turizm türlerini puanlandırmaları (1 en düşük, 5 en yüksek olacak şekilde) istenmiştir. Verilen puanlar SPSS programı ile analiz edildiği ve çıkan sonuçların Tablo 16'da verildiği görülmektedir.

Tablo 16 Kahramanmaraş Merkez Anket Sonuçları - Turizm Türlerinin Puanlaması

Turizm Türleri	Ağırlıklı ortalama
Doğa Turizmi	3,95
Kültür İnanç ve Tarih Turizmi	3,61
Gastronomi Turizmi	3,54
Spor Turizmi	3,40
Sağlık Turizmi	3,26
Alışveriş Turizmi	3,12
Kongre ve Toplantı Turizmi	2,98
Eğlence Turizmi	2,70

Elde edilen veriler incelendiğinde Kahramanmaraş'ın en başarılı olabileceği turizm türleri olarak; Doğa Turizmi, Kültür İnanç ve Tarih Turizmi; Gastronomi Turizmi öne çıktığı görülmüştür. Eğlence Turizmi ile Kongre ve Toplantı Turizmi de Kahramanmaraş'ın görece başarılı olamayacağı düşünülen turizm türleri olarak ortaya çıktığı anlaşılmıştır. Projenin uygulanacağı tarihi bedesten alanında, Kahramanmaraş'a özgü Sim sırma, Keçe, Demir (bıçak), Ahşap, Bakır, Semer, Oya işleme ve Kalay yapma gibi yöresel el sanatları atölyeleri yer alacaktır. Aynı zamanda alanda, yöresel yiyeceklerin yeneceği alan ve hediyelik eşya satış alanı gibi yöresel ürünlerin tanıtılacağı ve satış yapılacağı alan yer alacaktır. Alanda Kahramanmaraş'ın kültürünü yansıtan el sanatları atölyelerinin kurulması ve gelen

ziyaretçilere tanıtılması kültür turizminin gelişmesi ve Tablo 16 daki verilerin artış göstermesi beklenmektedir.

KİTSEP 2019-2023 kapsamında Kahramanmaraş ili turizm altyapısının genel durumu ortaya koymak amacıyla konaklama tesisleri, turistik işletmeler, tur operatörleri, ulaşım, hediyelik eşya sektörü ve turizm insan kaynakları gibi unsurları içeren genel bir anket çalışması yapılmıştır.

Bu amaçla bazı önemli turizm unsurları belirlenmiş ve bu unsurlar üzerinden Kahramanmaraş'ın turizm altyapısı analiz edildiği görülmüştür. Analiz yapılırken Kahramanmaraş'ta faaliyet gösteren bir kısım turizm ile ilgili kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları ile (bazı kurum ve kuruluşlarda birden fazla kişinin görüşü alınmıştır) bire bir görüşmeler yapılmış ve belirlenen turizm unsurları üzerinden görüşleri alındığı anlaşılmıştır. Görüşmelerde katılımcılara "Kahramanmaraş turizmi açısından aşağıdaki turizm unsurlarının yeterliliğini 5 puan üzerinden değerlendirir misiniz? (1= yetersiz 5= çok yeterli)" sorusu yöneltilerek cevapları alındığı anlaşılmaktadır.

Görüşmeler sonucu katılımcıların puanlamalarına genel olarak bakıldığında en yüksek puanı 4,02 ortalama ile "Turist güvenliği" unsurunun aldığı; ikinci sırada ise 3,66 ortalama ile "Turizm varlıklarının çekicilik durumu" unsurunun yer aldığı görülmektedir.

Hediyelik eşya alışverişi ise tabloda 3,05 puanla yer almaktadır. Yapılması planlanan alanda hediye eşya ve yöresel ürün satış noktalarının olması, bölgenin cazibe merkezi haline gelmesini katkı sağlaması ve tabloda ki belirtilen puanın olumlu yönde artış göstermesi beklenmektedir.

TR63 Bölge Planı (2014 - 2023) Planın 1.5 Turizm Potansiyelinin Ekonomiye kazandırılması bölümünde "Ulusal ölçekli bu temel yaklaşıma yönelik hedeflerin gerçekleştirilmesine katkı sağlayacak alternatif turizm kaynakları olan TR63 Bölgesi'nde, turizm sektörü, hem ulusal ekonomiye katkı sağlaması hem de bölgesel kalkınmada kaynak çeşitliliği oluşturması bakımından önemli görülmektedir." Bahsedildiği gibi alana kültürümüzün bir parçası olan el sanatlarına yönelik atölyelerin yapılması, yapım aşamasının gelen misafirlere sunulması ve satışının yapılması, kültürümüzün tanıtılması ve ekonomiye kazandırılması açısından Kahramanmaraş için de büyük önem arz etmektedir.

Somut olmayan kültürel miras, her düzeydeki bireylerin ve insan topluluklarının değerler ve ahlak standartları aracılığı ile dünyayı kavrayış şekillerini ifade etmelerine olanak veren bir dizi yaşayan ve sürekli olarak yeniden yaratılan yol ve yöntemlerden, bilgiden ve ifade yollarından oluşmaktadır.

Somut olmayan kültürel mirasın çok boyutlu ifadesi bir yandan insanların ve insan topluluklarının kültürel kimliklerinin ana kaynaklarından bir kısmını oluştururken, öte yandan da tüm insanlığın paylaştığı ortak bir servettir. Kültürel çeşitliliğin korunması için gerekli temel unsurlardan biridir. Kültürel süreklilik bilincinin gerektirdiği her kuşağın bir önceki dönemden edindiği kültürel değer ve göstergeleri diğer kültürlerle etkileşime girerek ve var olana yenilerini ekleyerek gelecek kuşaklara aktarma sorumluluğudur.²⁵ Kahramanmaraş'ın önemli merkezlerinden olan tarihi kapalı çarşının yakınında bulunan tarihi bedestende gerçekleştirilecek proje ile, somut olmayan kültürel miras içerisinde yer alan geleneksel el sanatları ustalığının gelecek kuşaklara aktarılması bu mesleklerin unutulmaması ve ürünlerin yapım aşamalarının sergilenerek gelen misafirlere tanıtılması sağlanacaktır.

Kahramanmaraş İli Turizm Strateji ve Eylem Planı 2020-2024 de Kahramanmaraş'a gelen turistlerin mevcut durumdaki turizm ürünlerine olan talepleri belirlemek amacıyla anket çalışması yapılmıştır. Bu amaçla Kahramanmaraş'ta yerel halktan 400 kişi ile yapılan ankette "Kahramanmaraş'a Gelen Turistin En Çok Gittiği Yerler" sorusu sorulmuş ve verilen cevaplar sayma yöntemiyle analiz edilerek Tablo 17 nin hazırlandığı anlaşılmaktadır.

Tablo 17 Paydaş Görüşmeleri Sonuçları - "Kahramanmaraş'a Gelen Turistin En Çok Gittiği Yerler"

Mekan	Kelime Sayısı	Yüzdelik Oran
Kapalıçarşı	36	31%
Ilıca Kaplıcaları	23	19%
Dondurmacılar	16	14%
Yaylalar	10	8%
Eshab-ı Kehf	10	8%
Kale	5	4%
Ekinözü İçmeler	5	4%
Ulucami ve Diğer Camiler	4	3%
Yedikuyular Kayak Merkezi	3	3%
Müzeler	3	3%
Germanicia	2	2%
Fırnız	1	1%
"Toplam Kelime Sayısı"	118	

Tablo değerlendirildiğinde Kapalıçarşı ve dondurmacılar öne çıktığı ve bunların ardından da kale, yaylalar, Ilıca Kaplıcaları, Ekinözü içmeleri ve kayak merkezi geldiği görülmektedir.

²⁵ Ar H.ve Çelik S.(2015), Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunmasında Turist Rehberlerinin Rolü, Sayfa, 29

Projenin uygulanacağı alanın kapalı çarşıya bitişik olmasından dolayı alanın turizme kazandırılması ve cazibe merkezi haline getirilmesi turizm merkezi olan kapalı çarşıya artı bir değer katarak turizm alanının genişlemesine ve gelen ziyaretçi sayısının artışı sağlayacaktır.

Kahramanmaraş İli Turizm Strateji ve Eylem Planı 2020-2024 geçen bilgilere göre Tablo 18'de 2013 yılından 2017 yılına kadar konaklama tesislerinin yatak kapasitesi %78 oranında artmış olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 18 Kahramanmaraş Turizm Belgeli Konaklama Tesisleri Yıllara Göre Gelişim Tablosu

Yıl	Turizm Yatırım Belgeli			Turizm İşletme Belgeli			Toplam
	Tesis	Oda	Yatak	Tesis	Oda	Yatak	Yatak
2013	13	691	1.407	10	509	991	2.398
2014	13	851	1.799	15	673	1.315	3.114
2015	11	778	1.574	31	1.103	2.165	3.739
2016	8	599	1.202	46	1.625	3.183	4.385
2017	6	402	792	47	1.763	3.500	4.292

KİTSEP 2019-2023 den alınan bilgilere göre 2013 - 2017 yılları için Kahramanmaraş'taki turizm belgeli konaklama tesislerinde tesislere geliş ve geceleme sayıları Tablo 19'da verildiği görülmektedir.

Tablo 19 Turizm İşletme Belgeli Konaklama Tesislerinde Tesislere Geliş ve Geceleme İstatistikleri (Kahramanmaraş - 2013 / 2017)

Yıl	Tesislere Geliş Sayısı			Geceleme		
	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam
2017	4.885	201.091	205.976	15.719	326.360	342.079
2016	3.064	144.734	147.798	9.697	238.012	247.709
2015	6.273	141.109	147.382	18.480	201.955	220.435
2014	3.938	89.830	93.768	11.516	136.558	148.074
2013	4.093	66.887	70.980	34.118	101.697	135.815

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın konaklama istatistiklerine göre 2018 yılında geceleme sayısı yabancı turistlerin 15.449, yerli turistlerin 509.018 olmak üzere toplamda 524.467 dir. 2019 yılında ise geceleme sayısı yabancı turistlerin 13.543 , yerli turistlerin 516.128 olmak üzere toplamda 529.671 dir.

Yine aynı istatistiklere göre 2018 yılı tesise geliş sayısı yabancı turistlerin 5.728 , yerli turistlerin 323.142 olmak üzere toplamda 328.870 kişidir. 2019 yılında ise tesise geliş sayısı yabancı turistlerin 6.896 , yerli turistlerin 306.307 olmak üzere toplamda 313.203 kişidir.

08.09.2020 tarihli Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın yayınladığı konaklama tesisi istatistiklerine göre Kahramanmaraş'ta; Turizm işletme belgeli konaklama tesisi 55 tane olup, toplamda 2.030 oda ve 4.044 yatak kapasitesi bulunmaktadır. Yatırım Belgeli Tesis Sayısı 3 olup toplam oda sayısı 269 ve yatak sayısı 538 dir. Belediye belgeli tesis sayısı 23 olup, toplam oda sayısı 479 ve yatak sayısı 928 dir.

Proje, Dulkadiroğlu İlçesi içerisinde bulunan Kahramanmaraş'ın Tarihi Kapalı çarşı ile Demirciler Çarşısı arasında yer alan Kasap Hali'nin arka sokağında bulunan tarihi bedestende uygulanacaktır. Alana yapılacak el sanatları atölyeleri ve yöresel ürün satış noktaları yatırımı ile şehir dışından ve yurt dışından gelen ziyaretçilerin şehirde kalma süreleri artacaktır. Böylelikle konaklamaya yapılan yatırımlar artarak konaklama sayılarında artışlar sağlanacaktır.

ii. Ulusal ve Bölgesel Düzeyde Gelecekteki Talebin Tahmini

KİTSEP 2020-2024 raporunun “6. TURİZMİN SOSYO-EKONOMİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ” bölümünde Kahramanmaraş'a günlük gelen ziyaretçi sayısı ile ilgili

“Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Organizasyonu (UNWTO) verilerine göre Türkiye'de 2017 yılı içerisinde gününbirlik seyahat edenlerin sayısı 43.693.000 kişidir. Bu sayıyı şehir nüfuslarına oranlayarak her şehre gelen gününbirlik ziyaretçi sayısını bulduğumuzu kabul etmek yanlış olmayacaktır. Ülke nüfusuna göre Kahramanmaraş'ın nüfus payı 2017 yılı için yüzde 1,4'tür. 43.693.000 kişinin %1,4'ü ise 611.702 kişi yapmaktadır. Kahramanmaraş'ı bir yıl içinde ziyaret eden kişi sayısı 611.702 olarak kabul edilebilir.” denilmektedir.

Yine aynı raporda verilen bilgilere göre şehre günü birlik gelenlerin çok büyük oranda şehir merkezine değil de ilçelere ve mesire alanlarına gittikleri anlaşılmaktadır. Bu bilgiler ışığında yıllık gününbirlik ziyaretçi sayısı 620.000 kişi olduğu ve bunun da %20'sinin il merkezine geldiği, yaklaşık 124.000 kişinin Kapalıçarşı ve civarını dolaştığı varsayılacaktır.

Bu sayıyı teyiden diğer bir hesaplama yolu da kullanılacaktır (aşağıdaki tabloda gösterilmektedir). Muhtelif turizm paydaşlarının görüşleri ve beyanlarına göre yaz sezonunda günlük 10 tur otobüsünün şehre geldiği düşünülmektedir. Her otobüste 40 kişi ve yaz sezonunun ortama 150 gün olduğu bilinerek yıllık 60.000 kişinin turlarla şehir merkezine geldiği söylenebilir. Bir bu kadar da tur harici kendi araçlarıyla gelenlerin ve Kahramanmaraş'lı olup yaz aylarında memleketlerine gelenlerin olduğu düşünülmektedir. Bu anlamda yıllık yaklaşık 120.000 kişinin şehir merkezine gelip, Kapalı Çarşı ve civarını dolaştığı varsayılırsa her iki hesaplama şeklinin birbirini teyit ettiği görülmektedir.

*Bu anlamda yıllık yaklaşık 120.000 kişinin şehir merkezine gelip,
Kapalıçarşı ve civarını dolaştığı varsayılırsa her iki hesaplama
şeklinin birbirini teyit ettiği görülmektedir*

Tablo 20 Yıllık Şehir Merkezi Turla Gelen Ziyaretçi Sayısı Tahmini

Günlük Ortalama Şehre Gelen Tur Otobüsü Sayısı	10
Tur Otobüsünde Bulunan Kişi Sayısı	40
Günlük Ortalama Şehre Turla Gelen Kişi Sayısı	400
Şehre Tur Gelen Yıllık Gün Sayısı	150
Şehre Turla Gelen Yıllık Kişi Sayısı	60.000
Bireysel Gelen + Yurtdışı ve Şehirdışı Memlekete Gelen Yıllık Kişi Sayısı	60.000
Toplam Şehir Merkezi Ziyaret Yıllık Kişi Sayısı	120.000

Kültür ve Turizm Bakanlığı istatistiklerinden alınan veriler ile oluşturulan, Kahramanmaraş'ta son 5 yıllık otel konaklama bilgileri aşağıdaki tabloda gösterilmektedir. Buna göre her yıl otel konaklama sayısında değişiklik olsa da ortalama yıllık 320.000 kişinin şehirde otellerde konakladığı görülmektedir. İlçelerde konaklama oranının düşük olduğu, tahminen ilde yapılan toplam konaklamanın %20'sinin ilçelerde olduğu söylenebilir. Buna göre ortalama yıllık 256.000 kişinin şehir merkezinde otelde konakladığı düşünülmektedir.

Tablo 21 Kahramanmaraş Konaklama İstatistikleri

Yıl	Yabancı	Yerli	Toplam
2015	7.104	315.190	322.294
2016	3.245	318.670	321.915
2017	5.383	257.399	262.782
2018	5.728	323.142	328.870
2019	6.896	306.307	313.203

Bu bilgiler doğrultusunda kurulacak merkeze gelecek kişi sayısı tahmin edilmeye çalışılmıştır (aşağıdaki tabloda gösterilmektedir). 124.000 kişinin Şehre gününbirlik gelenlerden, 256.000 kişinin şehre konaklamalı gelenlerden olmak üzere yıllık Kapalıçarşı ve civarını toplam 380.000 kişinin ziyaret ettiği tahmin edilmektedir. Bunlardan %80'inin kurulacak merkezi de ziyaret edeceği ve merkezi ziyaret eden yıllık 304.000 kişinin de %10'nu olan 30.400 kişinin merkezden ürün ve hizmet satın alacağı varsayılmaktadır.

Kapalıçarşı ve civarını toplam 380.000 kişinin ziyaret ettiği tahmin edilmektedir. Bunlardan %80'ninin kurulacak merkezi de ziyaret edeceği ve merkezi ziyaret eden yıllık 304.000 kişinin de %10'nu olan 30.400 kişinin merkezden ürün ve hizmet satın alacağı varsayılmaktadır

Tablo 22 Merkez Yıllık Ziyaretçi Sayısı Tahmini

Şehre Günübirlik Gelenler Yıllık Kişi Sayısı	620.000
Şehir Merkezini Gezenlerin Oranı (%)	20
Şehre Günübirlik Gelenlerden Şehir Merkezini Gezen Yıllık Kişi Sayısı	124.000
Yıllık Şehirde Konaklama Yapan Kişi Sayısı	320.000
Şehir Merkezinde Konaklama Yapanların Oranı (%)	80
Şehir Merkezinde Yıllık Otellerde Konaklama Yapan Kişi Sayısı	256.000
Yıllık Toplam Şehir Merkezinde Dolaşan Kişi Sayısı	380.000
Kapalı çarşı ve Civarı Dolaşma Oranı (%)	80
Yıllık Kapalıçarşı ve Civarı Dolaşan Kişi Sayısı	304.000
Kurulacak Elsanatları Merkezinde Harcama Yapma Oranı (%)	10
Kurulacak Elsanatları Merkezinde Harcama Yapacak Kişi Sayısı	30.400

6. MAL VE/VEYA HİZMETLERİN SATIŞ-ÜRETİM PROGRAMI

i.Satış Programı

Proje, Dulkadiroğlu İlçesi içerisinde bulunan Kahramanmaraş'ın Tarihi Kapalı çarşı ile Demirciler çarşısı arasında yer alan Kasap Halinin arka sokağında bulunan tarihi bedesten de uygulanacaktır. Tarihi bedesten de Kahramanmaraş'a özgü Sim sırma işleme, Keçe işleme, Demir (bıçak) işleme, Ahşap işleme, Bakır işleme, Semer işleme, Oya işleme ve Kalay yapma gibi yöresel el sanatları atölyeleri ve yöresel ürünlerin üretimine ilişkin atölyeler, yöresel yiyeceklerin yeneceği alan ve hediyelik eşya satış alanı kurulacaktır.

Deneyimsel turizm, insanların gezip görülen bölgelerin tarihine, kültürüne, coğrafyasına dahil olmasına olanak sağlayan yükselen bir trenddir. Gelen ziyaretçilerin atölyelerde yapılan ürünlerin yapımını ücret ödemeksizin seyredebileceği, video kaydı ve fotoğraf çekimi yapabilecekleri ortam oluşturacaklardır. Atölyelerde ise istedikleri takdirde satın alacakları

ürünü ücret karşılığında yapımına eşlik ederek ürünle aralarına duygusal bir bağ kurmaları sağlanacaktır.

Alanda aynı zamanda Kahramanmaraş'ın simgelerinden biri haline gelen dondurma satışının yapılacağı ve yeneceği ve yöreye özgü sıcak yemeklerin yeneceği alan yer alacaktır. Gelen ziyaretçilere ücret ödemeksizin yöresel kıyafetler giyen satış personelleri tarafından dondurma Show yapılarak güzel vakit geçirmeleri ve anın kalıcı hale gelmesi adına fotoğraf ve video kaydı yapmaları sağlanacaktır.

Farklı kültürlerin, yöresel el sanatlarının zenginliği ile ortaya çıkan hediyelik eşyalar turizmin gizli kalemleri olarak önemli yer tutarken, iş koluna dönüşüp hem yöre insanına gelir kazandırmakta, hem ülke tanıtımına katkıda buldurmaktadır. Dulkadiroğlu belediyesi tarafından işletilecek olan hediyelik eşya satış noktasında Kahramanmaraş'a özgü hediyelik eşya satışı yapılacaktır.

ii. Üretim Programı

Tarihi bedestende Kahramanmaraş'a özgü Sim sırma işleme, Keçe işleme, Demir (bıçak) işleme, Ahşap işleme, Bakır işleme, Semer işleme, Oya işleme ve Kalay yapma gibi yöresel el sanatları atölyeleri ve yöresel ürünlerin üretimine yıl boyunca aralıksız olarak devam edilecektir.

Her bir atölyede üretimi gerçekleştirmek üzere 1 usta, 1 çırak ve 1 kalfa yer alacaktır. Üretimi gerçekleştirilen ürünler satışa sunulacaktır.

Keçe işleme; Kahramanmaraş'ın geleneksel giysilerinden olan ve başa giyilen keçe külah, çobanların giydiği kepenek, Maraşlı keçeciler tarafından üretilmektedir. Aynı zamandan hediye satış noktasında doğal keçelerden yapılma cüzdan, çanta ve duvarda süs olarak kullanılan süs eşyası üretimi de yapılmaktadır.

Keçe İşleme Örneği

Semer İşleme, yük taşımak amacıyla binek hayvanlarının sırtına bağlanan semer aynı zamanda minyatürleri yapılarak küçük taşınabilir süs eşyası olarak da üretilmektedir.

Bakır İşleme, mutfak eşyasında (tencere, tava, sürahi, fincan...vb) olarak üretilirken aynı zamanda süs eşyası olarak da küçük taşınabilir tablo, vazo gibi ürünler de üretilmektedir.

Yemeni, ayakkabı olarak kullanılmaya yönelik üretilmekle beraber hediyelik ve süs eşyası olarak da anahtarlık ve küçük minyatür yemeni yapımı ile de süs eşyası olarak da üretilmektedir.

Yemenicilik-Yemeni Örnekleri

Bıçakçılık Sanatında hançer, kama, testere, kılıç, saldırma, pala, balta, satır, çakı, keser, tırpan gibi aletler bıçak olarak üretilmektedir. Aynı zamanda hediyelik olarak küçük taşınabilir ve katlanabilir bıçak üretimi yapılmaktadır.

Ahşap Oyma Sanatı, çeyiz sandığı, rahle, gazetelik, şifreli ziynet kutusu, aynalık, isimlik, tepsi, tavla, salon sehpası, televizyon sehpası, camekan, dolap, vitrin, şamdan, sandalye, minber, vaaz kürsüleri vb. ürünlerin üretiminde kullanılmaktadır. Aynı zamanda ahşap oyma sanatı küçük kolaylıkla taşınabilir hediyelik eşya üretimi de yapılmaktadır.

Oya sanatı, yemenilerin, kreplerin, mendillerin etrafına, giysilerin önlerine, yaka ve kollarına, paçalarına renkli ipek veya pamuk ipliğinden süsleme amacıyla yapılan, çoğu zaman üç boyutlu, ince bir dantel örme türüdür. Aynı zamanda oya, hediyelik eşya olarak da satılan minyatür bebekleri süsleme amaçlı olarak da kullanılmaktadır.

Hediyelik eşya- Oya İşleme Örneği

Alanda el sanatları atölyelerinde şehirler arası rahatlıkla taşınabilir boyutlarda çeşitli hediyelik eşya üretimi yapılacaktır. Ayrıca her türlü alışverişte ve özellikle büyük boy taşınması zor ürünlerde adrese kargo ile ürünleri gönderme hizmeti verilecektir.

iii. Pazarlama Stratejisi

Pazarlama stratejisi bir işletmenin ürün veya hizmetlerini potansiyel müşterilere ulaştırmak ve bu potansiyel müşterileri gerçek müşterilere dönüştürmek için izlenen bir yol haritasıdır.

Tarihi bedestende kurulması planlanan somut olmayan kültürel miras içerisinde yer alan el sanatları atölyeleri ve yöresel ürün satış noktaları kapsamında uygulanacak pazarlama stratejileri;

- Ulusal ölçekteki tur firmalarına tarihi bedesten alanıyla ilgili tanıtım yapılmalı,
- Alanın kültürel yapısı ve sanatsal ürünlerle ilgili tanıtıcı video çekilerek sosyal medya hesaplarına reklam verilmeli,
- Alanın video ve fotoğrafları çekilerek şehrin farklı noktalarındaki billboardlarda reklam verilmeli,
- Gelen ziyaretçilerin ürün yapımına eşlik ettiği videolar ve fotoğraflar ulusal basında ve sosyal medyada paylaşılarak alanın farkındalığının ortaya konulması,
- Alana ait sosyal medya hesapları (facebook, instagram, twitter vb.) açılmalı,
- Sosyal sorumluluk kapsamında somut olmayan kültürel mirasa sahip çıkılması kapsamında sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yapılmalı,
- Alanı ziyaret eden kişilerin somut olmayan kültürel mirasın yaşatılmasına ve kaybolmaya yüz tutan mesleklerin yaşamasına destek verdikleri vurgulanmalı

7. PROJE YERİ/UYGULAMA ALANI

i. Fiziksel ve Coğrafi Özellikler

- Coğrafi Yerleşim

Kahramanmaraş ili Türkiye'nin güneyinde, Akdeniz Bölgesi'nin Adana Bölümü'nde, 37° 11' ve 38° 36' kuzey paralelleri ile 36° 15' ve 37° 42' doğu meridyenleri arasında yer almaktadır. Kahramanmaraş, kuzeyden Sivas, kuzeydoğudan Malatya, doğudan Adıyaman, güneyden Gaziantep, batıdan Adana, Osmaniye ve kuzeybatıdan Kayseri illeri ile çevrilidir.

Kahramanmaraş 14.525 km² yüzölçümü ile alan büyüklüğü bakımından Türkiye'nin on ikinci ilidir. Topraklarının %59,7'si dağlarla, %24'ü plato ve yaylalarla %16,3'ü ovalarla kaplıdır. Deniz seviyesinden 568 m. yüksekte olup, ilin kuzey kesimleri oldukça dağlıktır. Yeryüzü şekilleri genellikle Güneydoğu Toroslar'ın uzantıları olan dağlardan ve bunlar arasında kalan çöküntü ovalardan oluşmuştur.²⁶

- İklim (yağış oranı, nem, sıcaklık, rüzgar vb.)

Kahramanmaraş ili, Akdeniz Bölgesi'nin Doğu Akdeniz Bölümü'nde yer almakla birlikte konum itibarı ile Akdeniz Bölgesi'nin Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu bölgelerine geçiş alanında bulunmaktadır. Bu nedenle Kahramanmaraş ilinde genel olarak Bozulmuş Akdeniz iklimi hâkimdir. İl merkezinin de yer aldığı Kahramanmaraş Ovası ve yakın çevresi Akdeniz iklim özelliklerine sahip iken, ilin kuzeyine doğru gidildikçe yükseltinin de artmasıyla beraber Göksun, Afşin, Elbistan ilçelerinde yaz ile kış arasında sıcaklığın fazla olduğu ve yağışların ilkbahar ayına kaydığı karasal iklim, doğudaki Pazarcık ilçesinde Güneydoğu Anadolu iklim özellikleri görülmektedir.

İlin güneyinde Akdeniz iklimi, kuzeyinde ise sert olmayan kara iklimi görülür. Yağış ortalaması 723 milimetredir. Toprağın karla örtülmesi genel olarak bir haftayı geçmez. Kışlar ılık ve yağışlı, yazlar sıcak ve kurak geçer. Kahramanmaraş, merkezde karlı gün sayısının az olması dolayısı ile yıl boyu turistleri ağırlamaya uygun bir şehirdir.²⁷

- Toprak ve Arazi Yapısı İle İlgili Bilgiler

Kahramanmaraş ilinde ana kaya, iklim, yeryüzü şekilleri ve zamana bağlı olarak farklı büyük toprak grupları oluşmuştur. Kahramanmaraş'ta daha çok kireçtaşı, kumtaşı ve metamorfik taşlar bulunmaktadır. Topraklar daha ziyade kahverengi, kolüviyal ve alüviyal toprak gruplarından meydana gelmektedir. Toprakların tekstür yapıları killi, siltlikilli ve kumlusiltli arasında değişmektedir.

- Bitki Örtüsü

Kahramanmaraş, Akdeniz ve İran-Turan Fitocoğrafya bölgelerinin geçiş kuşağında ve Anadolu Diyagonalı üzerinde yer alır. Buna karşılık Kahramanmaraş'ın bazı bölgelerinde Avrupa-Sibirya Fito Coğrafya bölgesine ait relik tarzda bitkileri de görebiliriz. Bitki örtüsünün ana iskeletini Akdeniz Fitocoğrafya bölgesine ait bitki türleri oluşturur. Fakat, ekolojik şartların belirlediği doğal bitki örtüsü beşeri tahribatlar sonucu tür, bileşim ve

²⁶ <https://kahramanmaras.bel.tr/kesfedin/kahramanmarasin-cografyasi>

²⁷ <http://www.cografya.gen.tr/tr/kahramanmaras/iklim.html>

yoğunluk bakımından değişime uğramıştır. Kahramanmaraş ilinde ekolojik ve antropojenik şartların belirlediği üç vejetasyon kuşağı gözlenir.²⁸

-Su Kaynakları

Kahramanmaraş ilinde Hacı Mustafa Çiftliği köyünde Kumaşır gölü, Nurhak ve Ahir dağları üzerindeki küçük krater gölleri dışında doğal göl bulunmamaktadır. Buna karşılık Kahramanmaraş ili baraj gölü bakımından zengindir. Ceyhan ırmağı ve kolları üzerinde yapılmış olan barajlar Kartalkaya (10,20 km²), Menzelet (42 km²), Sır (47,50 km²), Ayvalı (2,73 km²) ve Kılavuzlu (2,88 km²) Barajlarıdır.²⁹

-Diğer Doğal Kaynaklar

Afşin ve Elbistan A santrali 1355 MW Kurulu güce sahip olup, Türkiye'nin 8., Kahramanmaraş'ın ise 2. büyük enerji santralidir ve Türkiye'nin 2. büyük linyit santralidir. Afşin ve Elbistan B termik santrali ise 1440 MW Kurulu güce sahip ve Türkiye'nin 6., Kahramanmaraş'ın ise en büyük enerji santrali olması yanında Türkiye'nin en büyük linyit santrali olma özelliğine sahiptir.³⁰

İl alanında Kartalkaya Barajı (Aksu çayı üzerinde,sulama amaçlı ve taşkınların korunması amaçlı), Sır Barajı (Ceyhan nehri üzerinde, enerji üretim amaçlı), Ayvalı Barajı (Erkenez çayı üzerinde, içme ve sulama amaçlı) ve Kılavuzlu Barajı (Ceyhan nehri üzerinde,enerji üretimi amaçlı Menzelet Barajı (Ceyhan Nehri üzerinde, enerji üretim amaçlı) Berke Barajı (Ceyhan Nehri üzerinde, enerji üretim amaçlı) yer almaktadır.³¹

ii. Ekonomik ve Fiziksel Altyapı

Proje, Dulkadiroğlu İlçesi içerisinde bulunan Kahramanmaraş'ın Tarihi Kapalı çarşı ile Demirciler çarşısı arasında bulunan Kasap Hali'nin arka sokağında bulunan tarihi bedestende uygulanacaktır. Alan çevresinde Demirciler çarşısı, zabunoğlu konağı ve mutfak müzesi yer almaktadır.

İl merkezinde bulunan kapalı çarşının 16. yüzyılın sonlarında inşa edildiği sanılmaktadır. Kapalı Çarşı, Bedesten ile Bakırcılar Çarşısı arasına kuzey-güney doğrultusunda yerleştirilmiştir. Biri bedestene ait olmak üzere 8 giriş açıklığına sahiptir. Osmanlı kapalı çarşılarının en erken örneklerinden biri olup ortasındaki dua kubbesi ile dikkat çekmektedir. Günümüzde içeride 98, doğu ve güney cephelerde de 18 adet olmak üzere 116 dükkân mevcuttur. Kapalı Çarşı etrafında yer alan diğer tarihi çarşılarından olan Bakırcılar Çarşısı, Semerciler Çarşısı, Saraçlar Çarşısı, Belediye Çarşısı, Mazmanlar Çarşısı, Kazzazlar Çarşısı,

²⁸ Kahramanmaraş Hediyeelik Eşya Stratejik Eylem Planı, Dulkadiroğlu Belediyesi, Sayfa, 11

²⁹<https://kahramanmaras.bel.tr/kesfedin/kahramanmarasin-cografyasi>

³⁰ AKBAYIR, C., 2020, KSÜ Tarım ve Doğa Dergisi, Sayfa 1589

³¹ <https://kahramanmaras.csb.gov.tr/ilimiz-hakkinda-i-824>

Demirciler Çarşısı, Alacacılar Çarşısı ile birlikte geçmişten günümüze yörenin ticari hayatına şekil vererek günümüze kadar gelmiştir. Kapalı Çarşı'da kıyafetten ayakkabıya, kuyumculardan oymacılara, bıçakçılardan bakırcılara, ikramlıklardan hediyeliklere kadar hemen hemen her talebe cevap verebilen esnaflar, yoğun talebi karşılamaya çalışılmaktadır.³²

Tamamı birbiriyle bağlantılı olan çarşılar Kahramanmaraş kent merkezinde, Ulu Camii, Yeni Kent Meydanı ve Kıbrıs Meydanı arasındaki bölgede bulunmaktadır. Çarşılar araç trafiğine kapalıdır. Araçlarıyla gelecek olanlar Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılan 1500 araç kapasiteli, Tabzon Caddesine 150 m Kapalı Çarşı'ya 200 m uzaklıktaki Arasa Otoparkı'ndan faydalanabilmektedir. Ayrıca Atatürk Bulvarı, Ulu Cami civarındaki yol kenarı otoparklarına araçlarını bırakarak çarşıları gezebilirler.

Kahramanmaraş, Adana'ya 194 km, Hatay'a 178 km, Kilis'e 142 km, Osmaniye'ye 105 km, İskenderun'a 174 km ve Mersin'e 264 km mesafededir. Mersin-Adana-Gaziantep otoyoluna 40-50 km'lik duble yolla bağlanmaktadır. İlin karayolu ağı Türkiye karayolu ağı içerisinde % 1,5 oranında, TR63 Bölgesi karayolu ağı içerisinde %50'lik paya sahiptir. Kahramanmaraş'taki toplam 937 km'lik il ve devlet yolunun tamamı asfalt yoldur.³³

iii. Sosyal Altyapı

Ekonomik ve sosyal alanda ilerleme kavramı bünyesinde birçok unsuru barındırmakta olup, nitelikli insan gücü, güçlü kurumsal kapasite, çevreye duyarlılık ve bireysel refahın yükselmesi gibi alt değişkenleri içermektedir.

TÜİK verilerine göre Kahramanmaraş'ın 2019 yılı nüfusu 1.154.102 kişidir. Kahramanmaraş'ın 11 tane ilçesi olup TÜİK 2019 verilerine göre nüfusları Tablo 3'te verilmektedir. Buna göre en büyük ilçe 431.848'lik nüfusu ile Onikişubat İlçesi olup il nüfusunun %37,42'si burada yaşamaktadır. Onikişubat İlçesinin ardından 222.673'lik nüfusu ile Dulkadiroğlu İlçeleri gelmektedir.

SEGE çalışmalarında kullanılan göstergelerden birisi olan "Sosyal Güvenlik Kapsamındaki Aktif Çalışanların Nüfusa Oranı" yüzde olarak ifade edilmekte olup, değerinin yüksek olması ilde kayıtlı istihdamın yaygın olduğunu göstermektedir. Endekse ve sıralamaya olumlu katkı sağlamaktadır. Sosyal Güvenlik Kurumu verilerine göre Kahramanmaraş'ta 2019 yılında 238.175 kişi sosyal güvenlik kapsamında aktif çalışmıştır. Bunun toplam nüfusa oranı da %20,64 olarak hesaplanmaktadır.

Kahramanmaraş'ta 2019 yılında 16.281 iş yerinde toplam 144.710 sigortalı çalışan olduğu görülmektedir. Bu noktada 34.991 sigortalı ile en yüksek çalışan "Tekstil Ürünleri İmalatı" sektöründe yer aldığı dikkat çekmektedir.

³² <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/kahramanmaras/gezilecekyer/kapali-carsi183508>

³³ Kahramanmaraş-Potansiyel-Yatırım-Konuları-Arastırması

Kahramanmaraş turizm değerleri incelendiğinde tarihi, kültürel, gastronomi, doğal güzellikleri, yayları, dini ve sağlık kültürü açısından birçok değeri bulunmaktadır. Son zamanlarda artan yatırımlar ve devlet teşvikleri ile Kahramanmaraş'ın bölgenin marka turizm şehri olması için adımlar atılmaktadır.

Kültürel değerleri incelendiğinde eski yapılar, Germenicia Mozaikleri, doğal kaplıcaları, su kaynakları, baraj gölleri, mesire alanları, dini ve sağlık turizmleri ile ön plana çıkmaktadır. Daha detaylı analizlere 4.i. bölümünde yer verilmiştir.

iv. Kurumsal Yapılar

Kahramanmaraş ili Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı bölgesinde olup, Ajans “bölge içi ve bölgeler arası gelişmişlik farkını azaltmaya katkı sağlayan, bölgesel ve ulusal paydaşların hedeflerine ulaşmasında destek veren, kurumsal kapasite geliştirmeyi ön planda tutan ve bölgesinde kalkınma süreçlerine liderlik eden bir kuruluş” tur.

Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası; bölgenin ekonomik ve sosyal kalkınmasına katkı sağlama amacı ile üyeleri ve sivil toplum örgütleri ile İl ekonomisinin geliştirilmesi için faaliyetlerde bulunan, Kahramanmaraş'ın bölgesel ulusal arenada tanıtımını yapan, yatırımlar için altyapı çalışmalarını yürüten kuruluştur.

Kahramanmaraş Sütçü İmam üniversitesi bünyesinde 2019 yılı itibariyle; 11 fakülte, 4 yüksekokul, 3 enstitü, 8 meslek yüksekokulu, rektörlüğe bağlı 5 bölüm, 21 uygulama ve araştırma merkezi ile 1 sağlık uygulama ve araştırma hastanesi bulundurarak ilgili bölümlerinde tarım ekonomisiyle ilgili birçok araştırma yapılmaktadır.

Üniversite kampüsünde yer alan Teknopark girişimcilere Ar-Ge hizmetleri sunmak, üniversite-sanayi işbirliğini geliştirmek, kobilerin yüksek teknolojilere yönelmesini sağlamak, bölge sektör odaklı projeler geliştirme amaçlı kurulmuştur.

Kahramanmaraş Esnaf Odaları Birliği; 1952 yılında Şoför esnafının müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, dağınık olan taksici, nakliyeciler ve minibüsçü esnafını etrafında toplayarak birbirleriyle ilişkilerini ve dayanışmasını sağlamak amacıyla kurulmuştur. Tüm bakanlıkların Kahramanmaraş ilinde İl Müdürlükleri bulunmaktadır.

v. Çevresel Etkilerin Ön-değerlendirmesi

Tarihi bedestende Kahramanmaraş'a özgü sim sırma işleme, keçe işleme, demir (bıçak) işleme, ahşap işleme, bakır işleme, semer yapımı, oya işleme ve kalay yapımı gibi yöresel el sanatları atölyeleri ve yöresel ürünlerin üretimine yıl boyunca aralıksız olarak devam edilecektir.

Alanda fabrikasyon üretiminin olmayışı, üretimlerin tamamının atölyelerde gerçekleştirilmesinden dolayı ciddi bir atık söz konusu olmayacaktır. Fakat üretimden

kaynaklanan ip atıkları, ahşap atıkları belediyeye geri dönüşüm için verilecektir. Kalay yapımında suyun kullanılmasıyla çıkan çok cüzi miktarda maden atığı ise alanda hali hazırda bulunan şebekeye dökülecektir. Aynı zamanda alana gelecek ziyaretçilerden kaynaklanan çöp ve kâğıt atıkları, alanda görevli temizlik personelleri tarafından belediyenin geri dönüşümüne verilecektir.

vi. Alternatifler, Yer Seçimi ve Arazi Maliyeti

İl merkezinde bulunan kapalı çarşının 16. yüzyılın sonlarında inşa edildiği sanılmaktadır. Kapalı çarşı, bedesten ile bakırcılar çarşısı arasına kuzey-güney doğrultusunda yerleştirilmiştir. Biri bedestene ait olmak üzere 8 giriş açıklığına sahiptir. Osmanlı kapalı çarşılarının en erken örneklerinden biri olup ortasındaki dua kubbesi ile dikkat çekmektedir. Çarşı koridor çevresinde sıralanmış dükkanlardan meydana gelmiş, üzeri yuvarlak bir tonozla örtülüdür. Aydınlatma da üstteki tonozlara açılan pencerelerden sağlanmıştır. Osmanlı Dönemi kapalı çarşılarının en erken örneklerinden birisidir. Günümüzde içeride 98, doğu ve güney cephelerde de 18 adet olmak üzere 116 dükkân mevcuttur.³⁴

Tarihi Kapalı Çarşı

Tarihi Kapalı Çarşı

³⁴ <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/kahramanmaras/gezilecekyer/kapali-carsi183508>

Kahramanmaraş; Kapalı Çarşı, Saraçhane, Bakırcılar, Semerciler, Mazmanlar, Kazzazlar, Demirciler Çarşısı ve bu çarşılar etrafında toplanmış geleneksel el sanatları alanında hizmet veren çok sayıda atölye ve dükkânla Türkiye'de geleneksel el sanatlarının en yoğun şekilde icra edildiği merkezlerden biri konumundadır. Sim sırma işlemeciliği, bakırcılık, köşkerlik, keçecilik, külekçilik, ahşap oymacılığı, saraçlık, semercilik, bıçakçılık, kuyumculuk, demircilik, gibi geleneksel el sanatlarının birçok çeşidinin doğal ortamında sergilendiği, temelleri Dulkadiroğulları dönemine dayanan tarihî çarşılar hâlâ ayakta olmakla birlikte ekonomik açıdan canlılığını korumaktadır.

Kapalı Çarşı Restorasyon Projesi Vaziyet Planı

2014 yılında Kahramanmaraş belediyesi tarafından çatı ve dükkanların dış cephesine yapılan restorasyon çalışması tamamlanmıştır. Dulkadiroğlu Belediyesi tarafından tarihi bedesten de uygulanacak olan projede de dükkanların dış cephesi ve çatı restorasyonu yapılması planlanmaktadır.

Kapalı Çarşı

Kapalı çarşı ve projenin uygulanacağı tarihi bedesten çevresinde yer alan tarihi yerler;

Merkez Ulu Cami; Tarihi kapalı çarşının batı yönünde girişinde yer alan tarihi Merkez Ulu Cami, Dulkadiroğulları'ndan Süleyman oğlu Alâüddevle Bey tarafından 1496 yılında yaptırılmıştır.

Ulu Camii

Taş Medrese; Tarihi ulu cami meydanında yer alan taş medrese, 14. yüzyılda Alaüddevle Bey'in kızının adına yapıldığı öne sürülen yapı yazıtsızdır. Medrese odaları dikdörtgen planlı, tonoz örtülüdür. Taş medresenin mescit ve türbe kısımları vardır.

İklime Hatun Mescidi ve Türbesi; Kapalı Çarşı yakınlarında bulunan İklime Hatun Mescidi Alaüddevle'nin kızı İklime Hatun adına 1547'de yaptırılmıştır.

Taşhan; Kapalı Çarşı'ya bitişiktir. Dulkadiroğulları döneminde yapıldığı öne sürülen moloz taştan, kare avlu çevresinde iki katlı bir yapıdır. Girişin karşısındaki çapraz tonozlu mekân, sivri kemerlerle avluya açılır. Kuzeydoğuda, hanın ambarı olduğu düşünülen tonozlu uzun bölüm vardır.

Katiphani; Kahramanmaraş kent merkezinde, Ulu Cami'nin güneyindedir. 18. yüzyılda yapıldığı sanılmaktadır. Belediye, Bakırcılar ve Demirciler çarşılarının yer aldığı Çarşıbaşı kesimindedir. Yapının iki kapısından biri, bu çarşılarla açılmaktadır. Kapıdan hole, buradan da üç yanı ahşap revaklı kare avluya geçilmektedir.

İklime Hatun Mescidi; Kurtuluş Mahallesinde kapalı çarşı yakınında yer alır. Alaüddevle Bey'in kızı İklime Hatun adına 1549'da yapılmıştır.

Hatuniye Camii; Kurtuluş Mahallesi'ndedir. Yavuz Sultan Selim'in büyükannesi, Alaüddevle'nin eşi Şemsi Sultan (15. yüzyıl) adına yaptırılmıştır. Avlu giriş kapısı üstünde 19. yüzyıl başlarından onarım yazıtı vardır.

Yum Baba Türbesi; Maraş Tarihi Çarşıları'nın tam merkezindeki saatçiler pasajında Yum Baba Türbesi bulunmaktadır. Alaüddevle Bozkurt Bey tarafından 15. yüzyılın sonlarında inşa ettirilmiştir.

Zabunoğlu Konağı; Kent merkezinde, tarihi kapalı çarşının hemen yanı başında bulunan konak, 2013 yılında restorasyonu başlatılarak tarihi ve mimari dokusuna uygun bir şekilde

restore edilerek girişimci kadınların el sanatları ve yöresel ürünlerin satış ve tanıtımının yapılması amaçlanmıştır.

Mutfak Müzesi: Mutfak Müzesi, Maraş mutfağının geleneksel lezzetlerinin gelecek nesillere aktarılması amacıyla atölye çalışmalarına ev sahipliği yapmaktadır. Dulkadiroğlu Belediyesi tarafından ücretsiz olarak ziyarete açılan müzede unutulmaya yüz tutan lezzetlerin tarif ve tatları gelen ziyaretçilere sergilenmektedir.

Demirciler Çarşısı;Kahramanmaraş'ın tarihten bu yana ticari hayatın merkezi olan Tarihi kapalı çarşının güney ucundan başlayıp doğuya doğru uzanan yaklaşık 250 m² uzunluğunda karşılıklı yaklaşık 91 iş yerinin bulunduğu tarihi caddedir.

Tüfekçi Hamamı; Sarayaltı Mahallesi'nde, Demirciler Çarşısındadır. Kitabesi yoktur. Soyunmalık, iki soğukluk ve sıcaklıktan oluşmaktadır.

Proje, Dulkadiroğlu İlçesi içerisinde bulunan Kahramanmaraş'ın Tarihi Kapalı çarşı ile Demirciler çarşısı arasında bulunan Kasap Halinin arka sokağında yer alan tarihi bedestende yaklaşık 300 m² alanda yer alacaktır. Alanda 8 adet atölye, 1 adet tatlı dondurma ve 1 adet yöresel sıcak yemek yeme alanı, 2 hediyelik eşya satış alanı ve 1 adet seyir yer alacaktır. Kapalı Çarşıyla aynı zamanda inşa edildiği düşünülen alanın, bölgenin tarihi dokusu ile özdeşleştirilmiş bir mimari şekilde inşa ederek bölgeye yeni bir turizm alanı kazandırılacaktır.

Proje Alanı Tarihi Bedesten

Tarihi bedestende 12 dükkan, şu anda kamulaştırma sürecinde olup yakın zamanda Dulkadiroğlu Belediyesi kullanımına hazır hale gelmesi beklenmektedir.

8. TEKNİK ANALİZ VE TASARIM

i.Kapasite Analizi ve Seçimi

Her mesleğin ortaya çıkışı insani ve beşeri ihtiyaçlara göre şekillenmektedir. İlk çağlarda gerçekleştirilen meslekler ile günümüz uzay ve dijital çağında gerçekleştirilen meslekler farklılıklar göstermektedir. Birçok eski meslek anlamını ve yerini kaybetmekte onun yerine teknik imkanların sıklıkla kullanıldığı meslekler ortaya çıkmaktadır.

Günümüzde önemini kaybetmiş veya yok olmaya yüz tutmuş meslekler, yoğurtçu, zerzevatçı, eskici, nayloncu, demirci, terzi, iplikçi, tuhafiyeciler, kalaycı gibi mesleklerdir. Bunlar artık

endüstriyel olan ve insanlara daha ucuz ve kolay bir şekilde ulaştırılan ürünleri sağlamaktadır.³⁵

Günümüzde yaşanan bilimsel ve teknolojik ilerlemeler ve değişen iletişim biçimleri kültürel mirasın da yeni biçimler kazanarak dönüşüme uğramasına ya da kültürel mirasın bazı unsurlarının zamanla unutulup kaybolmasına yol açmaktadır. Küreselleşmenin getirdiği bu hızlı dönüşüm karşısında toplumsal yapı da değişmeye başlamış ve yüzyıllardır süregelen ve somut olmayan kültürel mirası oluşturan bazı adet ve geleneklerin geri planda kalmasına neden olmuştur.

Somut olmayan kültürel mirasın sekteye uğramasının iki önemli aktörü: Aktarıcılar ve aktarılanlardır. Aktarılanlar, özellikle ‘genç kuşak’ ve ‘yeni nesil’ olarak ifade edilen kesimin ilgisizliği aktarıcılar tarafından en çok şikâyet edilen konulardan biridir. Bu durum usta-çırak ilişkisi içerisinde aktarılan el sanatlarında da görülen bir durumdur. Ancak aktaranların yani ‘ustaların’ bir başka deyişle ‘gelenek taşıyıcılarının’ da aktardıkları bilginin işlevselliğini kaybetmesi ve yakın gelecekte ihtiyaç duyulmayacağı düşüncesinden hareketle geleneksel bilgileri aktarmakta gönüllü olmadıkları durumlar da söz konusu olmaktadır.³⁶

Somut olmayan kültürel mirasın sekteye uğramasının iki önemli aktörü: Aktarıcılar ve aktarılanlardır. Aktarılanlar, özellikle ‘genç kuşak’ ve ‘yeni nesil’ olarak ifade edilen kesimin ilgisizliği aktarıcılar tarafından en çok şikâyet edilen konulardan biridir. Bu durum usta-çırak ilişkisi içerisinde aktarılan el sanatlarında da görülen bir durumdur. Ancak aktaranların yani ‘ustaların’ bir başka deyişle ‘gelenek taşıyıcılarının’ da aktardıkları bilginin işlevselliğini kaybetmesi ve yakın gelecekte ihtiyaç duyulmayacağı düşüncesinden hareketle geleneksel bilgileri aktarmakta gönüllü olmadıkları durumlar da söz konusu olmaktadır.

El sanatları ürünleri, ait olduğu yerin veya üretildiği yörenin tanıtılmasında ve bu yörenin turistler için cazip hale gelmesinde, ayrıca, o yörenin ticari ve ekonomik hayatına canlılık getirerek önemli bir işlev üstlenirler. Günümüz turizminde, tarih, doğal zenginlik ve güzellikler, kültürel değerler ve sanatsal ürünler bir bütün olarak değerlendirilmeli ve insanların hizmetine sunulmalıdır. Burada amaçla, hizmet sunumunun yanında, ekonomik girdi sağlamak, kültürel değerlerin ve ülkenin tanıtılmasına da katkıda bulunmaktadır.

Bütün insanlığın ortak mirası olarak kabul edilen evrensel değerlere sahip kültürel ve doğal varlıkları dünyaya tanıtmak, toplumda söz konusu evrensel mirasa sahip çıkacak bilinci oluşturmak ve çeşitli sebeplerle bozulan, yok olan kültürel ve doğal değerlerin yaşatılması için gerekli işbirliğini sağlamak amacıyla UNESCO’nun 17 Ekim – 21 Kasım 1972 tarihleri arasında Paris’te toplanan 17. Genel Konferansı kapsamında, 16 Kasım 1972 tarihinde “Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşme” kabul edilmiştir.

³⁵ <https://www.egitimsistem.com>

³⁶ Özberk,Ö, Çevik S, Somut Olmayan Kültürel Mirasın Taşıyıcısı Olarak Geleneksel El Sanatları: Gönen İlçesinin Yaşayan Mirası, 2018

Bu sözleşme, imza sahibi ülkelere çok ciddi bir takım görev ve sorumluluklar da yüklemiştir. Daha açık bir ifadeyle, bu sözleşme çerçevesinde taraf ülkeler öncelikle, somut olmayan kültürel mirasın sürdürülebilirliğini güvence altına almak, belgelendirmek, güncellemek, güçlendirmek ve nesilden nesile aktarılmasını sağlamak ile sorumlu tutulmuştur.

2019 yılı itibarıyla Dünya genelinde UNESCO Dünya Miras Listesi'ne kayıtlı 1121 kültürel ve doğal varlık bulunmaktadır olup bunların 869 tanesi kültürel, 213 tanesi doğal, 39 tanesi ise karma (kültürel/doğal) varlıktır. Her yıl gerçekleşen Dünya Miras Komitesi toplantıları ile bu sayı artmaktadır.

Türkiye, UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Listelerine kaydettirdiğimiz 18 unsur ile 178 ülke içinde en çok kültürel değer kaydettiren ilk 5 ülke arasında yer almaktadır.

Ülkemizin, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün sorumluluğu altında yürüttüğü çalışmalar neticesinde bugüne kadar UNESCO Dünya Miras Listesi'ne 18 adet varlığımızın alınması sağlanmıştır. Bu varlıklardan;

1. Meddahlık Geleneği (2008)
2. Mevlevi Sema Törenleri (2008)
3. Âşıklık Geleneği (2009)
4. Karagöz (2009)
5. Nevruz (Azerbaycan, Hindistan, İran, Kırgızistan, Özbekistan ve Pakistan ile ortak dosya (2009) (2016 yılında dosya Afganistan, Azerbaycan, Hindistan, Irak, İran, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Pakistan, Tacikistan ve Türkmenistan katılımı ile genişletilmiştir)
6. Geleneksel Sohbet Toplantıları (Yaren, Barana, Sıra Geceleri ve diğer, 2010)
7. Alevi-Bektaşî Ritüeli Semah (2010)
8. Kırkpınar Yağlı Güreş Festivali (2010)
9. Geleneksel Tören Keşkeği (2011)
10. Mesir Macunu Festivali (2012)
11. Türk Kahvesi ve Geleneği (2013)
12. Ebru: Türk Kâğıt Süsleme Sanatı (2014)
13. İnce Ekmek Yapımı ve Paylaşımı Geleneği: Lavaş, Katırma, Jupka, Yufka (Azerbaycan, İran, Kazakistan, Kırgızistan ve Türkiye ile ortak dosya) (2016)
14. Geleneksel Çini Sanatı (2016)
15. Bahar Bayramı Hıdırellez (Makedonya ile ortak dosya) (2017)
16. Dede Korkut-Korkut Ata Mirası: Kültürü, Efsaneleri ve Müziği (Azerbaycan ve Kazakistan ile Ortak Dosya, 2018)
17. Geleneksel Türk Okçuluğu (2019)

Acil Koruma Gerektiren Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi

18. Işık Dili (2017)³⁷

Geleneksel Türk el sanatları olarak da ifade edilebilen kültürel ve sanatsal değeri bulunan tarihi mesleklerden birçoğu, çeşitli nedenlerle kaybolmuş, çok azı ise büyük fedakârlıklarla halen sürdürülmeye çalışılmaktadır. Son yarım yüz yılda, usta-çırak ilişkisi çerçevesinde yürütülen bu meslek türlerinin adeta yok olma riski ile karşı karşıya kalmasının birçok sebebi

³⁷ <https://www.unesco.org.tr/Pages/126/123/UNESCO-%C4%B0nsanl%C4%B1%C4%9F%C4%B1n-Somut-Olmayan-K%C3%BClt%C3%BCrel-Miras%C4%B1-Temsil%C3%AE-Listesi>

bulunmakla birlikte, başlıca sebepler arasında dünyadaki bilimsel/teknolojik gelişmeler ile köyden kente göçün artması sayılabilir. Bununla birlikte, nüfus artışı sonucu insanların artan gereksinimlerinin karşılanmasında seri üretim ürünlerin yaygınlaşması ve moda kavramının tüm dünyadaki tüketicileri maddi ve manevi etki altına alması da, geleneksel mesleklerin ve yöresel ürünlerin üretim ve tüketimini olumsuz etkilemiştir.

Günümüz Türkiye'sinde kültürel ve sanatsal değeri olan tarihî öneme sahip birçok meslek kolu, dönüşüme uğramış yaşam tarzları ve değer yargıları nedeniyle, adeta yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştır. Kültürel yozlaşma ya da benlik kaybı Türk toplumunu derinden etkilemiş, zarif el işçiliği ihmal edilirken, ruhsuz ve soğuk seri üretim mamuller değer görmeye başlamıştır. Bu durum karşısında, geleneksel ve yöresel yetenekler anlamını yitirmiş ya da körelmiş, mesleklerin devamını sağlayabilecek işgücü potansiyeli son derece azalmıştır. Geleneksel Türk el sanatları ürünlerini, dolayısıyla Türk kültür mirasını yeni nesillere aktarabilecek yeni ustaların yetişmemesi, duvar kilimi dokumacılığı (zilahi), kil ve topraktan yapılan küp (cerencilik), semercilik, keçencilik, çakı ve bıçak yapımı, üzerlik tohumundan nazarlık yapımı, keçi postundan namaz seccadesi yapımı, kökboyalı şal yapımı, keçi kılından kilim dokuma (palaz dokumacılığı), saman çuvalı dokumacılığı (haral), çarpana dokumacılığı, oya örücülüğü, vb. birçok geleneksel Türk el sanatının ve tarihi mesleğin ortadan kalkmasına neden olmuştur.³⁸

Kahramanmaraş'ın el sanatları, geniş ve derin tarihi sebebiyle büyük zenginliğe sahiptir. Aradan geçen binlerce yıla rağmen bugün de çeşitli alanlarda birbirinden güzel eserler veren Kahramanmaraş'lı ustaların büyük emek ve sabırla sürdürdükleri el sanatları Türk el sanatlarının binlerce yıllık sürekliliğini de gözler önüne sermektedir. İşte bütün bu çarpıcı özelliklerden dolayı Kahramanmaraş'ın Türk el sanatları tarihinde önemli bir yeri vardır.³⁹

Kahramanmaraş el sanatları aşağıda belirtilmiştir;

- ✓ Abacılık
- ✓ Bakırcılık
- ✓ Bıçakçılık
- ✓ Demircilik
- ✓ Keçencilik
- ✓ Kordon İşlemeciliği
- ✓ Köşkerlik
- ✓ Kuyumculuk
- ✓ Oyacılık
- ✓ Oymacılık
- ✓ Saraçlık
- ✓ Semercilik
- ✓ Sim Sırma İşlemeciliği
- ✓ Taş İşlemeciliği

³⁸ Altıntaş K., Kaybolmaya Yüz Tutmuş Geleneksel Türk El Sanatkârlarının Karşı Karşıya Bulunduğu Ticari Sorunların Analizi, Sayfa 158

³⁹ www.k-maras.com

Ortak geçmişimiz ve kültürümüz sebebiyle bazı el sanatlarımız birden çok yöreye ait olabilmektedir, fakat bu el sanatları bölgeden bölgeye farklılık göstermektedir.⁴⁰

ii. Alternatif Teknolojilerin Analizi ve Teknoloji Seçimi

Turizm sektöründe önemi her geçen gün artan destinasyonların pazarlanması, günümüze kadar geleneksel yollarla gerçekleştirilmiştir. Birbirine çok benzeyen destinasyonlar, turistlere benzer çekicilikler üzerinden sunulmaktadır. Geleneksel destinasyon pazarlaması çabaları, sahip olunan envanterin ziyaretçilerin beğenisine sunulmasından ileriye gidememektedir. Ziyaretçiler de bu çekicilikleri genellikle izleme, fotoğrafını çekme gibi pasif, objeyle bütünleşmeyen bir şekilde değerlendirme yoluna gitmektedirler. Deneyimsel pazarlama ile, literatürde yer alan bilgilerden yararlanılarak; ziyaretçileri pasif pozisyonundan çıkartamayan destinasyon pazarlaması uygulamaları yerine, ziyaretçileri aktif hale getiren, onların üzerinde unutulmaz anılar bırakan deneyimsel pazarlama uygulamaları ile yeni bir destinasyon pazarlaması anlayışı önerisinin sunulması amaçlanmıştır. Destinasyon pazarlamasında turistlere farklı deneyimler yaşatmak, destinasyonun tekrar ziyaretini gerçekleştirmek için önemli bir adım olacaktır.⁴¹

Deneyimsel turizm; turistleri, ürünleri sadece ihtiyaçlarını karşılamak ve fonksiyonlarından faydalanmak için satın alan değil, aynı zamanda zevkli deneyimlere ulaşmakla ilgilenen, rasyonel olduğu kadar duygusal olarak da bağ kurulması olarak ifade edilebilir. Tüketicilerin duygusal yönünü ön plana çıkaran deneyimsel turizm, etkin kullanıldığında turizm stratejileri içerisinde üreticiler ve tüketicilerin karşılıklı bağ kurarak kültür ve gelenek görenekleri tanıtmaya aracı haline gelecektir.

Deneyimsel pazarlamanın temel bileşeni deneyimdir ve tüketiciler için özel alanlar, farklı atmosferler, yeni yerleşim düzenleri gibi farklı uyarıcılar yaratarak, tüketicilerin bu uyarılara karşılık vermelerini, aktif katılımlı satın alma davranışında bulunmalarını ve deneyim elde etmeleri sonucunda zevk, eğlence gibi farklı duygular, farklı anlayışlar kazanmalarını amaç edinmiştir.⁴²

Deneyimsel turizmde asıl amaç, diğer geleneksel turizm stratejilerinden farklı olarak ürün ve fayda odaklı reklamcılıktan ziyade müşteri ile ürün arasında duygusal bir bağ oluşturabilmeyi de sağlamaktır.

Deneyimsel turizmde asıl amaç, diğer geleneksel turizm stratejilerinden farklı olarak ürün ve fayda odaklı reklamcılıktan ziyade müşteri ile ürün arasında duygusal bir bağ oluşturabilmeyi

⁴⁰ Akdeniz'in Altın Kenti Kahramanmaraş. Kahramanmaraş İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayını, 29

⁴¹ Çelik S, Gökçe F, Destinasyon Pazarlamasında Deneyimsel Pazarlama Uygulamalarının Kullanımına İlişkin Kavramsal Bir Çalışma, Sayfa 30, 2016

⁴² Ekici N, Deneyimsel Pazarlama Ve Seyahat Deneyimi : Türk Havayolları Örneği, 2012 , Sayfa 13

de sağlamaktır. Bu amaç doğrultusunda turistlere gittiği destinasyonlarda farklı bir deneyim yaşatmak, onları tekrar destinasyona çekmek ve çevrelerindeki diğer potansiyel turistlere olumlu yönde tanıtımını yapması konusunda etkili bir yol olarak ifade edilebilir.

Deneyimsel turizmin bazı örnekleri aşağıdaki verilmektedir:

1-İtalya – Roma’da Pizza Şefi Olunması

Deneyimsel Turizm- Pizza Örneği

Pizzanın ana vatanı İtalya olarak bilinmektedir. İtalyaya seyahat sırasında hazır pizzayı yemek yerine restoran önlerindeki atölyelerde pizza yapımına eşlik edilmesi turistlerin zevkli vakit geçirmelerini sağlamaktadır.

2-Kapadokya’da Çömlek Yapımına Eşlik Etmek

Antik dönemde adı 'Venessa' olan Avanos İlçesi'nde çok sayıda çanak çömlek atölyesi bulunmaktadır. Hititler'den süre gelen seramik yapım geleneğini ilçede 50'ye yakın usta geleneksel yöntemlerle, ayakla çevirdikleri tezgahlarda, Kızılırmak'ın getirdiği kırmızı toprak ve milden elde edilen çamura şekil vermektedir. Tas veya kaya oyma tezgahlarda Avanoslu seramik sanatçıların elinden şekil alan Kızılırmak çamurunu yerli ve yabancı turistler hayranlıkla izleyip, fotoğraf makinaları ve kameraları ile görüntüleyebilmekle beraber istedikleri takdirde kendileri yapımına eşlik edebilmektedir.

Deneyimsel Turizm- Çömlek Yapımı Örneği

3-Kütahyada Çinicilik Yapımına Eşlik Edilmesi

Geleneksel Türk Sanatlarının en önemlilerinden biri olan Çini, genellikle mimari eserlerin, cami, köşk, saray, çeşme, türbe vb. yapıların iç ve dış süslemelerinde kullanılmış bir seramik ürünüdür. Aynı zamanda çiniler tabak, kase, vazo, sürahi, bardak, kupa vb. seramik ürünlerinden oluşmaktadır.⁴³ Çini yapımına yerli ve yabancı turistler hayranlıkla izleyip, fotoğraf makinaları ve kameraları ile görüntüleyebilmekle beraber istedikleri takdirde kendileri yapımına eşlik edebilmektedir.

Deneyimsel Turizm- Çini Yapımı Örneği

Aynı zamanda çinicilik sanatı 2016 yılında Türkiye, UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Deneyimsel turizm, insanların gezip görülen bölgelerin tarihine, kültürüne, coğrafyasına dahil olmasına olanak sağlayan yükselen bir trenddir. Bu anlamda tarihi bedesten de Kahramanmaraş'a özgü Sim sırma işleme, Keçe işleme, Demir (bıçak) işleme, Ahşap işleme, Bakır işleme, Semer işleme, Oya işleme ve Kalay yapma gibi yöresel el sanatları atölyeleri ve yöresel ürünlerin üretimine ilişkin atölyeler, yöresel yiyeceklerin yeneceği alan ve hediyelik eşya satış alanı kurulacaktır. Gelen ziyaretçilerin atölyelerde yapılan ürünlerin yapımını seyredebileceği ortamın oluşturulması, istedikleri takdirde yapımına kendilerinin de eşlik etmesi ve beğendikleri ürünlerin alımını sağlayacak tezgahların kurulması şeklinde dizayn edilecektir.

Bakırın kolay işlenebilme özelliğinden dolayı alana gelen ziyaretçiler bakırın işleme esnasında ustaya kolaylıkla eşlik edebileceklerdir. Alanda bakır işleme atölyesinde ziyaretçiler almak istediği ürün üzerinde kendilerine özgü motifler çizerek, yazılar yazarak ürün ile aralarında duygusal bir bağ kurabileceklerdir.

⁴³ <https://tkhv.org.tr/sanat-atolyeleri/cini/>

Bakırcılık- Bakır İşleme

Alanda yapımı gerçekleştirilecek olan Keçe atölyesinde yapıma keçeler hazır bulundurulacaktır. Gelen ziyaretçiler almak istedikleri ürün üzerinde keçeleri boyama ve işleme gibi küçük dokunuşlar yaparak ürün ile aralarında bir bağ kurmaları sağlanacaktır. Böylelikle kültürel değerlerimizi yaşayarak ve tanıyarak keyifli dakikalar geçireceklerdir.

Keçecilik- Keçe Yapımı

Ahşap, kesici aletler sayesinde kolay işlenebilme özelliğinden dolayı alana gelen ziyaretçiler ahşabı oyma işlemi esnasında ustaya kolaylıkla eşlik edebileceklerdir. Alanda ahşap oyma atölyesinde ziyaretçiler almak istediği ürün üzerinde kendilerine özgü motifler çizerek, yazılar yazarak ürün ile aralarında duygusal bir bağ kurabileceklerdir.

Oymacılık- Ahşap Oyma İşi

Bıçak yapma sanatında, bıçakların üzerine çekiç yardımı ile çeşitli motifler ve yazılar yazılabilmektedir. Alana gelerek bıçak atölyesini ziyaret eden turistler almak istedikleri bıçak üzerine çekiç yardımı ile kolaylıkla istedikleri motifi çizecek ve isimlerini yazabileceklerdir.

Bıçak İşleme

Sim Sırma işi, kumaş üzerine renkli parlak ipliklerle işlenen bir nakıştır. Alana gelen ziyaretçiler sim sırma atölyelerinde almak istedikleri modeller üzerine istedikleri renkte iplerle motif yaparak kendilerine özgü bir ürün çıkarma fırsatı bulacaklardır.

Sim Sırma İşi

Yük taşımak amacıyla eşek, katır, beygir gibi binek hayvanlarının sırtına yerleştirilen ağaç iskeleti yastığa semer denilmektedir. Aynı zamanda minyatürleri yapılarak hediyelik eşya ve anahtarlık olarak da yapımı gerçekleştirilmektedir. Alanda kurulacak olan semer atölyesinde özellikle hediyelik eşya olarak satın alınmak istenen ürün üzerine gelen ziyaretçiler, motif çizerek ve isim yazarak ürüne kendi benliklerini kazandırma fırsatı bulacaklardır.

Semercilik

Yemeni, üstü deri, tabanı köseleden dikilen, çok sıhhatli, ökçeli, üstü açık, hafif kaba bir ayakkabı çeşididir. Alana gelen ziyaretçiler yemeni atölyelerinde almak istedikleri modeller üzürüne istedikleri renkte iplerle motif yaparak kendilerine özgü bir ayakkabı çıkarma fırsatı bulacaklardır.

Yemenicilik

Oya; yemenilerin, kreplerin, mendillerin etrafına, giysilerin önlerine, yaka ve kollarına, paçalarına renkli ipek veya pamuk ipliğinden süsleme amacıyla yapılan, çoğu zaman üç boyutlu, ince bir dantel örme türüdür. Alana gelen ziyaretçilerin oya atölyelerinde almak istedikleri modeli ip, tıg ve iğne gibi aletlerle kendileri yapmaya çalışarak keyifli dakikalar geçirmeleri sağlanacaktır.

Oya İşleme

iii.Seçilen Teknolojinin Çevresel Etkileri, Koruma Önlemleri ve Maliyeti

Alanda fabrikasyon üretiminin olmayışı, üretimlerin tamamının atölyelerde gerçekleştirilmesinden dolayı ciddi bir atık söz konusu olmayacaktır. Fakat üretimden kaynaklanan ip atıkları, ahşap atıkları belediyeye geri dönüşüm için verilecektir. Kalay yapımında suyun kullanılmasıyla çıkan çok cüzi miktarda maden atığı ise alanda hali hazırda bulunan şebekeye dökülecektir. Aynı zamanda alana gelecek ziyaretçilerden kaynaklanan çöp ve kâğıt atıkları alanda görevli temizlik personelleri tarafından geri belediyenin geri dönüşümüne verilecektir.

iv.Teknik Tasarım

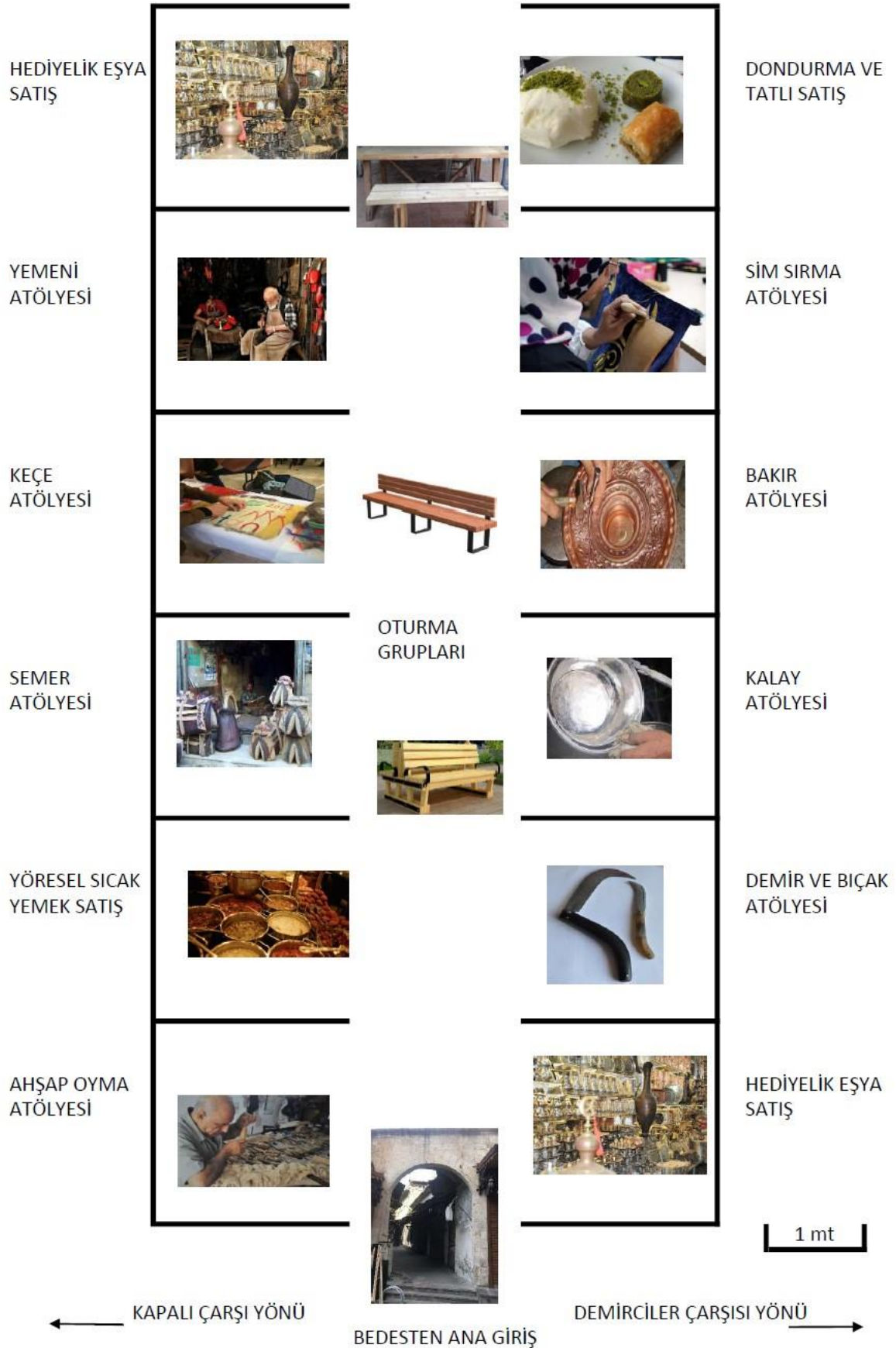
Proje, Dulkadiroğlu İlçesi içerisinde bulunan Kahramanmaraş'ın Tarihi Kapalı çarşı ile Demirciler çarşısı arasında yer alan Kasap Hali'nin arka sokağında bulunan tarihi bedestende uygulanacaktır. Tarihi bedestende Kahramanmaraş'a özgü Sim sırma işleme, Keçe işleme, Demir (bıçak) işleme, Ahşap işleme, Bakır işleme, Semer işleme, Oya işleme ve Kalay yapma gibi yöresel el sanatları atölyeleri ve yöresel ürünlerin üretimine ilişkin atölyeler, yöresel yiyeceklerin yeneceği alan ve hediyelik eşya satış alanı kurulacaktır.

Gelen ziyaretçiler için; tarihi bedestende, aşağıda verilen bedesten yerleşim planında gösterildiği gibi orta koridorlarda ahşap banklar yapılarak atölyelerde yapılan ürünlerin yapımını ücret ödemeksizin seyredebileceği, video kaydı ve fotoğraf çekimi yapabilecekleri ortam oluşturacaktır. Alan çizim ölçekli olup, alanın sol tarafından kapalı çarşı yönüne, sağ tarafından ise demirciler çarşısı yönüne doğru ulaşmaktadır.

Proje Alanı Tarihi Bedesten

BEDESTEN YERLEŞİM PLANI

SEMER SANATI

İnsan ve yük taşımak amacıyla binek hayvanlarının sırtına bağlanan hayvan koşumlarına semer adı verilmektedir.

Semerciliğin geçmişi çok eski zamanlara uzanmakta olup, hayvanlar üzerinde yük taşımakta kullanılmıştır. Semerin ilk ne zaman ortaya çıktığı konusunda farklı görüşler ortaya atılmıştır. Mısır, Mezopotamya ve Anadolu medeniyetlerine ait arkeolojik buluntu, kabartma ve duvar resimlerinde hayvanların sırtlarında yük taşımaya yarayan bir araç yerleştirdikleri tespit edilmiştir. Ayrıca Arap ve Farşlıların da semeri kullandığını bilinerek, Türklere de bu milletler aracılığıyla geçmiş olma ihtimali üzerinde durulmaktadır.

Semer Yapımda Kullanılan Malzemeler

Ağaç: Semer yapımında, yatak kısmının üstüne geçirilen, yükün bağlanmasını ve dengede durmasını sağlayan iskelet.

Balmumu: Semerde dikişlerin daha dayanıklı olması için kullanılır.

Berdi: Bataklıklarda yetişen bir çeşit sazdır. Esnekliği, hafifliği ve dayanıklılığından dolayı tercih edilir.

Halı: Çul ve eyerin üst kısmına çekilen kırmızı halı.

Kazıl ipi: Kıldan bükülmüş, çuval dikmede kullanılan ip, sicim.

Keçe: Küçükbaş hayvanların yününden, dövülerek meydana getirilen kaba kumaş.

Kınnap/hınnap: Keten lifinden yapılan bir çeşit iptir.

Kilim: Çulun üst kısmına çekilen kıl veya yün dokuma.

Orlon ip: Çul, eyer ve semerde boncukla birlikte süsleme aracı olarak kullanılan renkli ip.

Pamuk: Eyer yapımında dolgu malzemesi olarak kullanılır.

Pamuklu bez: Çulun en alt katmanına çekilen kumaştır.

Sahtiyan: Tabaklanmış, boyanmış ve cilalanmış küçükbaş hayvan derisidir.

Telis/çuval: Pamuk veya kenevirden yapılan kaba kumaştır.

Semer Yapımında Ustaların Kullandığı Araç-Gereçler

Berdi tarağı: Semer yapımında berdilerin yatak kısmına yerleştirilmeden önce dilimlenmesi gerekir. 50 cm, 20 cm ve 4 cm ölçüleri olan bir tahtanın uç kısmına sivri, kesici metaller yerleştirilmiştir.

Bıçkı: Sapı ağaçtan yapılan, metal kısmı hilale benzeyen, testere ağzı şeklinde dişli, bir çeşit bıçak.

Biz: İlgi de denilir. Kilimi veya deriyi gerdirme işleminde kullanılan ucu sivri metal araçtır.

Boynuz: Genellikle ceylan boynuzu, az da olsa keçi boynuzu kullanılmaktadır. İçerisine keçi kulları yerleştirilmiş ve zeytinyağı dökülmüştür. Çuvaldızın daha rahat kullanılması için boynuzun içine batırılarak yağlanması sağlanır. Ayrıca boynuzdaki kavislerin ustanın parmaklarına tam olarak oturması, gerdirme işleminde kolaylık sağlamaktadır. Bunun yanında boynuzun sivri uç kısmı dikişleri sağlamlaştırmada kullanılır.

Çul tokmağı: Tokaca benzeyen, ondan daha küçük ebatlarda bir araç. Çulun düzeltilmesi, berdilerin yerleşmesi için kullanılır.

Çuvaldız/kıyık: 25-35 cm arasında değişen uzunlukta ucu içe doğru kavisli dikiş aracıdır.

Delgiç/üdürgü: Semer yapımında ağaç kısımların delinmesi için kullanılan metal araç.

El demiri: Demir, semerci demiri gibi adlarla da anılır. Yatak kısmına berdilerin itilmesi ve düzeltilmesi için kullanılan, ucu “v” şeklinde, boyu yaklaşık 1 metre uzunluğunda bir metal araçtır.

Kefene: Demir veya tunçtan özel dökümle yapılan, ortasında çuvaldızın baş kısmının oturması için üç çukur bulunan, deriyle işaret parmağına ve bileğe geçirilen bir araçtır. Dikiş esnasında çuvaldızın avuç içini yaralamaması ve daha seri çalışmak için kullanılır.

Keser: Semer yapımında ağaç kısımları tutturmak için ve yanlış çakılan çivileri sökmek için kullanılan sapı ağaç, ucu demir araç.

Makas: Yapım aşamasında çuval, halı, kilim, keçe gibi malzemeyi kesmekte ve işin son aşamasında çulun arka kısmında kalan fazlalıkları düzeltmekte kullanılır.

Yapılış Aşaması

Semer yapımına iç telisinin biçilip dikilmesiyle başlanılmaktadır. Sonra telisin içine bedri (ot) yerleştirilmektedir. Bu işlem sonunda ortaya çıkan semerin iç kısmına “kürtün” adı verilmektedir. Suda ıslatılıp yumuşatılan deri, kürtün üzerine dikilmekte, hazırlanan ağaç aksam da derinin üzerine yerleştirilmektedir. Son olarak keçe semerin alt kısmına dikilmekte ve süsleme işlemi yapılmaktadır. Ağaç aksamın hazırlanmasında geçirme tekniği kullanılmaktadır. Parçalar deri kolonlar ve çivilerle birbirine tutturulmaktadır.⁴⁴

⁴⁴ Akdeniz'in Altın Kenti Kahramanmaraş. Kahramanmaraş İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayını, 313.

Semercilik

KEÇE SANATI

Keçe, hayvansal liflerden genellikle yünün ısı, nem, basınç altında, sabun, yağ, yardımıyla birbirlerine kenetlenmelerini sağlayarak oluşturulan dokudur.

Keçe, bilinen ilk tekstil hammaddesi olma özelliğiyle hayvancılıkla geçinen göçebe ve yarı göçebe Türklerin tarihsel süreçte sürdürdüğü el sanatlarından. Koyun ve kuzu yününden yapılan keçe, soğuğa karşı güçlü yalıtım özelliği ve dayanıklılığından dolayı geçmişten günümüze kullanılmaktadır.⁴⁵

Keçe Yapımda Kullanılan Malzemeler

Yün: Keçe sanatının ana malzemesi yündür.

Sabun: Yünün sabun ve su ile yoğrulması ile de geleneksel tepme keçe elde edilmektedir.

Hasır: Yoğrulma sırasında hasır kullanılmaktadır.

Kök ve sentetik boyalar: Elde edilecek renge göre de çeşitli kök ve sentetik boyalar kullanılmaktadır.

Keçe yapımında; yay, tokmak, kalıp, kalıpleş/kalıpgeç, çubuk-sepki, makas, su kabı, süpürge, terazi (kantar), buhar kazanı, keçe tepme makinesi, boya kazanı ve ocak gibi araç gereçler kullanılır.

Yapılış Aşaması

Yüncülerden temin edilen kuzuların birinci kırkım yünü makineye atılarak ayıklanmakta ve ayrıştırılmaktadır. Makineden çıkan yumuşak ve ayrıştırılmış yün yerde bir naylon üzerine serilmektedir. Serme işleminden sonra naylon yuvarlanarak aradaki yün sıkıştırılmakta ve düzleştirilmektedir. Daha sonra depik makinesine girmekte oradan da tezgaha geçerek su ve sabunla ıslatılıp yuvarlanarak pişirim işlemi yapılmaktadır. Su ve sabun yünün kaynaşmasını, birleşmesini, düzleşmesini ve yumuşamasını sağlamaktadır. Yünün içerisinde pıtırak ve benzeri maddeler varsa bu aşamada ayıklamada bıçak kullanılmaktadır. Sonra tekrar depik

⁴⁵ <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/kahramanmaras/kulturatlasi/kececilik108266>

makinesine girmekte çıkışta da tekrar su ve sabunla düzleştirme ve birleştirme devam etmektedir. Son aşamada hazırlanan keçe kurumaya bırakılmaktadır. Üzerindeki desenlerin yapımında siyah koyun yünü ve kırmızı yün boyası kullanılmaktadır.⁴⁶

Keçe Sanatı

BAKIRCILIK

Kahramanmaraş'ta önemli el sanatlarımızdan birisi de bakırcılıktır. Binlerce yıldır Anadolu insanının becerisini ve zevkini yansıtan bakırcılık sanatı, Kahramanmaraşlı ustalarca hâlen sürdürülmektedir. Bakırcılık, bakırdan çeşitli âlet, avadanlık, kap vb. ürünlerin yapılması işidir; bu sanatla uğraşan kimselere de “Bakırcı” adı verilir. Bakır işçiliği oldukça zahmetli ve titiz işçilik isteyen bir meslektir. Geçmiş kültürlerin izlerini gelecek nesillere aktarmada, yazılı kaynaklar kadar el sanatları ürünleri de tarih boyunca, iyi bir iletişim ve etkileşim aracı olmuştur. Türk sanatının en eski el sanatlarından birisi olan bakırcılıkta, genellikle mutfakta kullanılan kap kacak üretilmiştir.⁴⁷

Keşfedilmesi tarih öncesine uzanan bakırın, alet ve silah yapımında kullanılan ilk madenlerden biri olduğu bilinmektedir. Daha sonraları bunların yapımında tunç ve demirin tercih edilmesi ile bakır daha çok mutfak eşyası, ev aletleri ve süs eşyası üretiminde kullanılmıştır.

Geçmiş çok eskilere dayanan bakırcılık sanatının tarihi, Anadolu’da M.Ö. 7.000 yıllarına kadar uzanmaktadır. Çayönü ve Çatalhöyük’te dövme tekniği ile yapılan iğne, biz, kanca gibi âletler ve süs eşyaları bulunmuştur. Kahramanmaraş’ta da bakırcılık sanatının geçmişi çok eski tarihlere gitmektedir. Türkler Anadolu’ya geldikten sonra bakırcılık sanatını sürdürmüşler ve Kahramanmaraş’ta bakırcılık sanatının tarihi Anadolu Selçuklu dönemine kadar uzanmaktadır. Osmanlı Devleti’nin kurulmasından sonra Anadolu ve Balkanlarda bakır madeni yoğun olarak işlenip kullanıldı. Bu dönemde sayıları oldukça fazla olan bakır madenin işlendiği atölyelerin en meşhur şehirlerinden birisi de Maraş olmuştur.⁴⁸

Ustaların Kullandığı Araç-Gereçler

⁴⁶ Akdeniz’in Altın Kenti Kahramanmaraş. Kahramanmaraş İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayını, 309,

⁴⁷ ÖZKARCI M., Maddi Kültür, Sayfa, 357

⁴⁸ ÖZKARCI M., Maddi Kültür, Sayfa, 358

Oksijen Tüpü: Bakırın eritilmesi için kullanılmaktadır.

Örs: Bakırın biçimlendirilmesi için, dövme işleminin üzerinde yapıldığı araçlara örs denilmektedir.

Çekiç: Çekiçler örsün üzerinde şekil verilecek bakır parçasını darbelemeye yaramaktadır.

Tokmak: Dövülen parçaları düzelmek amacıyla tokmaklar kullanılmaktadır.

Makas: Bakırcılıkta en çok kullanılan makastır. Bakır levhanın kesilmesinde iş görmektedir.

Polisaj (Cila) Makinası: Bakırları parlatmayı ve yüzeyindeki çok ufak pürüzleri, çizikleri gidermeyi sağlamaktadır.

Sıvama Makinesi: Bakır levhalara çeşitli ölçülerde önceden hazırlanmış kalıplarla şekil vermeyi sağlamaktadır.

Perdah Makinesi: Bakır eşyanın yüzeyinde bulunan pürüzlerin giderilmesini, yüzeyinin düzgün görülmesini sağlayan elektrikli makinedir. Tüm bakır eşyalar en son perdah makinesinden geçirilerek son halini almaktadır. Eskiden bu işlem perdah çekiçleri ile yapılmaktadır.

Kaynak Makinesi: Cezve, maşrapa gibi bakır eşyaların sap, emzik (ağız), kapak, menteşe vb. kısımlarını birleştirmeye yarayan makinedir.

Yapılış Aşaması

Bakırın işlenmesinde dövme tekniği kullanılmaktadır. Dövme tekniği “çukurlama” ve “toplama” denilen iki ayrı yöntemle uygulanmaktadır. Nakış işleme ise “kabartma” ve “zimba nakış” yöntemleriyle gerçekleştirilmektedir. Keski kalemleriyle çizilen motifler darbe kalemleri ve ağızlarında çeşitli motif kalıpları bulunan zımbalara vurulması suretiyle bakır üzerine işlenmektedir. Vazo, saksılık, tepsi, leğen, teşt, kulplu tas, bakraç, aşurelik, kapaklı sahan, kazan, mangal, şampanya kovaları, büyük boy tarhana ve dondurma kazanları ve çeşitli dekoratif sus eşyaları üretilen ürünler arasındadır.

Bakır İşleme

YEMENİ YAPIMI

Yemeni, kısa kenarlı, kırmızı, siyah ya da sarı sahtiyandan yapılan, üstü deri, tabanı köseleden dikilen, çok sıhhatli, ökçeli, üstü açık, hafif kaba bir ayakkabı çeşididir.

Günümüzde Kahramanmaraşta yemeni ve çarık üretimi yapan atölyelerde bot şeklinde olan “keli” , kadınların giydiği “edik”, düğün nişan ve özel günlerde giyildiği bilinen “tokalı Osmanlı yemenisi” günlük yaşamda giyilen “fatih yemenisi”, saray ve ev içinde giyilen “tokalı ve tokasız saray yemenisi, tarla, bağ, bahçede çalışırken giyilen “Karadağ çarığı” geleneksel yöntemlerle üretilmektedir. Ürünlerin orijinal yapısı ve geleneksel üretim şekli, Hollywood yönetmenlerinin ilgisini çekmiş ve Harry Potter, Yüzüklerin Efendisi, Truva, Fetih 1453 filmlerinde kullanılan çarıklar Kahramanmaraşta üretim yapan köşkerlerden temin edilmiştir.⁴⁹ Kahramanmaraş Yemenisi’nin Kahramanmaraş’a özgü coğrafi işareti mevcuttur.

Yemeni Yapımında Kullanılan Araçlar

Tezgâh: Ceviz ağacından yapılmış yuvarlak bir kütük parçasıdır. Yuvarlak parçaya üç kısa ayak takılmıştır

Muşta: Sayayı düzeltmek, yemeninin tabanını dövmek, dikiş yerlerini düzeltmek ve köseleyi ezmek için kullanılır.

Bıçak: Çeşitli büyüklükte yemeni yapımında kullanılan keskin el aletidir.

Teber: Deri ve köseleyi tıraş etme için kullanılır.

Çarklı Zimba: Deri üzerine yuvarlak delikler açmak amacıyla kullanılır.

Çekiç: Ökçe yaparken, çivi çakarken kullanılır.

Burunsu Danalyası: Yemeninin burun kısmını kalıba yerleştirmek için kullanılır.

Kıyı Tıgı: Yemeninin kıyısını (kenarını) dikmek için kullanılır.

Ramsa (Raspa): Yemeninin taban kenarları ile ökçenin kenarlarını bıçakla düzelttikten sonra pürüzlerini gidermek, törpülemek için kullanılır.

Yemeni Kalıbı: Gökçe ağacından yapılır. Geçmişte her yemenicide 60, 70 çift bulunduğu belirtilmektedir.

Örs: Üzerinde maden dövülen, çelik yüzeyli madeni kütledir.

Kenar Rasma (Rasma): Yemeninin kenarlarını düzeltmek için kullanılır.

Ökçe Lastiği: Yemenilere çakılan topuktur.

⁴⁹ Akdeniz’in Altın Kenti Kahramanmaraş. Kahramanmaraş İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayını, 304,

Mermer: Deri kesimi, kıvrırma, yapıştırma ve özellikle tıraşlama işleminde kullanılan yardımcı bir araçtır.

Yemeni Yapımında Kullanılan Gereçler

Endazeler: Saya ve taban (yemeni) kesim kalıplarıdır.

Çiriş (Kiriş): Yapıştırıcıdır. Toz halindedir sulandırılıp, koyulaştırılır, genellikle yapıştırılacak yere parmakla sıvanır .

Balmumu: İpliğin dağılmaması, kolay geçmesi için dikiş iplerine sürülür.

Pamuk İpliği: Dikiş için kullanılan ipliktir.

Ribet: Yemeni sayalarının dikiş yerlerini sağlamlaştırmak için perçin yapmak amacıyla kullanılır.

Çıtçıt: Deriden süs eşyası yapılırken kullanılır.

Manda Köselesi: Yemeni tabanı yapmak için kullanılır.

Yemeni Sayası: Yemeninin arka ve yüz kalıplarının dikilmiş şeklidir.

Yemeni Yapım Aşaması

Çarık ve yemenilerin yapımında manda, sığır, koyun ve keçi derileri kullanılmaktadır. Deriler işlenirken kireçli toprak ve palamut ağacının yaprakları kullanılır. Derinin içindeki öz yumuşatıldıktan sonra koyun ve keçinin iç organlarındaki yağlar eritilerek, deriler toprak üstünde yağlanır. Derileri renklendirmede kök baya ve toprak boya kullanılmaktadır. Dikme işleminde kullanılan pamuk ipler bal mumuyla mumlamakta ve böylece su geçirmeleri ve çürümeleri önlenmektedir. Çarık ve yemenilerin üretiminin hiçbir safhasında makine kullanılmamakta ve elde dikilmektedir.⁵⁰

Yemenicilik

⁵⁰ Akdeniz'in Altın Kenti Kahramanmaraş. Kahramanmaraş İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayını, 304,

KALAYCILIK

Eskiye ve yıpranan bakır kap kacağın toz kimyasallar yardımıyla kalay ile kaplanması işlemini yapan zanaatkarların genel adıdır. Kalaycılık; Bakırların ortaya çıktıktan sonra bir nevi bakırı tamamlama adına doğmuş bir meslek dalıdır. Kullanılan bakır eşyalar zamanla tabaka tutar, bu tabaka ve oksitlerden bakırı arındırıp herhangi bir zehirlenmeyi önlemek için doğan bir meslektir.

Kalaycılıkta kullanılan malzemeler

Kalay: Dövülebilir, sünek bir metaldir. Kolayca tel veya levha haline getirilebilen bu metal, kalaycılıkta ısıtılarak kullanılır.

Nişadır: Amonyak tuzu olarak bilinen amonyum klorür bileşiği. Metalin yüzeyinde hasıl olmuş oksit tabakasını kaldırdığından metal, lehime müsait hale gelir. Beyaz toz halindedir.

Kalaycı pamuğu: Steril pamuktan farklı olarak rulo şeklinde ve avuç içerisinde kolay hareket ettirilebilen bir pamuktur.

Kıskaç: Kalay yapılacak nesnenin tutulduğu bir çeşit maşa.

Körük: Ateşin harlanması için kullanılan genellikle manda derisinden yapılmış hava üfleyen bir malzeme.

Kalayın Yapım Aşaması

Kalaycılık 3 temel üzerine kuruludur. Tavlanması, temizlenmesi ve kalaylanması.

Tavlamak: Kalaylanacak kaplarda aranan en önemli özellik karıncalanmadan oluşan berelerin, çürümelerin olmaması, kaplar ne kadar temiz olursa o kadar kolay ve temiz işçilik çıkarmaktadır. Daha önce kalaylanmış malzemeler körük ve kömür yardımıyla yakılarak orta sıcaklıkla üzerindeki yağ ve zamanla kullanmadan oluşan atıkların yakılmasına kalaycılık dilinde “**Tavlama**” denilir. Hiç kalaylanmayan kaplara kızıl kap denir.

Temizleme: Tavlanan materyaller tuz ruhu ile sıvanarak kalaylanacak olan kısımlar ince kumlarla el ve ayak yardımı ile güzelce silinir. Kalaylanacak zemin kalay almasını engelleyecek tüm dış etkenlerden arındırılır. Ezik büzük olan yerler ise çekiç, tokmak gibi özel aletlerle düzeltilir.

Kalaylama: Kalaylama ise yine körükte ısı ile tavına getirilen kapların sıcaklıktan dolayı çubuk halinde bulunan kalayın sürülmesi ile kolay şekilde kaygan hale gelmesidir. Kalayın kalaycı pamuğu ve nişadır yardımı ile zemine düzenli şekilde dağıtılması işlemine kalaylama denir.⁵¹

⁵¹ <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/elazig/kulturatlasi/kalaycilik>

Kalaycılık

BIÇAKÇILIK SANATI

Bir nesneyi kesmek amacıyla üretilen sap ve namludan oluşan kesici alete bıçak denir. Hançer, kama, testere, kılıç, saldırma, pala, balta, satır, çakı, keser, tırpan gibi aletler bıçak olarak adlandırılır.

Tarihsel süreç içinde bıçak yapımında ilk dönemlerde çakmaktaşı ve kemik kullanılırken sonraları obsidyen, cam ve metal malzemelerden yararlanılmıştır. Çakmak taşından yapılan küçük delici ve kesici aletler ağaç, kemik ve boynuz gibi maddelerin ucuna monte edilerek daha kullanışlı hale getirilmiştir. Daha sonra bakır ve kalay alaşımı olan tunçtan da kesici aletler yapılmış ve bu aletlerin üzerine desenler işlenmiştir.⁵² Kahramanmaraş Hartlap Bıçağının Kahramanmaraş'a özgü coğrafi işareti mevcuttur.

Bıçakcılıkta kullanılan malzemeler:

Davlumbazlı ocak: Demir dövülebilmesi için ısıtılması gerekmektedir. Bunun için, kömür yakılan davlumbazlı ocak atölyelerde bulunmaktadır .

Çekiç: Demirin dövülmesinde kullanılır.

Pense: Sıcak demiri tutmaya yarar.

Örs: Demirin üzerinde dövüldüğü alet.

Keçe: Bıçağın bilenmesini ve dış yüzeyinin parlatılmasını sağlar.

Sap: Bıçak ustaları, kullanacakları sapları kendileri hazırlamaktadır. Sapları üç grupta inceleyebiliriz, boynuz saplar, ahşap saplar ve madeni saplar.

⁵² <https://aregem.ktb.gov.tr/TR-51110/bicakcilik-gelenegi.html>

Bıçak üretim Aşaması

Çelik kestane kabuğu kömüründe akkor haline getirilir. Bu aşamada namlu “düzeltme çekici” ile örs üzerinde düzeltilir. Namlunun ağzına bir sıra veya birkaç sıra çekiçle geçilir (vurulur). Namlunun ağzına “çalım” yapılır. Çalım, namlunun kesen tarafındaki çentiklerin giderilmesi,

namluya düzgünlük verilmesidir. Namlu kavisli ise kavis boyunca düzgünlük verilir. Namlu bir mengenede sıkıştırılarak elle kaba eğe ile eğelenir. Sonra ince eğe ile eğelenen namlu sulu kösüre çarkında düzeltilir. Sap delinir. Bıçak namlusu demirci ocağında akkor haline getirildikten sonra ustanın bilgisi kabiliyeti, tecrübesi, ustasından öğrendiği şekilde suya daldırılır. Bıçağın ağzı sulu kösüre taşında bilenerik keskinleştirilir. Bıçak da ağaç, kemik/boynuz veya madeni saplar kullanılır.⁵³

Bıçak İşleme

AHŞAP OYMA SANATI

Oyma, ahşap malzeme üzerine yapılan bir çizimin özel kesici aletlerle istenmeyen yerlerinin yontulması ile elde edilmesi sanatıdır. Selçuklular döneminden beri Türklerin yaşadığı bölgelerde rastlanılan oymacılık sanatı, Kahramanmaraşta gelişme gösteren ve hala canlılığını korumakta olan geleneksel el sanatlarından biridir. Oymacılıkta şimşir, meşe, ıhlamur ve özellikle ceviz gibi işlemeye elverişli ağaçların kurutulmuş keresteleri kullanılmaktadır. Çiçek, nebat ve hayvan şekillerinden stilize edilerek meydana getirilen geleneksel motifler, iskarpileler (oyma kalemleri) ile mobilya ve süs eşyaları üzerine işlenmektedir. Çeyiz sandığı, rahle, gazetelik, şifreli ziynet kutusu, aynalık, isimlik, tepsi, tavla, salon sehpa, televizyon sehpa, camikan, dolap, vitrin, şamdan, sandalye, minber, vaaz kürsüleri vb. ürünler üretilmekte, yurtiçi ve yurt dışına satışı gerçekleştirilmektedir. Günümüzde mimaride özellikle camilerin iç mekanlarının döşeme ve kaplamalarında oymacılık ürünleri kullanılmaktadır.⁵⁴ Kahramanmaraş Oyma Çeyiz Sandığının Kahramanmaraş'a özgü coğrafi işareti de mevcuttur.

⁵³ Küçükkurt, Ü., Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Sayfa 336,

⁵⁴ Akdeniz'in Altın Kenti Kahramanmaraş. Kahramanmaraş İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayını, 306,

Ahşap Sanatında Kullanılan Malzemeler

Ahşap sanatı bir diğer adıyla oymacılık sanatı içerisinde kullanılan malzeme ve kullanılan teknik ile birlikte oldukça ayrılmaz bir ikili olarak bilinmektedir. Kullanılan malzemenin kalitesi ve uygulanan teknik en iyiye götürecektir. Oymacılık sanatında kullanılan bazı malzemeler;

- Tokmak
- Oyma Bıçağı
- Oyma Kalemli
- Deri
- Zımpara
- Metal Parlatici Krem
- Kıl Testere

Ahşap Oymacılığını Yapım Aşamaları

Oyma eşyaların üretiminde %80inde ceviz ağacı kullanılmaktadır. Kavak, gürgen ve çam ağacı da kullanılan diğer ağaçlardır. Hammadde olan bu ağaçların hızarda uygun ebatlarda biçilmesinden sonra elde edilen tahtalar birbirine monte edilmekte, üzerine motifler çizilmekte ve daha sonra oyma makinesiyle bu motifler işlenmektedir. Kabartmalar çekiç ve oluklu kesici kalemlerle yapılmaktadır. Perdah ve zımpara yapıldıktan sonra vernikleme işlemi yapılmaktadır.⁵⁵

Oymacılık – Ahşap Oyma İşi

⁵⁵ Akdeniz'in Altın Kenti Kahramanmaraş. Kahramanmaraş İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayını, 306,

SİM SIRMA

Sim Sırma işi kumaşın ön yüzünden yürütülen, arka yüzünden görünmeyen, diğeri kumaşın arka yüzünden yürütülen ön yüzünden görünmeyen sim ve sırma kullanılan iki yüzölçü işlenen bir nakışdır.

Dulkadiroğlu Beyliğinden Osmanlı sarayına gelin giden Emine Hatunun ve Fatih Sultan Mehmete gelin giden Sitti Hatunun çeyizleri arasında sim sırma işlemelerin olması bu Türk el sanatının daha da tanınmasını sağlamıştır. Selçuklular döneminden beri yapıldığı bilinen sim sırma işlemeciliğine olan ilgi zamanla arttıkça saraçlıktan ayrılarak ayrı bir sanat dalı haline gelmiştir. Sim sırma işleri geçmişte olduğu gibi bugün de gelinlik kızların çeyizleri arasında önemli yer tutmaktadır. Kahramanmaraşta bu işi yapan pek çok usta bulunmakta ve sim sırma işlemeciliği aktif olarak devam etmektedir.⁵⁶

Sim Sırma Da Kullanılan Malzemeler

Möhlüke(Keski): Maraş işinde deseni oymak üzere yapılmış 7-8 cm boyunda orak tipinde bir keskidir. Tahta olan kısımdan tutulur. Bıçağın sivri ve keskin olan ucu hazırlanmış olan kartonlara batırılıp çıkarılarak oyma işlemi yapılır.

Bileytaşı: Biley taşı siyah renkli özel bir taştır. Möhlükenin keskinliğini korumak için biley taşıyla sık sık bileylemelidir.

Makat: Tahtadan yapılan bir araçtır. Çirşlenen karton üzerine desen kağıdı yapıştırıldığı zaman makatın dar olan kenarı ile kağıt sıyrılırcasına önden arkaya doğru hareket ettirilerek iki kağıt arasındaki hava boşlukları ve fazla çirşler çıkarılır. Makat 13 cm boyunda 4 yüzölçü bir tahtadır. Üzeri pürüzsüzdür. Esas işe yarayan kısmı 3 cm genişliğinde ve 1,5-2 mm. Kalınlığında olan kenarıdır.

Tezgah (Cülde): Maraş işinde kullanılan tezgah mukavvaya gerilmiş olan kumaşı bir kenarından sıkıştırıp tutmaya yarar.

Küçük Tezgah: Tahtadan yapılarak üzeri cilalanır. Taban, cımbıza benzeyen kıstıran kısım ve ikisinin arasını tutacak olan tahtadan meydana gelir.

Büyük Tezgah: Taban büyük olup üç küçük ayak üzerinde yere oturur. Kısaç kısmı doğrudan doğruya tabandan çıkar. Meyilli olarak işleme yüksekliğine kadar uzar. Sandalyeye oturup tezgahı kendinize göre ayarlayabilirsiniz.

Askı: Büyük işlemlerin sarkıp yere değmesini önlemek üzere sehpa kullanılır. Harita asmada kullanılan sehpalara benzer. Ters L şeklinde ince uzun bir tahtadır.

Makaralık (Çağ): Makaralık yedi adet sırma makarasını yan yana takarak muntazam bir şekilde işlemeye gelmesini sağlar.

Çıkrık: Çıkrık iplik sarmaya yarayan küçük bir araçtır.

⁵⁶ Akdeniz'in Altın Kenti Kahramanmaraş. Kahramanmaraş İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayını, 300,

Sırma: Kalın madensel tellerin veya altın ve gümüş külçelerin maddelerin içinde eritilip makinalar vasıtası ile inceltilmesinden meydana gelir. Buna kalıptan denir. Altın ve gümüşten yapılanlar piyasada som sırma adı altında satılır.

Biz: Tutmak için tahtadan beyzi bir sapı olan ucu iğneli araçtır. Tahtanın ucundaki iğne orta kalınlıkta ve ucu çok sivridir. Birbirine teyellenmiş olan karton ve kumaşı delmeye yarar. Desenin dibinden delinen kumaştan iğne yukarı çıkarılarak sırmalar tutturulur.

Bal Mumu: Sırmayı tuturmakta kullanılan iki kat çamaşır ipeğini mumlamada kullanılır.

Sim Sırma Yapılış Aşaması

Sim sırma işlemede desenin altı özel olarak hazırlanan mukavva ile kabartılır ve 3, 5, 7 kat sırma desen üzerinden atlatılarak kenarlarda iplik ile karşılıklı tutturulur. Aynı işlem yan yana uygulanarak işlemeye devam edilir. Çok ince olmayan kumaşlara ve deri üzerine işlenir. Sim sırma da biri kumaşın on yüzünden yürütülen arka yüzünden görülmeyen, diğeri kumaşın arka yüzünden yürütülen ön yüzünden görülmeyen iki tur iplik kullanılır. Araç olarak culde, makaralık (cağ), askı, makat, dikiş iğnesi, çekiç, ütü, makas, biz, mohluk (oygu bıçağı) kullanılır. Kullanılan desenler genellikle bitki motiflerinin stilize edilmesiyle oluşmuştur. Gül, lale, karanfil sık kullanılan motiflerdendir. Fes, yaka ve kolluklar, bindallı, sabahlık, gece mantoları, çantalar, masa örtüleri, perdeler, kadın ayakkabıları, terlikler, seccadeler, bohçalar, gözlük kılıfları, sedir örtüleri, yastıklar, Kuran kapları, geleneksel erkek giysilerinden Maraş abası, palaska, yelek, şalvar, yağlık, çevre ve zıbınların uygun yerlerine sim sırma uygulanmaktadır.⁵⁷

Sim Sırma İşi

⁵⁷ Akdeniz'in Altın Kenti Kahramanmaraş. Kahramanmaraş İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayını, 301,

OYA SANATI

Oya; yemenilerin, kreplerin, mendillerin etrafına, giysilerin önlerine, yaka ve kollarına, paçalarına renkli ipek veya pamuk ipliğinden süsleme amacıyla yapılan, çoğu zaman üç boyutlu, ince bir dantel örme türüdür. Oya sözcüğünün başka dillerde karşılığının olmayışı, Anadolu'ya Anadolu kadınına ait bir sanat olduğunu göstermekte ve bu sanatın, Türk kültür tarihi içinde de yer aldığı görülmektedir; ancak oyaların tarihteki yerine, gelişimine bakıldığında dantel işleri ile aynı teknikte birleştiği sonucuna varılabilmektedir. Bu durumun izleri de İ.Ö 3000 yıllarına dayanarak Eski Mısır, Babil ve Asurlardaki çeşitli eserler arasında görülmektedir.

Oyalarda bitkiler, hayvanlar, semboller, geometrik şekiller ve eşyalar motiflere konu edilir. Bu motifler menekşe oyasında olduğu gibi çiçek, yaprak, meyve ve sebzelerden aynen kopya edilerek, çayır çimen oyasında olduğu gibi doğadan esinlenilerek oluşturulur. Ayrıca yapanın ve kullananın duygu ve düşüncelerini yansıtan elti eltiye küstü oyası gibi sembolik oyalar da vardır.⁵⁸

Oya Yapımında Kullanılan Araçlar

İğne: Çelikten yapılan ince ve uzun özelliklerde olanlar ile yapılır.

Tıg: Çelikten üretilmiştir, iğneden daha kalındır.

Makas: Çelikten üretilmiş, keskin nakış makası kullanılır.

Mekik: Çok eskiden, tahtadan imal edilmiş olanlarıyla, başta havlu kenarı olmak üzere çeşitli türlerdeki oyaların yapılabildiği oya yapım aletidir. Günümüzde ahşap mekiklerin yerini plastikten üretilmiş aletler almıştır.

Firkete: Çelikten imal edilmiş şişin kıvrılarak U şekli verilmesiyle meydana gelen bir alettir. Firkete oyası tekniği ile genelde çember oyaları, ipe pul ve boncuk dizilmesi işlemi yapılır. Günümüzde yaygın olmamakla birlikte hala kırsal kesimlerde özel olarak yapılmaktadır. Oya yapımında ipek, pamuklu veya sentetik iplik kullanılırken pul, boncuk, deniz kabuğu gibi süsleyici gereçlerden de yararlanılır.

Oya Sanatı – Oya İşleme

⁵⁸ <https://aregem.ktb.gov.tr/TR-51137/oya-sanati.html>

v. Yatırım Maliyetleri

Detayları raporun 13. bölümde verilmek üzere el sanatları atölyeleri kuruluşu için 6.500.000 TL lik bir yatırım öngörülmektedir. Bu yatırımın içerisinde çoğunluğu tarihi bedestende yer alan dükkanların restorasyonu adına inşaat veya yapım onarım gideri yer almaktadır.

9. PROJE GİRDİLERİ

i. Girdi İhtiyacı (ham ve yardımcı maddeler)

Tarihi bedestende Kahramanmaraş'a özgü Sim sırma işleme, Keçe işleme, Demir (bıçak) işleme, Ahşap işleme, Bakır işleme, Semer işleme, Oya işleme ve Kalay yapma gibi yöresel el sanatları atölyeleri ve yöresel ürünlerin üretimine yıl boyunca aralıksız olarak devam edilecektir. Her bir atölyede üretimi gerçekleştirmek üzere 1 usta, 1 çırak ve 1 kalfa yer alacaktır. Üretimi gerçekleştirilen ürünler satışa sunulacaktır.

Atölyelerde ürün üretiminde kullanılan malzemelerin bazıları şunlardır:

Semer Yapımda Kullanılan Malzemeler; ağaç, balmumu, berdi, halı, kazıl ipi, keçe, kınnap/hınnap, kilim, orlon ip, pamuk, pamuklu bez, sahtiyan ve telis/çuval

Keçe Yapımda Kullanılan Malzemeler; yün, sabun, hasır kök ve sentetik boyalar

Bakır Yapımında Kullanılan Malzemeler; bakır, cila

Yemeni Yapımında Kullanılan Malzemeler; çiriş (kiriş), balmumu, pamuk ipliği, çıtçıt, manda köselesi

Kalay Yapımında Kullanılan Malzemeler; kalay, niş, kalaycı pamuğu

Bıçak Yapımında Kullanılan Malzemeler; Demir, kömür

Ahşap Oyma Sanatında Kullanılan Malzemeler; Ahşap, deri, zımpara, parlaticı

Simsırma Sanatında Kullanılan Malzemeler; Kumaş, iplik, tel, bal mumu

Oya Yapımında Kullanılan Malzemeler; İplik, tığ, bocuk

El sanatları atölyelerinde kullanılacak hammadde ve gereçler raporun “8.iv Teknik Tasarım” bölümünde detaylı bir şekilde incelenmiştir.

ii. Girdi Fiyatları ve Harcama Tahmini

Raporun “5. Projenin Gerekçesi” bölümünün “ii. Ulusal ve Bölgesel Düzeyde Gelecekteki Talebin Tahmini” kısmında detayları verildiği üzere tesisten 30.400 kişinin alışveriş yapması

beklenmektedir. Bu kişilerin 8 atölyeden de aynı miktarda alış veriş yapmayacağı, farklı miktarlar da alış veriş yapılacağı düşünülmektedir. Tabloda gösterildiği üzere bakır atölyesinden 4.300, kalay atölyesinden 3.000 ürün satışı yapılacağı varsayılmaktadır. Diğer atölyeler için de tahmini satış adetleri tabloda gösterilmektedir.

Tablo 23 Girdi Maliyet Analizi

	Adet	Birim Maliyet (TL)	Maliyet Tutarı (TL)
Hammadde Grubu			
Bakır atölyesi hammaddesi	4.300	50	215.000
Bıçakçı atölyesi hammaddesi	4.250	30	127.500
Sim sırma atölyesi hammaddesi	4.250	30	127.500
Keçe atölyesi hammaddesi	3.000	30	90.000
Semer atölyesi hammaddesi	3.000	30	90.000
Çarık atölyesi hammaddesi	4.300	50	215.000
Ahşap oyma atölyesi hammaddesi	4.300	50	215.000
Kalay atölyesi hammaddesi	3.000	40	120.000
Yardımcı Madde Grubu			
Naylon torba + Bez torba	30.000	1	30.000
Kutu	15.000	3	45.000

Her atölyede farklı büyüklüklerde ve farklı özelliklerde ürünler üretilecek olsa da 9.i bölümünde detayları verilen hammaddeler kullanılacaktır. Yapılan piyasa araştırmalarına göre ortalama bir ürünün maliyetinin ne kadar olacağı da yukarıdaki tabloda gösterilmektedir. Buna göre bakır atölyesinde bir ürünün ortalama maliyeti 50 TL olurken, kalay atölyesinde bir ürünün maliyeti 40 TL olacağı tahmin edilmektedir.

Satışı yapılan ürünlerin içerisine konulması için naylon ve bez torbalar ile kutular kullanılacaktır. Tahmini kullanım adetleri ve tahmini maliyetler de tabloda gösterilmektedir. Buna göre tesis tam kapasite çalışmaya başladığında 75.000 TL si yardımcı maddeler olmak üzere toplam yıllık 1.275.000 TL lik girdi maliyeti oluşacağı düşünülmektedir.

10. ORGANİZASYON YAPISI, YÖNETİM VE İNSAN KAYNAKLARI

i.Kuruluşun Organizasyon Yapısı ve Yönetimi

6360 sayılı Kanunun 14 İlde Büyükşehir Belediyesi ve 27 İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 06/12/2012 tarih ve 28489 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanması ile birlikte Dulkadiroğlu İlçesi kurulmuş ve 30/03/2014 tarihinde yapılan mahalli idareler seçimleri ile tüzel kişiliğine kavuşmuştur. Dulkadiroğlu Belediyesi Stratejik Planında yer alan hedef ve politikalar belediyenin görev alanı çerçevesinde derlenerek belirli hedef ve politikalar oluşturulmuştur.

Dulkadiroğlu belediyesi personel yapısı; 3 adet başkan yardımcısı, 12 adet müdür, 7 adet şef, 64 adet memur, 21 adet kadrolu işçi ve 44 adet sözleşmeli personel olmak üzere toplamda 151 personeli bulunmaktadır.

ii. Organizasyon ve Yönetim Giderleri

Tarihi bedestende oluşturulacak el sanatları atölyelerini proje sahibi Dulkadiroğlu Belediyesi tarafından işletilecektir. Başkanın görevlendireceği başında bir başkan yardımcısının olacağı kurul ile yönetim gerçekleştirilecektir. İnşaat sürecinden başlayarak, insan kaynağının yönetimine ve seçimine kadar, tesisin tanıtım faaliyetlerinden gelecek turistlere ilgi gösterilmesine kadar tüm faaliyetler bu kurul tarafından koordine edilecektir. Merkezde çalışacak tüm çalışanlara belediye tarafından maaş verilecektir. Merkezin maaş da dahil tüm giderleri atölyelerde gerçekleşen satışlardan karşılanacaktır. Aynı zamanda kültürel değerlerin devamı kapsamında kamu kurumları tarafından ilan edilen hibe ve destek çağrılarına da başvuruda bulunulacaktır.

iii. İnsan gücü ihtiyacı ve Tahmini Giderler

Alanda toplamda 28 personel çalışacak olup, bunlardan 8 tanesi usta, 8 tanesi çırak, 8 tanesi kalfa ve 4 tanesi de hediyelik eşya satış noktasında istihdam edilecektir. 8 farklı el sanat atölyesinin her biri için bir usta ve yanına yetiştirilmek üzere bir kalfa ile bir çırak görevlendirilecektir.

8 farklı el sanat atölyesinin her biri için bir usta ve yanına yetiştirilmek üzere bir kalfa ile bir çırak görevlendirilecektir.

Tesisin gelirleri burada gerçekleşecek satışlardan elde edilecek olup giderlerinde bu gelirlerden karşılanması ve belediye bütçesine yük getirmeyeceği öngörülmektedir. Ustanın aylık 6.500 TL, kalfanın 5.000 TL, çırığın 3.500 TL ve 4 satışçının 5.000 TL aylık maliyetlerinin olacağı öngörülmektedir.

11. PROJE YÖNETİMİ VE UYGULAMA PROGRAMI

i. Proje Yürütücüsü Kuruluşlar ve Teknik Kapasiteleri

6360 sayılı Kanunun 14 İlde Büyükşehir Belediyesi ve 27 İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 06.12.2012 tarih ve 28489 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanması ile birlikte Dulkadiroğlu İlçesi kurulmuş ve 30.03.2014 tarihinde yapılan Mahalli İdareler Seçimleri ile tüzel kişiliğine kavuşmuştur.

Dulkadiroğlu ilçesi 222.938 nüfusu ile Kahramanmaraş'ın ikinci büyük ilçesidir. Nüfusun 114.173 kişisi erkek olup 108.765 kişisi kadın nüfustur. Dulkadiroğlu Belediyesi Kahramanmaraş'ın merkez ilçesi olup 103 mahallesi bulunmaktadır. Yüzölçümü olarak

1.313.58 km² yüzölçümüne sahiptir. İlçenin güneyinde Türkoğlu, güneydoğusunda Pazarcık, doğusunda Çağlayancerit ve kuzeyinde Ekinözü ile Nurhak ilçeleri ile sınırdır.

Dulkadiroğlu belediyesi personel yapısı; 3 adet başkan yardımcısı, 12 adet müdür, 7 adet şef, 64 adet memur, 21 adet kadrolu işçi ve 44 adet sözleşmeli personel olmak üzere toplamda 151 personeli bulunmaktadır.

Bölgede küçükü büyüklü birçok turizm alt yapı çalışması Dulkadiroğlu Belediyesi tarafından yapılmıştır. Belediye bu tip projeleri hayata geçirme konusunda gerekli yeterliliğe ve tecrübeye sahiptir.

ii. Proje Organizasyonu ve Yönetim (karar alma süreci, yapım yöntemi vb.)

Dulkadiroğlu Belediyesi sahip olduğu proje yürütme kapasitesiyle bu projeyi de başarıyla yönetecektir. Kurulacak tesisin ve alanın yönetimi tamamen belediyede olacaktır. Başkanın görevlendireceği başında bir başkan yardımcısının olacağı kurul ile yönetim gerçekleştirilecektir. İnşaat sürecinden başlayarak, insan kaynağının yönetimine ve seçimine kadar, tesisin tanıtım faaliyetlerinden gelecek turistlere ilgi gösterilmesine kadar tüm faaliyetler bu kurul tarafından koordine edilecektir.

iii Proje Uygulama Programı (Termin Planı)

Planlaması yapılan el sanatları atölyelerinin yatırım süresinin 1 yıl olacağı öngörülmektedir.

12. İŞLETME DÖNEMİ GELİR VE GİDERLERİ

i. Üretimin ve/veya Hizmetin Fiyatlandırılması

Proje, Dulkadiroğlu İlçesi içerisinde bulunan Kahramanmaraş'ın Tarihi Kapalı çarşı ile Demirciler Çarşısı arasında yer alan Kasap Hali'nin arka sokağında bulunan tarihi bedesten de uygulanacaktır. Tarihi bedesten de Kahramanmaraş'a özgü Sim sırma işleme, Keçe işleme, Demir (bıçak) işleme, Ahşap işleme, Bakır işleme, Semer işleme, Oya işleme ve Kalay yapma gibi yöresel el sanatları atölyeleri ve yöresel ürünlerin üretimine ilişkin atölyeler, yöresel yiyeceklerin yeneceği alan ve hediyelik eşya satış alanı kurulacaktır.

Gelen ziyaretçilerin atölyelerde yapılan ürünlerin yapımını ücret ödemeksizin seyredebileceği, video kaydı ve fotoğraf çekimi yapabilecekleri ortam oluşturacaklardır. Atölyelerde ise istedikleri takdirde satın alacakları ürünü ücret karşılığında yapımına eşlik ederek ürünle aralarına duygusal bir bağ kurmaları sağlanacaktır.

Alanda aynı zamanda Kahramanmaraş'ın simgelerinden biri haline gelen dondurma satışının yapılacağı ve yeneceği ve yöreye özgü sıcak yemeklerin yeneceği alan yer alacaktır. Gelen ziyaretçilere ücret ödemeksizin yöresel kıyafetler giyen satış personelleri tarafından dondurma show yapılarak güzel vakit geçirmeleri ve anın kalıcı hale gelmesi adına fotoğraf ve video kaydı yapmaları sağlanacaktır.

Dulkadiroğlu belediyesi tarafından işletilecek olan hediyelik eşya satış noktasında Kahramanmaraş'a özgü hediyelik eşya satışı yapılacaktır. Hediyelik eşyalar her ürün grubu için farklılıklar gösterecektir. Küçük boyutlu eşyalar dışında, hediyelik amacı olmayan ve direk kullanıma yönelik ürünler de olacaktır (bakır tepsi ve tabaklar, giyilebilecek çarıklar, kullanım amaçlı bıçaklar, vb.).

Ürün satışlarından ve ürün imalatına eşlik edecek turistlerden elde edilecek gelirler düşünüldüğünde ortalama her bir kişinin bedestende 100 TL harcama yapacağı

Ürün satışlarından ve ürün imalatına eşlik edecek turistlerden elde edilecek gelirler düşünüldüğünde ortalama her bir kişinin bedestende 100 TL harcama yapacağı varsayılmaktadır.

varsayılmaktadır.

Bedestende yer alan 12 dükkandan 8'i atölye, 2'si hediyelik eşya satış dükkanı olarak faaliyet gösterecektir. Kalan 2 dükkan ise tatlıcı ve restorana kiraya verilecektir. Her bir dükkandan yıllık 60.000 TL kira geliri elde edileceği düşünülmektedir.

ii. İşletme Gelir ve Giderlerinin Tahmin Edilmesi

Tarihi bedesten de Kahramanmaraş'a özgü Sim sırma işleme, Keçe işleme, Demir (bıçak) işleme, Ahşap işleme, Bakır işleme, Semer işleme, Oya işleme ve Kalay yapma gibi yöresel el sanatları atölyeleri ve yöresel ürünlerin üretimine ilişkin atölyeler, yöresel yiyeceklerin yeneceği alan ve hediyelik eşya satış alanı kurulacaktır. İlk yıl yaklaşık %33, ikinci yıl %66 kapasite ile çalışması öngörülmektedir. Aşağıdaki tabloda görüldüğü üzere atölyelerin üçüncü yıldan itibaren tam kapasite çalışacağı hedeflenmektedir.

Tablo 24 Kapasite Kullanım Oranları

	Birim	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl	6.Yıl	7.Yıl	8.Yıl	9.Yıl	10.Yıl
Kurulu Kapasite	Adet	30.400,00	30.400,00	30.400,00	30.400,00	30.400,00	30.400,00	30.400,00	30.400,00	30.400,00	30.400,00
Üretim Miktarı	Adet	10.000,00	20.000,00	30.400,00	30.400,00	30.400,00	30.400,00	30.400,00	30.400,00	30.400,00	30.400,00
Kapasite Kullanım Oranı	%	32,89%	65,79%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Dulkadiroğlu Belediyesi Somut Olmayan Kültürel Miras İçerisinde Yer Alan
El Sanatları Atölyesi Fizibilitesi

Aşağıdaki tabloda da kapasite kullanımına paralel olarak satış gelir tahmini verilmektedir. Satış gelirine ek olarak iki dükkanın kira getirisi de yıllık 120.000 TL olarak gösterilmektedir. Buna göre ilk yıl toplam gelirin 1.120.000 TL olması ve üçüncü yıl tam kapasiteye ulaşılması ile birlikte yıllık gelirin 3.160.000 TL olması beklenmektedir.

Tablo 25 Satış Gelirleri											
	Birim	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl	6.Yıl	7.Yıl	8.Yıl	9.Yıl	10.Yıl
Satış Miktarı	Ad.	10.000,00	20.000,00	30.400,00	30.400,00	30.400,00	30.400,00	30.400,00	30.400,00	30.400,00	30.400,00
Birim Fiyatı	TL./Ad.	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Satış Geliri	TL.	1.000.000,00	2.000.000,00	3.040.000,00	3.040.000,00	3.040.000,00	3.040.000,00	3.040.000,00	3.040.000,00	3.040.000,00	3.040.000,00
Kira Geliri		120.000,00	120.000,00	120.000,00	120.000,00	120.000,00	120.000,00	120.000,00	120.000,00	120.000,00	120.000,00
Toplam Satış Gelirleri	TL	1.120.000,00	2.120.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00

Üretim giderleri yıllık kapasite kullanım oranlarına göre hesap edilerek aşağıdaki tabloda verilmektedir. Hammadde ve yardımcı malzeme kullanım detayları raporun “9. Proje Girdileri” bölümünde verilmektedir. Tam kapasitede çalışıldığında hammadde ve yardımcı malzeme giderinin yıllık 1.275.000 TL olacağı öngörülmektedir. Yine tam kapasitede direk işçilik giderinin yıllık 1.440.000 TL ve elektrik, su, diğer gider gibi genel üretim giderlerinin de yıllık 48.000 TL olacağı öngörülmektedir.

Dulkadiroğlu Belediyesi Somut Olmayan Kültürel Miras İçerisinde Yer Alan
El Sanatları Atölyesi Fizibilitesi

Tablo 26 Üretim Giderleri

Üretim Giderleri	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl	6.Yıl	7.Yıl	8.Yıl	9.Yıl	10.Yıl
1-Direkt İlk Madde ve Malzeme	419.407,89	838.815,79	1.275.000,00	1.275.000,00	1.275.000,00	1.275.000,00	1.275.000,00	1.275.000,00	1.275.000,00	1.275.000,00
a) İlk Madde Kullanımı	394.736,84	789.473,68	1.200.000,00	1.200.000,00	1.200.000,00	1.200.000,00	1.200.000,00	1.200.000,00	1.200.000,00	1.200.000,00
b) Yardımcı Madde	24.671,05	49.342,11	75.000,00	75.000,00	75.000,00	75.000,00	75.000,00	75.000,00	75.000,00	75.000,00
2-Direkt İşçilik Giderleri	473.684,21	947.368,42	1.440.000,00	1.440.000,00	1.440.000,00	1.440.000,00	1.440.000,00	1.440.000,00	1.440.000,00	1.440.000,00
3-Genel Üretim Giderleri	15.789,47	31.578,95	48.000,00	48.000,00	48.000,00	48.000,00	48.000,00	48.000,00	48.000,00	48.000,00
a) Elektrik, Su, Doğalgaz Giderleri	11.842,11	23.684,21	36.000,00	36.000,00	36.000,00	36.000,00	36.000,00	36.000,00	36.000,00	36.000,00
b) Bakım Onarım Giderleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
c) Diğer Giderler	3.947,37	7.894,74	12.000,00	12.000,00	12.000,00	12.000,00	12.000,00	12.000,00	12.000,00	12.000,00
Toplam Üretim Giderleri (1+2+3)	908.881,58	1.817.763,16	2.763.000,00	2.763.000,00	2.763.000,00	2.763.000,00	2.763.000,00	2.763.000,00	2.763.000,00	2.763.000,00

Yatırım yapılan malzeme, makine ve ekipmanların farklı amortisman süreleri olmakla birlikte genel olarak amortisman süreleri 4 yıl olarak kabul edilmiştir. Buna göre amortisman gideri aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 27 Amortisman Giderleri

Sabit Kıymetler	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl
Makine-Ekipman	350.000,00	350.000,00	350.000,00	350.000,00
-	0,00	0,00	0,00	0,00
Toplam Amortisman	350.000,00	350.000,00	350.000,00	350.000,00

Tesisin yönetiminin Dulkadiroğlu Belediyesinin yetkilileri tarafından yapılacağı düşünülerek her hangi bir yönetim gideri öngörülmemiştir. İki dükkanda hediye eşya satışı yapılacak olup her birinde ikişer kişi çalışacaktır. Bu çerçevede pazarlama ve satış giderlerinin yıllık 252.000 TL olması beklenmektedir. Aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Dulkadiroğlu Belediyesi Somut Olmayan Kültürel Miras İçerisinde Yer Alan
El Sanatları Atölyesi Fizibilitesi

Tablo 28 Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri										
Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl	6.Yıl	7.Yıl	8.Yıl	9.Yıl	10.Yıl
a) Personel Giderleri	240.000,00	240.000,00	240.000,00	240.000,00	240.000,00	240.000,00	240.000,00	240.000,00	240.000,00	240.000,00
b) Elektrik, Su, Doğalgaz, Haberleşme Giderleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
c) Seyahat Giderleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
d) Diğer Giderler (Kira, Sigorta, Temizlik vb.)	12.000,00	12.000,00	12.000,00	12.000,00	12.000,00	12.000,00	12.000,00	12.000,00	12.000,00	12.000,00
TOPLAM	252.000,00	252.000,00	252.000,00	252.000,00	252.000,00	252.000,00	252.000,00	252.000,00	252.000,00	252.000,00

13. TOPLAM YATIRIM TUTARI VE YILLARA DAĞILIMI

i. Toplam Yatırım Tutarı (iç ve dış para olarak)

Sabit yatırım cinsler ve tutarları aşağıdaki Tablo-29 da verilmektedir:

Tablo 29 Sabit Yatırım Harcamaları	
Sabit Yatırım Harcama Türü	Harcama Tutarı
A.1 Arazi Bedeli	0,00
A.2 Sabit Sermaye Yatırımı	6.500.000,00
1. Etüd- Proje Giderleri	200.000,00
2. Patent ve Lisans Giderleri	0,00
3. Arazi Düzenleme Giderleri	0,00
4. Hazırlık Yapıları Giderleri	0,00
5. İnşaat İşleri Giderleri	4.800.000,00
6. Çevre Koruma Giderleri	0,00
7. Ulaştırma Tesislerine İlişkin Giderler	0,00
8. Makine-Ekipman Gideri	1.200.000,00
9. Taşıma, Sigorta, İthalat ve Gümrükleme Giderleri	0,00
10. Montaj Giderleri	0,00
11. Taşıt Araçları Giderleri	0,00
12. Genel Giderler	0,00
13. İşletmeye Alma Giderleri	200.000,00
14. Beklenmeyen Giderler	100.000,00
B. Yatırım Dönemi Faiz Gideri	0,00
Sabit Yatırım Giderleri Toplamı	6.500.000,00

Gider türleri ile ilgili detay açıklamalar aşağıdaki bölümlerde sunulmaktadır.

-Arazi Bedeli (kamulaştırma giderleri)

Kurulması planlanan El Sanatları Atölyeleri Tarihi kapalı çarşı ile demirciler çarşısı arasında yer alan kasap halinin arka sokağında bulunan tarihi bedesten de yer alacaktır. Alanın bir kısmı halen kamulaştırılmış olup bir kısmının ise kamulaştırma süreci devam etmektedir. Bu sebeple el sanatları atölyelerine özel her hangi bir arazi maliyeti öngörülmemiştir.

Alanın bir kısmı halen kamulaştırılmış olup bir kısmının ise kamulaştırma süreci devam etmektedir. Bu sebeple el sanatları atölyelerine özel her hangi bir arazi maliyeti öngörülmemiştir.

- Sabit Sermaye Yatırımı

-Etüt-Proje, Mühendislik ve Kontrollük Giderleri

Projenin hazırlık aşamalarında gerek ihtiyaç duyulacak etüt, plan ve projeler, gerekse mali ve idari danışmanlık hizmetleri için etüt-proje gideri olarak 200.000 TL öngörülmüştür.

- Lisans, Patent, Know-How vb. Giderleri

Herhangi bir lisans, patent, Know-How vb gider bulunmamaktadır.

- Arazi Düzenleme ve Geliştirme Giderleri (peyzaj vb.)

Arazi düzenleme gideri olarak herhangi bir gider öngörülmemektedir.

- Hazırlık Yapıları (Şantiye vb.)

Hazırlık yapıları gibi herhangi bir gider öngörülmemektedir.

- İnşaat Giderleri (toprak işleri, altyapı, üstyapı, sanat yapıları vb.)

El sanatları atölyelerinin yapımı ve restarasyonuna ilişkin inşaat giderleri olarak 4.800.000,00 TL öngörülmektedir.

El sanatları atölyelerinin yapımı ve restarasyonuna ilişkin inşaat giderleri olarak 4.800.000,00 TL öngörülmektedir.

- Çevre Koruma Giderleri

Her hangi bir gider öngörülmemektedir.

- Ulaştırma Tesislerine İlişkin Giderler

Herhangi bir gider öngörülmemektedir.

- Makine-donanım giderleri

Alanda kurulacak el sanatları atölyelerinde ürün üretimine ilişkin makine ekipman giderleri Tablo-30 da verilmektedir.

Tablo 30 Makine Ekipman Yatırımı

MAKİNE-EKİPMAN	ADET	B.FİYAT	TOPLAM
BAKIR ATÖLYESİ MAKİNE VE EKİPMANLARI	1	100.000,00	100.000 TL
BIÇAKÇI ATÖLYESİ MAKİNE VE EKİPMANLARI	1	100.000,00	100.000 TL
SİM SIRMA ATÖLYESİ MAKİNE VE EKİPMANLARI	1	100.000,00	100.000 TL
KEÇE ATÖLYESİ MAKİNE VE EKİPMANLARI	1	100.000,00	100.000 TL
SEMER ATÖLYESİ MAKİNE VE EKİPMANLARI	1	100.000,00	100.000 TL
ÇARIK ATÖLYESİ MAKİNE VE EKİPMANLARI	1	100.000,00	100.000 TL
AHŞAP OYMA ATÖLYESİ MAKİNE VE EKİPMANLARI	1	100.000,00	100.000 TL
KALAY ATÖLYESİ MAKİNE VE EKİPMANLARI	1	100.000,00	100.000 TL
HEDİYELİK EŞYA MAĞAZASI TEFRİŞATI	2	100.000,00	200.000 TL
DONDURMACI TEFRİŞATI	1	100.000,00	100.000 TL
YÖRSEL RESTORAN TEFRİŞATI	1	100.000,00	100.000 TL
BAKIR ATÖLYESİ MAKİNE VE EKİPMANLARI	1	100.000,00	100.000 TL
GENEL TOPLAM			1.200.000 TL

-Taşıma, Sigorta, İthalat ve Gümrükleme Giderleri

Herhangi bir gider öngörülmemektedir.

- Montaj Giderleri

Herhangi bir gider öngörülmemektedir.

- Taşıt Araçları

Herhangi bir gider öngörülmemektedir.

-Genel Giderler

Herhangi bir gider öngörülmemektedir.

- İşletmeye Alma Giderleri

İşletmeye alma gideri olarak 200.000 TL öngörülmektedir.

- Beklenmeyen Giderler

Beklenmeyen gider olarak 100.000 TL öngörülmektedir.

-Yatırım Dönemi Faizleri

El sanatları yatırımı kapsamında finansman kuruluşlarından herhangi bir kredi kullanımı olmayacaktır. Dolayısı ile krediden doğan faiz gideri olmayacaktır.

- İşletme Sermayesi

Tam kapasite işletme sermaye ihtiyacı Tablo 31’de verilmektedir.

Tablo 31 Tam Kapasitede İşletme Sermayesi İhtiyacı

UNSURLAR	Süre (Gün)	Yıllık Tutar (Sabit)	Yıllık Tutar (Değişken)	İşletme Sermayesi Tutarı (Sabit) (a)	İşletme Sermayesi Tutarı (Değişken) (b)	Toplam (a+b)
Hammadde ve Malzeme Stoğu				0,00	106.333,33	106.333,33
Hammadde Stoğu	30,00	0,00	1.216.000,00	0,00	101.333,33	101.333,33
Yardımcı Madde Stoğu	30,00	0,00	60.000,00	0,00	5.000,00	5.000,00
Üretim Nakit İhtiyacı				0,00	124.000,00	124.000,00
Direk İçilik Gideri	30,00	0,00	1.440.000,00	0,00	120.000,00	120.000,00
Üretim Giderleri	30,00	0,00	48.000,00	0,00	4.000,00	4.000,00
Yönetim Nakit İhtiyacı	0,00	0,00	0,00	21.000,00	0,00	21.000,00
Yönetim Giderleri	30,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Pazarlama Giderleri	30,00	252.000,00	0,00	21.000,00	0,00	21.000,00
Tam Kapasitede Toplam İşletme Sermayesi İhtiyacı				21.000,00	230.333,33	251.333,33

Tesisin yıllık kapasite öngörülerine göre önceki bölümlerde belirlenen giderler dikkate alınmaktadır. Bu giderlerin tesis ilk faaliyete geçtiği ilk ay için ödenmesi gerek tutarların, tesisten gelir oluşmayacağı varsayımıyla yatırımcının elinde bulundurması, işletme sermayesi olarak kalması gerekmektedir. Buna göre yapılan hesaplamalar Tablo 32’de verilmektedir.

Dulkadiroğlu Belediyesi Somut Olmayan Kültürel Miras İçerisinde Yer Alan
El Sanatları Atölyesi Fizibilitesi

Tablo 32 İşletme Sermayesi Değişimi

UNSURLAR	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl	6.Yıl	7.Yıl	8.Yıl	9.Yıl	10.Yıl
Hammadde ve Malzeme Stoğu	34.978,07	69.956,14	106.333,33	106.333,33	106.333,33	106.333,33	106.333,33	106.333,33	106.333,33	106.333,33
Hammadde Stoğu	33.333,33	66.666,67	101.333,33	101.333,33	101.333,33	101.333,33	101.333,33	101.333,33	101.333,33	101.333,33
Yardımcı Madde Stoğu	1.644,74	3.289,47	5.000,00	5.000,00	5.000,00	5.000,00	5.000,00	5.000,00	5.000,00	5.000,00
Üretim Nakit İhtiyacı	40.789,47	81.578,95	124.000,00	124.000,00	124.000,00	124.000,00	124.000,00	124.000,00	124.000,00	124.000,00
Direk İçilik Gideri	39.473,68	78.947,37	120.000,00	120.000,00	120.000,00	120.000,00	120.000,00	120.000,00	120.000,00	120.000,00
Üretim Giderleri	1.315,79	2.631,58	4.000,00	4.000,00	4.000,00	4.000,00	4.000,00	4.000,00	4.000,00	4.000,00
Yönetim Nakit İhtiyacı	6.907,89	13.815,79	21.000,00	21.000,00	21.000,00	21.000,00	21.000,00	21.000,00	21.000,00	21.000,00
Yönetim Giderleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Pazarlama Giderleri	6.907,89	13.815,79	21.000,00	21.000,00	21.000,00	21.000,00	21.000,00	21.000,00	21.000,00	21.000,00
Toplam İşletme Sermayesi İhtiyacı (A+B+C+D-E)	82.675,44	165.350,88	251.333,33	251.333,33	251.333,33	251.333,33	251.333,33	251.333,33	251.333,33	251.333,33
İşletme Sermayesindeki Değişim	82.675,44	82.675,44	85.982,46	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

ii.Yatırımın Yıllara Dağılımı

Yatırımın 1 yıl içinde gerçekleştirilmesi planlanmıştır.

14. PROJENİN FİNANSMANI

i.Yürütücü ve İşletmeci Kuruluşların Mali Yapısı

6360 sayılı “14 İlde Büyükşehir Belediyesi ve 27 İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun” 06.12.2012 tarih ve 28489 sayılı Resmi Gazete ’de yayımlanması ile birlikte Dulkadiroğlu İlçesi kurulmuş ve 30.03.2014 tarihinde yapılan Mahalli İdareler Seçimleri ile tüzel kişiliğine kavuşmuştur.

Dulkadiroğlu Belediyesi'nin son 3 yıllık mali verileri incelendiğinde belediyenin, yıllık yaklaşık 250 milyon TL lik bilanço büyüklüğüne sahip olduğu görülmektedir. Bu anlamda güçlü bir mali yapıya sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Dulkadiroğlu belediyesi personel yapısı; 3 adet başkan yardımcısı, 12 adet müdür, 7 adet şef, 64 adet memur, 21 adet kadrolu işçi ve 44 adet sözleşmeli personel olmak üzere toplamda 151 personeli bulunmaktadır.

ii.Finansman Yöntemi

El sanatları atölyelerinin finansmanı belli bir kısmının belediye özkaynağından karşılanması kalan kısmının ise kurumların hibe programından karşılanması planlanmaktadır. Özellikle raporun tamamlanması sonrasında DOĞAKA GÜDÜMLÜ Proje Desteğine başvuruda bulunulacaktır. GÜDÜMLÜ Proje Desteği kapsamında Ajans, toplam proje maliyetinin yüzde yetmiş beşi oranında mali destek sağlamaktadır. Kalan %25 de Dulkadiroğlu Belediyesi özkaynakları ile finanse edilmesi planlanmaktadır.

Merkezin uygulama aşamalarında gerçekleştirilecek faaliyetlerin maliyetlerinin faaliyet sonucu elde edilecek mali kazançtan karşılanması planlanmaktadır.

Merkezin uygulama aşamalarında gerçekleştirilecek faaliyetler için de ulusal ve uluslararası fon kaynaklarından faydalanılması planlanmaktadır.

iii.Finansman Kaynakları ve Koşulları

Güdümlü projeler, proje teklif çağrısı yöntemi uygulanmaksızın; bölge planında öngörülen öncelikler doğrultusunda, konusu ve koşulları Ajans öncülüğünde ve yönlendirmesinde

belirlenen özel nitelikli model projelerdir. Ajans, fizibilitesi Bakanlık tarafından onaylanmış güdümlü projelere destek sağlayabilir.

Bu projelerde, bölge plan ve stratejilerine uygun sektörel ihtisaslaşmalar özendirilir. Güdümlü proje desteğini (GPD) diğer mali destek yöntemlerinden farklı kılan esas unsur, ajansın öncülüğü ile başlatılmış olmasıdır. Projeler, ajansın öncülüğünde geliştirilir. Bu kapsamda; Ajans, ilk fikri oluşturma aşamasından itibaren genel çerçevesini ortaya koymuş olduğu projeyi uygulayacak muhtemel aktörleri belirlemek için gerekli koordinasyonu yürütür.

Projelere ilişkin iş planı, uygulama projesi ve fizibilite çalışmaları gibi projenin Bakanlık onayına sunulmasından önce yapılan bütün harcamalar proje uygulayıcısı veya ortakları tarafından karşılanır. Güdümlü proje desteğinden yararlanmak üzere ajansa sunulan projeler için hazırlanacak fizibilitelerin, fizibilite desteği kapsamında desteklenmesine ilişkin hükümler bu hususa aykırılık teşkil etmez.

Yapım işlerine ilişkin maliyetlerin uygunluğunun değerlendirilmesinde güdümlü projeler için küçük ölçekli altyapı projeleri hükümleri uygulanır.

Güdümlü proje desteği kapsamında, Ajans, toplam proje maliyetinin en fazla yüzde yetmiş beşi oranında mali destek sağlayabilir.

Merkezin kurulumu (inşaat, makine ekipman vb.) aşamasında kurumların hibe programlarına başvuruda bulunmakla beraber Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı destekleri kapsamında yer alan Güdümlü Proje Desteğinden faydalanılması planlanmaktadır. Buradan sağlanacak yaklaşık %75 destek ile kalan yaklaşık %25 de Dulkadiroğlu Belediyesi öz kaynaklarından karşılanacaktır.

iv.Finansman Maliyeti

El sanatları atölyelerinin yatırımlarının kamu bütçesinden karşılanması planlanmakta olup, herhangi bir finansman maliyeti öngörülmemektedir.

v. Finansman Planı

El sanatları atölyeleri toplam yatırım bütçesi ve finansmanı Tablo 33 'te gösterilmektedir. Buna göre proje yatırım büyüklüğü 6.582.675,44 TL olup sadece yeni satın alınması gereken yatırım harcamaları değil, alanın işletilebilmesi için gereken maliyetiyle birlikte hesaplanmaktadır. Benzer şekilde yatırımın finansmanı kısmında da kurumun öz kaynağı ile birlikte finansman kaynaklarından diğer kaynaklarla beraber toplam bütçe olarak değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda toplam 6.582.675,44 TL lik yatırım harcamasının

yaklaşık %24'ü 1.582.648,03 TL'si özkaynaklar ile karşılanacak olup, kalan %76'lık kısmın belediyenin tahsis edeceği diğer kaynaklardan karşılanması öngörülmektedir.

Tablo 33 Toplam Yatırım Finansman Planı

Yatırım Harcamaları	Arazi	0,00
	Yapım	5.000.000,00
	Makine	1.200.000,00
	Genel	300.000,00
	Yatırım Dönemi Faiz Gideri	0,00
	İşletme Sermayesi Değişimi	82.648,03
	TOPLAM	6.582.648,03
Finansman Kaynakları	Özkaynak	1.582.648,03
	Banka Kredisi	0,00
	Diğer Kaynaklar	5.000.000,00
	TOPLAM	6.582.648,03

15. PROJE ANALİZİ

Kurulması planlanan el sanatları atölyeleri bir kar merkezi olmayıp, kamu ve toplum faydası hedeflenen, sosyal faydası olan bir yatırımdır. Merkezde esas amaç bölge turizminin gelişmesi ve kaybolmaya yüz tutan mesleklerin yaşatılarak, somut olmayan kültürel mirasa sahip çıkılmasıdır. Bu sebeple atölyelerin bir kar merkezi olması söz konusu değildir. Atölyelerin çalışmaları sonucu elde edilecek gelirin sadece merkezin sürdürülebilirliği anlamında hammadde ve çalışanların maliyetlerini karşılaması hedeflenmektedir. Yatırım maliyetinin karşılanması ve geri dönüşü planlanmamaktadır. Bu sebeple bir kısım ekonomik ve finansal analizler bu proje için geçersiz hale gelmektedir.

Kurulması planlanan el sanatları atölyeleri bir kar merkezi olmayıp, kamu ve toplum faydası hedeflenen, sosyal faydası olan bir yatırımdır. Merkezde esas amaç bölge turizminin gelişmesi ve kaybolmaya yüz tutan mesleklerin yaşatılarak, somut olmayan kültürel mirasa sahip çıkılmasıdır. Bu sebeple atölyelerin bir kar merkezi olması söz konusu değildir. Atölyelerin çalışmaları sonucu elde edilecek gelirin sadece merkezin sürdürülebilirliği anlamında hammadde ve çalışanların maliyetlerini karşılaması hedeflenmektedir. Yatırım maliyetinin karşılanması ve geri dönüşü planlanmamaktadır. Bu sebeple bir kısım ekonomik ve finansal analizler bu proje için geçersiz hale gelmektedir.

i. Finansal Analiz

- Finansal Tablolar ve Likidite Analizi

Yatırımın 10 yıllık tahmini gelir tablosu aşağıdaki gösterilmektedir. Tablo 34 incelendiğinde yatırımın ilk dört yıl zarar etmesi ve beşinci yılla birlikte kara geçmesi beklenmektedir.

Planlanan tesisin yatırımı geri kazanmasından çok faaliyetlerini sürdürebilmesi için yıllık işletme giderlerinin ve hammadde maliyetlerinin karşılanarak hayatını devam ettirmesi hedeflenmektedir. Nitekim aşağıdaki tabloda da tam kapasiteye ulaştıktan sonra tesisin kendi dinamikleri ile çalışmaya devam edebileceği görülmektedir.

Planlanan tesisin yatırımı geri kazanmasından çok faaliyetlerini sürdürebilmesi için yıllık işletme giderlerinin ve hammadde maliyetlerinin karşılanarak hayatını devam ettirmesi hedeflenmektedir. Nitekim aşağıdaki tabloda da tam kapasiteye ulaştıktan sonra tesisin kendi dinamikleri ile çalışmaya devam edebileceği görülmektedir.

Tablo 34 Tahmini Gelir Tablosu

	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl	6.Yıl	7.Yıl	8.Yıl	9.Yıl	10.Yıl
Toplam Gelir	1.120.000,00	2.120.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00
Satış Gelirleri	1.120.000,00	2.120.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00
Toplam Gider	1.511.210,53	2.420.421,05	3.366.000,00	3.366.000,00	3.016.000,00	3.016.000,00	3.016.000,00	3.016.000,00	3.016.000,00	3.016.000,00
Direkt İlk Madde ve Malzeme	419.736,84	839.473,68	1.276.000,00	1.276.000,00	1.276.000,00	1.276.000,00	1.276.000,00	1.276.000,00	1.276.000,00	1.276.000,00
Direkt İşçilik Giderleri	473.684,21	947.368,42	1.440.000,00	1.440.000,00	1.440.000,00	1.440.000,00	1.440.000,00	1.440.000,00	1.440.000,00	1.440.000,00
Genel Üretim Gideleri	15.789,47	31.578,95	48.000,00	48.000,00	48.000,00	48.000,00	48.000,00	48.000,00	48.000,00	48.000,00
Genel Yönetim Giderleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Pazarlama Satış Dağıtım Giderleri	252.000,00	252.000,00	252.000,00	252.000,00	252.000,00	252.000,00	252.000,00	252.000,00	252.000,00	252.000,00
Mali Giderler	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Amortisman Giderleri	350.000,00	350.000,00	350.000,00	350.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vergi Öncesi Kar	-391.210,53	-300.421,05	-206.000,00	-206.000,00	144.000,00	144.000,00	144.000,00	144.000,00	144.000,00	144.000,00
Vergi	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vergi Sonrası Net Kar	-391.210,53	-300.421,05	-206.000,00	-206.000,00	144.000,00	144.000,00	144.000,00	144.000,00	144.000,00	144.000,00

- İndirgenmiş Nakit Akım Tablosu

Yatırımın nakit akış tablosu Tablo-35'de verilmektedir. Her hangi bir indirgenme oranı kullanılmamıştır. Gelir ve giderlerin yıllık enflasyon oranında artacağı, aynı oranın da indirgenme oranı olarak kullanılacağı düşünüldüğünden iki unsurun etkisinin de birbirini götürdüğü kabul edildiğinden her hangi bir indirgenme oranı uygulanmamaktadır.

Tablo incelendiğinde 3. yıldan itibaren pozitif nakit akış oluşmaya başladığı ve 4. yıldan itibaren de tesisin tam kapasite çalışmaya başladığından düzenli sabit pozitif net nakit akış sağlayacağı görülmektedir.

Dulkadiroğlu Belediyesi Somut Olmayan Kültürel Miras İçerisinde Yer Alan
El Sanatları Atölyesi Fizibilitesi

Tablo 35 Tahmini Nakit Akış Tablosu											
Endeksler	Yatırım Dönemi	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl	6.Yıl	7.Yıl	8.Yıl	9.Yıl	10.Yıl
Nakit Girişi	0,00	1.120.000,00	2.120.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00
Satışlardan Elde Edilen Nakit Girişi	0,00	1.120.000,00	2.120.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00
Toplam Nakit Çıkışı	6.582.675,44	1.161.210,53	2.153.096,49	3.101.982,46	3.016.000,00	3.016.000,00	3.016.000,00	3.016.000,00	3.016.000,00	3.016.000,00	3.016.000,00
Toplam Yatırım Harcamaları	6.582.675,44	0,00	82.675,44	85.982,46	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
İşletme Sermayesindeki Değişim	82.675,44	0,00	82.675,44	85.982,46	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sabit Yatırım Harcaması	6.500.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Nakit Çıkışı Olan Giderler	0,00	1.161.210,53	2.070.421,05	3.016.000,00	3.016.000,00	3.016.000,00	3.016.000,00	3.016.000,00	3.016.000,00	3.016.000,00	3.016.000,00
Ödenen Vergi	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kredi Anapara Ödemesi	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Net Nakit Akışı	- 6.582.675,44	-41.210,53	-33.096,49	58.017,54	144.000,00	144.000,00	144.000,00	144.000,00	144.000,00	144.000,00	144.000,00
Kümülatif Net Nakit Akışı	6.582.675,44	6.623.885,96	6.656.982,46	6.598.964,91	6.454.964,91	6.310.964,91	6.166.964,91	6.022.964,91	5.878.964,91	5.734.964,91	5.590.964,91

- Finansal Fayda-Maliyet Analizi (NBD, İKO vb.)

Net Bugünkü Değer: Yatırımın ekonomik ömrü boyunca sağladığı getirinin bugünkü değerinden, yatırım giderlerinin bugünkü değerinin düşülmesi ile elde edilen farkı ifade eder. Yani net bugünkü değer; yatırımın nakit girişlerinin bugünkü değeri ile nakit çıkışlarının bugünkü değeri arasındaki farka eşittir.

NBD = Nakit girişlerinin bugünkü değeri – Nakit çıkışlarının bugünkü değeri

Tablo-36'da yatırımın yıllık net nakit akışları ve net bugünkü değer gösterilmektedir. Her hangi bir indirgenme oranı kullanılmamıştır. Gelir ve giderlerin yıllık enflasyon oranında artacağı, aynı oranın da indirgenme oranı olarak kullanılacağı düşünüldüğünden iki unsurun etkisinin de birbirini götürdüğü kabul edildiğinden her hangi bir indirgenme oranı uygulanmamaktadır. Bunun sonucunda yatırımın NBD'i -5.590.964,91 TL çıkmaktadır.

Her hangi bir indirgenme oranı kullanılmamıştır. Gelir ve giderlerin yıllık enflasyon oranında artacağı, aynı oranın da indirgenme oranı olarak kullanılacağı düşünüldüğünden iki unsurun etkisinin de birbirini götürdüğü kabul edildiğinden her hangi bir indirgenme oranı uygulanmamaktadır. Bunun sonucunda yatırımın NBD'i -5.590.964,91 TL çıkmaktadır.

Tablo 36 Net Bugünkü Değer (NBD) Tablosu

	Yatırım Dönemi	1. Yıl	2. Yıl	3. Yıl	4. Yıl	5. Yıl	6. Yıl	7. Yıl	8. Yıl	9. Yıl	10. Yıl
Net Nakit Akışı	-6.582.675,44	-41.210,53	-33.096,49	58.017,54	144.000,00	144.000,00	144.000,00	144.000,00	144.000,00	144.000,00	144.000,00
Net Nakit Akışların Bugünkü Değerleri		-41.210,53	-33.096,49	58.017,54	144.000,00	144.000,00	144.000,00	144.000,00	144.000,00	144.000,00	144.000,00
Net Nakit Akışların Bugünkü Değerleri Toplamı	991.710,53										
Net Bugünkü Değer	-										
	5.590.964,91										

Yatırımın yıllık nakit getirisi sadece tesisin işletme giderlerini karşılamayı hedeflemektedir. Yatırım maliyetinin karşılanması hedeflenmediğinden "iç karlılık oranı" ve "geri ödeme süresi" gibi bir takım fayda maliyet analizleri bu proje için uygulanabilir değildir.

- Devlet Bütçesi Üzerindeki Etkisi

Tesisin kurulma aşamasında kamu kaynağı (belediye + kalkınma ajansı) kullanılacaktır. Ancak işletme sürecinde kamu bütçesi kullanılması planlanmamaktadır. tesisin yaratacağı işletme gelirleri ile giderlerinin karşılanacağı öngörülmektedir.

Tesisin gerek kurulum aşamasında gerekse faaliyete geçtikten sonra yapacağı harcamalar şehrin ekonomisine katkı sağlayacak olup, tesiste çalışanlar adına yapılacak vergi ve sigorta ödemeleri de devlet bütçesine pozitif etki sağlayacaktır.

Bir yatırımın istihdam etkisi, yaratılan istihdamın kişi başına yapılan toplam yatırım olarak tanımlanabilir. Tesis için değerler Tablo 37'de verilmekte olup istihdam etkisi 235.095,55 TL olarak hesaplanmaktadır.

Tablo 37 İstihdam Etkisi	
Kalem	Tutar (TL)
Toplam Yatırım Tutarı	6.582.675
Tam Kapasitede Yaratılan İstihdam	28
İstihdam Etkisi	235.095,55

ii. Ekonomik Analiz

Ekonomik analizin temeli finansal değerlendirmelerin dışında görünmeyen, alternatif veya örtülü maliyet ve faydaların kullanılarak analizlerin yapılmasıdır.

- Ekonomik Maliyetler

Tesisin kurulumuna harcanacak kamu bütçesi daha farklı bir yerde kullanılabilirdi. Bu alternatif yatırımın beklenen getirisi, el sanatları atölye yatırımının örtülü, ekonomik maliyetidir.

Bu yatırım yapılmasaydı banka da faiz geliri oluşacaktı, yatırımının yapılması ile faiz gelirinden yoksun kalınmaktadır. Yıllık faiz %15 olduğu kabul edildiğinde, toplam yatırım tutarı olan 6.500.000 TL'nin bir yıllık getirisi 975.000 TL olarak hesaplanmaktadır. Bu da ekonomik analiz için ekonomik maliyet olarak kabul edilmektedir.

- Ekonomik Faydalar

Tesisin kurulum aşamasında da, işletme aşamasında da şehirden yapacağı satın almalar, civarda yaşayan halkın gelir seviyesinde bir artışa sebep olacaktır. Bu da örtülü fayda olarak ortaya çıkmaktadır. Toplam yatırım tutarı olan 6.500.000 TL'nin yerel firmalardan alınacağı varsayılmaktadır. Yerel satıcıların bu satıştan %20 kar ettikleri varsayılarak, 1.300.000 TL lik bir gelir sağlanacağı öngörülmektedir.

- Ekonomik Fayda-Maliyet Analizi (ENBD, EİKO vb.)

Her ne kadar ekonomik maliyet ve fayda yukarıdaki maddelerde analiz edildiyse de tesisin gelir getirici bir yatırım olmaması sebebiyle ekonomik fayda maliyet analizi bu proje için uygulanabilir değildir.

- Maliyet Etkinlik Analizi (karşılaştırmalı birim üretim ve yatırım maliyeti)

Bu proje için uygulanabilir değildir.

- Projenin Diğer Ekonomik Etkileri (katma değer etkisi vb.)

Tesisin kurulumunda ve faaliyetlerinde yapacağı harcamalar şehrin ekonomisine katkı sağlayacak olup, çalışanlar adına yapılacak vergi ve sigorta ödemeleri de devlet bütçesine pozitif etki sağlayacaktır.

Katma değer etkisi, bir projenin genel ekonomi üzerindeki genel etkilerini gösteren temel ölçüttür. Katma değer, belirli bir dönem içerisinde yatırım projesinin yaratacağı üretim faktörleri gelirlerinin toplamıdır. Yatırımın ekonomiye katkısının hesaplanmasında, ücret ödemeleri, varsa faiz ödemeleri, kira giderleri, dolaylı vergiler ve amortisman giderleri hesaplanır.

Brüt Katma Değer = Vergiden Önceki Kar + Faiz + Maaş ve Ücretler + Kira Giderleri + Dolaylı Vergiler + Amortismanlar

Bu yatırımın faiz ve kira gideri olmayacağından brüt katma değer hesabında sadece vergi öncesi kar, personel giderleri ve amortismanlar dikkate alınacaktır. Vergi öncesi kar 10 yıllık süre için incelendiğinde kar oluşmadığı ve 239.631 TL zarar olduğu görülmektedir. Buna göre 10 yıllık süre zarfında toplam vergi öncesi kar - 239.631, artı 10 yıllık süre zarfında toplam personel giderleri 15.341.052 TL, artı 10 yıllık süre zarfında toplam amortisman giderleri 1.400.000 TL olup toplam Brüt Katma Değer 16.501.421 TL olarak hesaplanmaktadır.

iii. Sosyal Analiz

Turizmin çeşitlendirilmesi ve değişik yörelerdeki turizm potansiyelinin açığa çıkarılmasının bir ayağı da kültürel anlamda somut olmayan kültürel mirasımızın korunması ve turizme kazandırılmasıdır. Bu sayede, unutulmaya yüz tutmuş yöresel ürün ustalıkları gelecek kuşaklara aktarılacak kültürel mirasın yaşatılması ve aynı zamanda meslek kapsamında istihdamın artırılması amaçlanmaktadır.

-Yapılacak el sanatları atölyeleri yatırımı ile öncelikle bölgeye gelecek yerli ve yabancı turistlerin yerel esnaftan alış-veriş yapmasıyla kültür taşıyıcısı olan el sanatları zanaatkarlarının turizmden gelir elde etmesi sağlanacaktır.

-Yerli ve yabancı turist ile yerli halkın sosyal anlamda kaynaşması ile kültürler arası etkileşimin artmasına katkı sağlanacaktır.

-Somut olmayan kültürel miras içerisinde bulunan el sanatları ustalığının unutulmaması ve mesleğin yaşatılması sağlanacaktır.

- Yöreyle ait Sim sırma, Keçe, Demir (bıçak), Ahşap , Bakır, Semer , Oya işleme ve Kalay gibi geleneksel el sanatlarının Unesco listesine alınması için başvuruda bulunulacaktır.

-Kültür ve deneyimsel turizmden elde edilen gelir ile çalışanların ve bölge halkının yaşam kalitelerini artırmalarına ve refah düzeylerini yükseltmelerine etki edilecektir.

- Tarihi alanda bulunan mevcut çevresel değerlerin ve kaynakların korunması ve sürdürülebilir gelişimi sağlanacaktır.

- Kültür turizmin gelişmesiyle birlikte, Türkiye’de önemli bir kültürel zenginlik oluşturan yöreye ait Sim sırma, Keçe, Demir (bıçak), Ahşap , Bakır, Semer, Oya işleme ve Kalay gibi geleneksel el sanatları ve diğer hediyelik eşyalar pazarlanarak yöre halkına ek bir gelir sağlamalarına etki edilecektir.

El sanatları atölyeleri ile bölgenin sosyo kültürel bağlamda gelişimini destekleyecek birçok unsur bulunmaktadır. Öncelikle bölgede geleneksel el sanatları atölyeleri kurarak somut olmayan kültürel miraslarımızdan olan geleneksel el sanatları ustalığının unutulmamasını ve gelecek nesillere aktarılmasını sağlamak büyük önem arz etmektedir.

Ekonomik anlamda gelirleri artan kesimin yaşam kalitelerinde de refah seviyelerinin artmasına etki edilecektir. Bölgeye gelecek yerli ve yabancı turistler ile kültürel anlamda yeni bağların oluşturulması, yeni kültürel etkileşimlerin yaşanmasına zemin oluşturacaktır. Burada turistlerin tutum ve davranışları ile turisti ağırlayan toplumun verdiği tepkiler kültürün etkilenmesinde ön plana çıkmaktadır.

Katılımcılık ve cinsiyet konusunda doğrudan herhangi bir farkındalık oluşturulması öngörülmemekle beraber el sanatları atölyelerinde bayan çalışanların da olması kadın istihdamında artış sağlayacaktır.

El sanatları atölyeleri yatırımı ile öncelikle ilimize kültür turizmi alanında yeni bir alan kazandırılacaktır. Atölyelerde yer alacak ustalar çıraklar ve kalfalar ile ilimizin yer alan el sanatları ile ilgilenen kişilerin istihdama kazandırılması sağlanacaktır. Alanda toplamda 28 personel çalışacak olup, bunlardan 8 tanesi usta, 8 tanesi çırak, 8 tanesi kalfa ve 4 tanesi de hediyelik eşya satış noktasında istihdam edilecektir.

Söz konusu yatırım çalışmalarının tamamlanmasıyla tarihi alanda el sanatları atölyeleri bölgenin ve ülkemizin kültür turizminde en önemli cazibe merkezlerinden biri haline gelebilecektir. Faaliyetlerin çeşitlendirilmesiyle turistlerin geceleme sayıları artırılacaktır. Böylece, turizm sektöründe faaliyet gösteren oteller, tur acenteleri ve eğlence tesisleri başta olmak üzere bölge esnafı ve yöre halkının turizm gelirlerinden elde ettikleri pay artacaktır.

Söz konusu yatırım çalışmalarının tamamlanmasıyla tarihi alanda el sanatları atölyeleri bölgenin ve ülkemizin kültür turizminde en önemli cazibe merkezlerinden biri haline gelebilecektir.

Sonuç olarak, proje konusu geleneksel el sanatları atölyeleri kurarak somut olmayan kültürel miraslarımızdan olan geleneksel el sanatları ustalığının unutulmamasını ve gelecek nesillere aktarılmasını sağlayarak ilimizin kültür turizm merkezi haline dönüşmesine katkıda bulunacaktır. Bu sayede proje, Kahramanmaraş ve TR63 bölgesinin ekonomik ve sosyal gelişimine olumlu bir etki sağlayacak; refah seviyesinin artmasıyla, bölgenin işsizlik ve buna bağlı dışarıya verilen göç sorununun çözümünde de önemli bir rol oynayacaktır.

iv. Bölgesel Analiz

Kahramanmaraş ili içinde turist çeken merkezlerin başında kültürel tarihi değerlerin geldiği dikkat çekmektedir. Tarih boyunca çeşitli uygarlıklar tarafından sık sık el değiştiren Kahramanmaraş, bu uygarlıkların izlerini günümüze kadar taşıyarak, sinesinde barındırdığı insanlığın ortak mirası olan pek çok tarihî ve kültürel varlıklarla turizm alanında misafirlerine görsel bir şölen sunmaktadır.

Kahramanmaraş'ın el sanatları, geniş ve derin tarihi sebebiyle büyük zenginliğe sahiptir. Aradan geçen binlerce yıla rağmen bugün de çeşitli alanlarda birbirinden güzel eserler veren Kahramanmaraş'lı ustaların büyük emek ve sabırla sürdürdükleri el sanatları Türk el sanatlarının binlerce yıllık sürekliliğini de gözler önüne sermektedir. İşte bütün bu çarpıcı özelliklerden dolayı Kahramanmaraş'ın Türk el sanatları tarihinde önemli bir yeri vardır.⁵⁹

- Proje ile öncelikle Kahramanmaraş'ta turistlerin ziyaret noktası çeşitliliğine yönelik alternatif bir imkan oluşturulacaktır. Turistlerin Kahramanmaraş'ta daha çok vakit geçirmesi hedeflenmektedir. Böylece turizmden elde edilecek gelirlerde artış sağlanacaktır.

⁵⁹ http://proje.kahramanmaraş.gov.tr/Proje/Kahramanmaraş'ta_turistlerin_ziyaret_noktası_çeşitliliğine_yönelik_alternatif_bir_imkan_oluşturulacaktır._Turistlerin_Kahramanmaraş'ta_daha_çok_vakit_geçirmesi_hedeflenmektedir._Böylece_turizmden_elde_edilecek_gelirlerde_artış_sağlanacaktır. 108

-Tarihi alanda kurulacak el sanatları atölyelerinde ustalar tarafından yetiştirilecek yeni ustalar sayesinde mesleklerin unutulmaması ve meslek devamlılığı sağlanacaktır. Aynı zamanda el sanatlarına yönelim artarak sektörel anlamda gelişme sağlanacaktır.

- Proje ile Kahramanmaraş'ın kültür turizmi alanında gelişmesi ve farklı yatırım alanlarının oluşturulması için örnek teşkil edecektir.

- Kahramanmaraş'ın turizmden elde ettiği gelir artışı ile diğer bölgelerle arasında varolan bölgesel gelişmişlik farkının azaltılmasına da katkı sağlanacaktır.

- Yapılacak yatırımlar ile şehrin istihdam oranında artış sağlanacak ve işsizlik oranının azaltılmasına etki edilecektir.

Bu proje ile kurumlar ve yatırımcılar açısından yeni yatırım imkânlarının geliştirilmesi ve şehre turizm alanında yapılacak yatırım sayısında artış olması hedeflenmektedir. Yatırımlar ile birbirine bağlı birçok sektörde (inşaat, mobilya, tekstil vb sektörler) de bu artıştan payını alarak ekonomik anlamda fayda sağlanacaktır. Birbirini etkileyen sektörlerde aynı zamanda istihdam olanaklarının da artması beklenmektedir. Dolayısıyla bölgenin ekonomik kalkınma ve istihdam oranındaki artış ile bölgesel gelişmişlik farklarının azaltılması da hedeflenmektedir.

v. Duyarlılık Analizi

Duyarlılık analizlerinde finansal durumların belirlenmesinde kullanılan gelir ve gider varsayımlarının olumsuz yönde değişiklik olması halinde sonuçları nasıl etkileyeceği test edilmektedir.

Bu amaçla birinci senaryo olarak tesis çalışmaya başladığında turist sayısı ve/veya turist başına yapılan satınalma harcaması öngörüldüğü gibi artış göstermeyip ana senaryodan %20 düşük kalması durumu analiz edilmiştir. Ana senaryoda 30.400 turistin atölyeleri ziyaret edeceği ve kişi başı ortalama 100 TL harcama yapacakları varsayılmaktadır. Atölyelere gelen turist sayısının 24.320 kişiye düşmesi veya gelenlerin kişi başı harcamalarının 100 TL değil 80 TL olarak gerçekleşmesi durumunda ortaya çıkacak tahmini net nakit akış Tablo-200'de gösterilmektedir.

Tablo incelendiğinde kümülatif net nakit akışın sürekli negatif artış gösterdiği görülmektedir. Yıllık net nakit akışın da hiç bir yıl artıya dönmediği sürekli negatifte kaldığı, tam kapasite sonrası yıllık 464.000 TL nakit açığı olduğu görülmektedir.

Duyarlılık analizi amacıyla tesis çalışmaya başladığında turist sayısı ve/veya turist başına yapılan satınalma harcaması öngörüldüğü gibi artış göstermeyip ana senaryodan %20 düşük kalması durumu analiz edilmiştir. Bu durumda yıllık net nakit akışın hiç bir yıl artıya dönmediği sürekli negatifte kaldığı, tam kapasite sonrası yıllık 464.000 TL nakit açığı olduğu görülmektedir.

Dulkadiroğlu Belediyesi Somut Olmayan Kültürel Miras İçerisinde Yer Alan
El Sanatları Atölyesi Fizibilitesi

Tablo 38 Duyarlılık Analizi Senaryo 1 - Tahmini Nakit Akış Tablosu

Endeksler	Yatırım Dönemi	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl	6.Yıl	7.Yıl	8.Yıl	9.Yıl	10.Yıl
Nakit Girişi	0,00	920.000,00	1.720.000,00	2.552.000,00	2.552.000,00	2.552.000,00	2.552.000,00	2.552.000,00	2.552.000,00	2.552.000,00	2.552.000,00
Satışlardan Elde Edilen Nakit Girişi	0,00	920.000,00	1.720.000,00	2.552.000,00	2.552.000,00	2.552.000,00	2.552.000,00	2.552.000,00	2.552.000,00	2.552.000,00	2.552.000,00
Toplam Nakit Çıkışı	6.582.675,44	1.161.210,53	2.153.096,49	3.101.982,46	3.016.000,00	3.016.000,00	3.016.000,00	3.016.000,00	3.016.000,00	3.016.000,00	3.016.000,00
Toplam Yatırım Harcamaları	6.582.675,44	0,00	82.675,44	85.982,46	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
İşletme Sermayesindeki Değişim	82.675,44	0,00	82.675,44	85.982,46	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sabit Yatırım Harcaması	6.500.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Nakit Çıkışı Olan Giderler	0,00	1.161.210,53	2.070.421,05	3.016.000,00	3.016.000,00	3.016.000,00	3.016.000,00	3.016.000,00	3.016.000,00	3.016.000,00	3.016.000,00
Ödenen Vergi	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kredi Anapara Ödemesi	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Net Nakit Akışı	-6.582.675,44	-241.210,53	-433.096,49	-549.982,46	-464.000,00	-464.000,00	-464.000,00	-464.000,00	-464.000,00	-464.000,00	-464.000,00
Kümülatif Net Nakit Akışı	-6.582.675,44	-6.823.885,96	-7.256.982,46	-7.806.964,91	-8.270.964,91	-8.734.964,91	-9.198.964,91	-9.662.964,91	-10.126.964,91	-10.590.964,91	-11.054.964,91

İkinci senaryoda da atölyelerde imalatı yapılacak ürünlerin hammadde ve yardımcı madde maliyetlerinin öngörülenden %20 fazla artış göstermesi durumu analiz edilmiştir. Bu durumda oluşacak tahmini net nakit akış aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 39 incelendiğinde kümülatif net nakit akışın sürekli negatif artış gösterdiği görülmektedir. Yıllık net nakit akışın da hiç bir yıl artıya dönmediği sürekli negatifte kaldığı, tam kapasite sonrası yıllık 111.200 TL nakit açığı oluştuğu görülmektedir.

Dulkadiroğlu Belediyesi Somut Olmayan Kültürel Miras İçerisinde Yer Alan
El Sanatları Atölyesi Fizibilitesi

Tablo 39 Tahmini Nakit Akış Tablosu

Endeksler	Yatırım Dönemi	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl	6.Yıl	7.Yıl	8.Yıl	9.Yıl	10.Yıl
Nakit Girişi	0,00	1.120.000,00	2.120.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00
Satışlardan Elde Edilen Nakit Girişi	0,00	1.120.000,00	2.120.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00	3.160.000,00
Toplam Nakit Çıkışı	6.589.671,05	1.245.157,89	2.327.986,84	3.364.457,89	3.271.200,00	3.271.200,00	3.271.200,00	3.271.200,00	3.271.200,00	3.271.200,00	3.271.200,00
Toplam Yatırım Harcamaları	6.589.671,05	0,00	89.671,05	93.257,89	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
İşletme Sermayesindeki Değişim	89.671,05	0,00	89.671,05	93.257,89	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sabit Yatırım Harcaması	6.500.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Nakit Çıkışı Olan Giderler	0,00	1.245.157,89	2.238.315,79	3.271.200,00	3.271.200,00	3.271.200,00	3.271.200,00	3.271.200,00	3.271.200,00	3.271.200,00	3.271.200,00
Ödenen Vergi	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kredi Anapara Ödemesi	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Net Nakit Akışı	- 6.589.671,05	-125.157,89	-207.986,84	-204.457,89	-111.200,00	-111.200,00	-111.200,00	-111.200,00	-111.200,00	-111.200,00	-111.200,00
Kümülatif Net Nakit Akışı	- 6.589.671,05	- 6.714.828,95	- 6.922.815,79	- 7.127.273,68	- 7.238.473,68	- 7.349.673,68	- 7.460.873,68	- 7.572.073,68	- 7.683.273,68	- 7.794.473,68	- 7.905.673,68

vi. Risk Analizi

Tarihi alanda toplamda 28 personel çalışacak olup, bunlardan 8 tanesi usta, 8 tanesi çırak ,8 tanesi kalfa ve 4 tanesi de hediyeelik eşya satış noktasında istihdam edilecektir. Bedesten ve atölyelerin yapımının tamamlanmasının ardından çalışacak genç kalfa ve çırak bulunamaması bir risk oluşturmaktadır. Bu kapsamda meslek liselerinde tanıtım yapılarak iş garantili olduğu anlatılacaktır. Esnaf Odaları ve İŞKUR ile görüşülerek proje anlatılarak genç adayları yönlendirmeleri istenecektir.

Tarihi bedestende el sanatları atölyeleri kurulumu yapılarak turizme kazandırılması ile turizmden gelir sağlanması hedeflenmektedir. Atölyelerin kurulumunun ardından turistlerin tesisi beklendiği kadar ziyaret etmemesi bir risk oluşturmaktadır. Bu kapsamda yerel ve ulusal medya ile sosyal medya aktif kullanılacaktır. Ziyaretçilerin yaptıkları sosyal medya paylaşımları ve anlattıkları ile bedestenin tanıtılması hedeflenecektir. Bunun yanında ulusal ölçekte faaliyet gösteren tur şirketleri ile görüşülerek yeni kurulan tesis anlatılacak, hatta bazı tur rehberleri şehre davet edilerek hem tesisi hem de şehri görmeleri sağlanacaktır.

Atölyelerin kurulumunun ardından turistlerin tesisi beklendiği kadar ziyaret etmemesi bir risk oluşturmaktadır. Bu kapsamda yerel ve ulusal medya ile sosyal medya aktif kullanılacaktır. Ziyaretçilerin yaptıkları sosyal medya paylaşımları ve anlattıkları ile bedestenin tanıtılması hedeflenecektir. Bunun yanında ulusal ölçekte faaliyet gösteren tur şirketleri ile görüşülerek yeni kurulan tesis anlatılacak, hatta bazı tur rehberleri şehre davet edilerek hem tesisi hem de şehri görmeleri sağlanacaktır.

Proje, Dulkadiroğlu İlçesi sınırları içerisinde bulunan “Tarihi Kapalı Çarşı” ile “Demirciler Çarşısı” arasında yer alan kasap halinin arka sokağında bulunan tarihi bedestende uygulanacaktır. Şehir merkezine gelen turistlerin bedesteni bulamaması ve ziyaret edemeden gitmeleri gibi bir risk bulunmaktadır. Bu anlamda bedestene ulaşılabilen güzergahlara tesisi net bir şekilde tarif eden ve ziyaretçileri yönlendiren levhalar konulacaktır.

Planlaması yapılan bedestenin aslında “Kasap Hali” denilen bölge ile birlikte bir bütünlük içinde olduğu yapılan saha incelemelerinde görülmüştür. Planlandığı boyutlarda atölyelerin yapılması durumunda, ziyaret eden kişilerce yapının eksik kaldığı, devamında yer alan yapıların restore edilmediği ve özelliği olmayan bakımsız bir ortam olduğu düşünülebilecektir. Bu da atölyelerin beklenen çekim gücüne ulaşamamasına sebep olacaktır. Beklenen turist ziyareti gerçekleşmeyebilecektir.

Bedestenin yer aldığı bölge diğer tarihi eserler ile öne çıkmaktadır. Bu bölge, yapılacak diğer çalışmalarla turistik bir çekim bölgesi haline getirilmelidir. Halen Kapalı Çarşı, Mutfak Müzesi, Somut Olmayan Kültür Müzesi, camiler ve diğer çarşılar ile önemli bir çekim bölgesi durumundadır. Bu yapı korunarak geliştirilmelidir. Turist çekim bölgesi konseptini tamamlayıcı yeni yapılara ve çalışmalara imkan tanınmalıdır. Bu sayede bölgenin turizm çekiciliği artırılacaktır.

Bu projeye, finansman durumu müsaade ettiği ölçüde “Kasap Hali” denilen kısmın da dahil edilmesi atölyelere olan cazibeyi arttıracaktır. Kasap Hali’nin projeye dahil edilmesi ile sadece el sanatları atölyeleri değil, gastronomi turizmi anlamında diğer fonksiyonlar da eklenip proje kapsamı da genişletilebilir.

Dulkadiroğlu Belediyesi koordinasyonunda, kamu kurumlarınca hazırlanmış bölgenin restorasyon planlarının olduğu bilinmektedir. Ayölyelerin kurulacağı sokağın restorasyon planı Ek 4’te ve restorasyon sonrası cephe görüntüsünün çizimi de Ek 5’te verilmektedir. Ek 6 da ise atölyeler sokağı ile “Kasap Hali” bölgesinin birlikte gösterildiği bir restorasyon planı gösterilmektedir.

Planlaması yapılan bedestenin alan olarak küçük gelmesi veya bölgedeki kamulaştırma bedellerinin yüksek olması durumunda projenin hayata geçirilmesi riske girebilir. Böyle bir durumda söz konusu atölyeler, kurumun organize edeceği başka bir bölgede de kurulabilir. Turist gezi alanlarından uzak olmayan bir yer seçilebilir. Örnek olarak son dönemde restorasyon ve sokak iyileştirmeleri yapılan “Bahtiyar Yokuşu” düşünülebilir. Rapor içerisinde yer alan kurgular, yerin değiştirilmesi durumunda da büyük oranda geçerliliğini koruyacaktır.

Tüm bu risklerin yanında temel varsayım, ülke ekonomik konjonktürünün yatırım yapmaya elverişli olması ve ülke geneli turizm aktivitesinin zayıflamamasıdır.

16. EKLER

EK-1 UNESCO Dünya Miras Listesi'ne Alınma Kriterleri

1. İnsanın yaratıcı dehasının bir başyapıtını temsil etmeli;
2. Bir zaman zarfı içinde veya dünyanın bir kültürel alanında, mimarlık veya teknoloji, anıtsal sanatlar, şehir planlama veya peyzaj tasarımı alanlarındaki gelişmeler ile ilgili insani değerler arasında önemli bir alışverişi sergilemeli;
3. Yaşayan veya ortadan yok olmuş bir kültürel geleneğe veya bir uygarlığa yönelik ünik veya en azından istisnai bir tanıklık üstlenmeli;
4. İnsanlık tarihinde önemli bir aşamayı veya aşamaları gösteren bir yapı tipinin, mimari veya teknolojik bütünün veya peyzajın istisnai bir örneği olmalı;
5. Özellikle geri döndürülemez değişimin etkisi altında hassas hale geldiği zaman, bir kültürün (veya kültürlerin) veya insanın çevresiyle etkileşiminin temsilcisi olan geleneksel insan yerleşiminin, arazi kullanımının veya deniz kullanımının istisnai bir örneği olmalı;
6. İstisnai evrensel öneme sahip olaylar veya yaşayan gelenekler ile, fikirler ile, veya inançlar ile, sanatsal ve edebi eserler ile doğrudan veya somut bir biçimde ilgili olmalı (Komite bu kriterin tercihen diğer kriterler ile birlikte kullanılması gerektiğini kabul etmektedir.);
7. Üstün doğal bir fenomeni veya istisnai bir doğal güzelliğe ve estetik öneme sahip alanları içermeli;
8. Yaşamın kaydı, yer şekillerinin oluşumunda devam eden önemli jeolojik süreçler veya önemli jeomorfik veya fizyografik özellikler dahil dünya tarihinin önemli aşamalarını temsil eden istisnai örnekler olmalı;
9. Kara, tatlı su, kıyı ve deniz ekosistemlerinin ve bitki ve hayvan topluluklarının evrim ve gelişimindeki devam eden önemli ekolojik ve biyolojik süreçleri temsil eden istisnai örnekler olmalı;
10. Bilim veya koruma açısından istisnai evrensel değere sahip tehdit altındaki türleri ihtiva edenler dahil biyolojik çeşitliliğin yerinde korunması için en önemli ve dikkat çeken doğal habitatları içermelidir.

EK-2 UNESCO Dünya Miras Listesine Kaydedilme Süreci

1-UNESCO Dünya Miras Listesi'ne dâhil olabilmenin ilk şartı, miras alanları ile ilgili olarak ulusal bir envanter oluşturulmasıdır.

2- Dünya Miras Merkezi tarafından incelenen ve Dünya Miras Komitesi tarafından kabul edilen bu envanter, Dünya Mirası Geçici Listesi adını almaktadır. UNESCO'ya sunulacak mirasların Geçici Listede olması ön şartlardan biridir.

3- Sözleşmeye Taraf Devletin yetkili birimleri tarafından hazırlanan adaylık dosyaları UNESCO Dünya Miras Merkezine iletilir.

4- UNESCO Dünya Miras Merkezi ise bu dosyaları değerlendirmek üzere UNESCO'nun süreçteki danışsal organları olan uluslararası kuruluşlar olarak kültürel alanlarda ICOMOS ve doğal alanlarda IUCN'e ileterek anılan dosyaların bilimsel inceleme ve değerlendirilmelerinin yapılmasını sağlar.

5-Danışsal organların değerlendirmeleri ışığında dört yılda bir seçimle göreve gelen ve 21 üye devletten oluşan Dünya Miras Komitesi'nin yaptığı değerlendirmeler sonucunda bir miras alanının UNESCO Dünya Mirası Listesine alınması süreci değerlendirilerek karara bağlanır.

EK- 3 Geleneksel El ve Türk Süsleme Sanatları Sanatkârları Değerlendirme Kurulu Başvuru Belgeleri ve Değerlendirme Şartları⁶⁰

A-Başvuru Belgeleri:

1. Tam ve eksiksiz doldurulmuş Başvuru Formu, Bilgi Formu ve İzin Beyanı
2. Nüfus cüzdanı fotokopisi
3. Resmi kuruma verilmek üzere düzenlenmiş, adli sicil ve adli sicil arşiv kaydı bulunmadığını gösterir belge
4. Arka yüzüne adı ve soyadı yazılmış 2 (iki) adet vesikalık fotoğraf
5. Sanatını icra ederken çekilmiş; hiçbir yerde yayınlanmamış, başvuru sahibinin net olarak görüldüğü, en az 15 (on beş) dakikalık tek parça video kaydı (CD veya DVD Ortamında 1 Adet)
6. Yalnızca eserlerin tamamlanmış halini gösterir, en az 20 (yirmi) adet, birbirinden farklı dijital fotoğraf (CD veya DVD Ortamında 1 Adet)
7. Türk süsleme sanatı sanatkârları için; ilgili alanlarda alınmış icazet belgesi, bu belge yoksa alanında yetkin ustaların en az birinden alınmış ve referans verenin iletişim bilgilerinin de yer aldığı referans mektubu

Başvuru Dönemleri:

- I. Dönem: Ocak, Şubat, Mart
- II. Dönem: Temmuz, Ağustos, Eylül

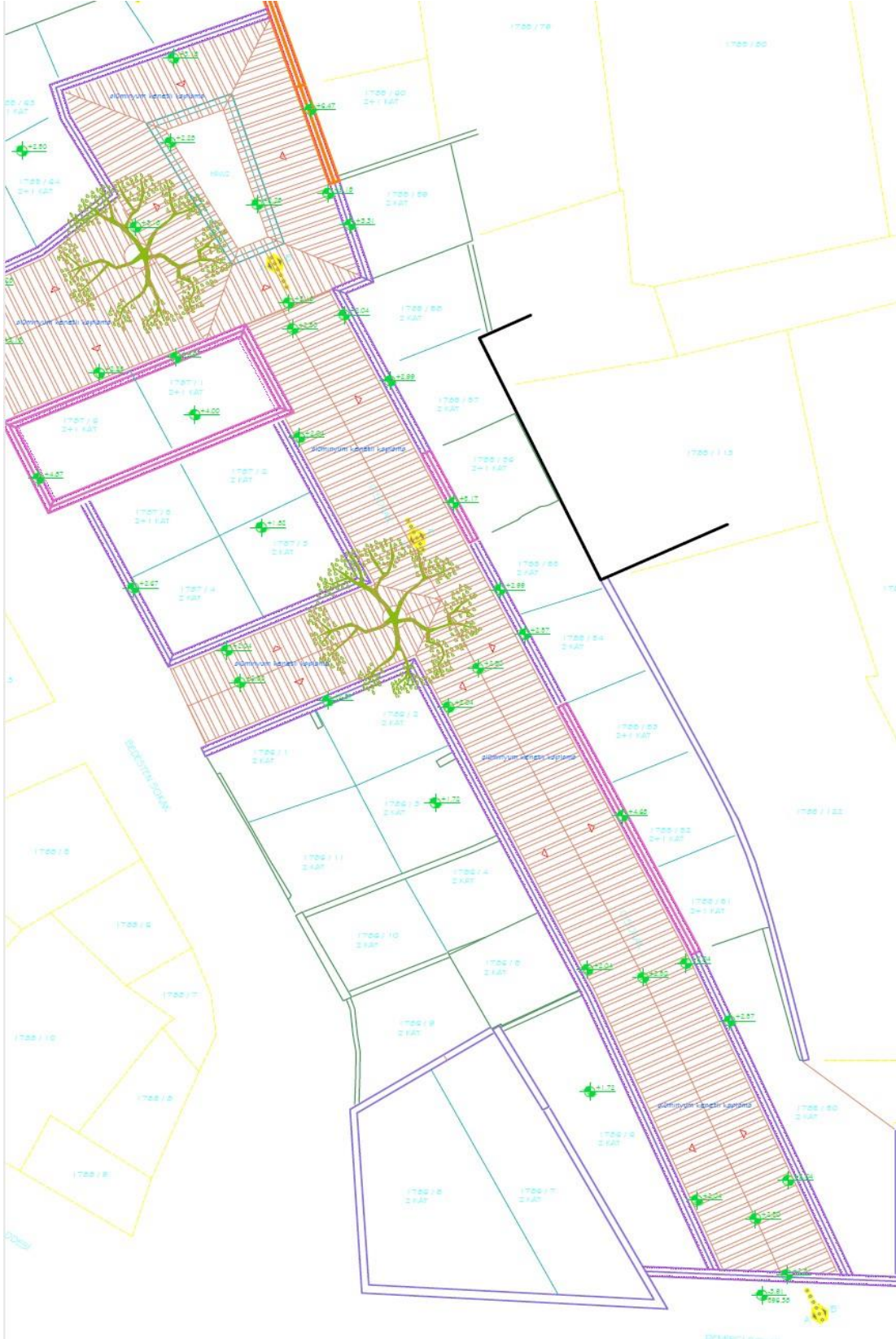
B - Değerlendirme Şartları:

1. Geleneksel El Sanatlarından başvuranlar, icra ettiği sanata ilişkin geleneksel teknik ve formlarda yapılmış, özgün ve tamamlanmış en az 5 (beş) eserini kurula göstermekle yükümlüdür.
2. Tezhip, Minyatür, Katı ve Cilt Sanatından başvuranlar, icra ettiği sanata ilişkin geleneksel teknik ve formlarda yapılmış, özgün ve tamamlanmış en az 5 (beş) eserini kurula göstermekle yükümlüdür.
3. Ebru Sanatından başvuranlar, icra ettiği sanata ilişkin geleneksel teknik ve formlarda yapılmış, özgün ve tamamlanmış 5 (beş) farklı türde en az 10 (on) eserini kurula göstermekle yükümlüdür.
4. Hat Sanatından başvuranlar, icra ettiği sanata ilişkin geleneksel teknik ve formlarda yapılmış, özgün ve tamamlanmış en az 3 (üç) farklı türde en az 5 (beş) eserini kurula göstermekle yükümlüdür.

⁶⁰ <https://istanbul.ktb.gov.tr/TR-260698/geleneksel-el-ve-turk-susleme-sanatlari-sanatkarlari-de-.html>

EK- 4 Atölyeler Sokağı Restorasyon Planı

EK 5- Restorasyon Sonrası Cephe Görüntüsü

EK 6- Kasap Hali ile Birlikte Restorasyon Planı

T.C. Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı

Adres: Haraparası Mah. Yavuz Sultan Selim Cad.

Birinci Tabakhane Sk. No:20 Antakya / HATAY 31060

Tel: +90 (326) 225 14 15

Fax: +90 (326) 225 14 52

e-posta: bilgi@dogaka.gov.tr

Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı Yayınları Bedelsizdir, Satılamaz.